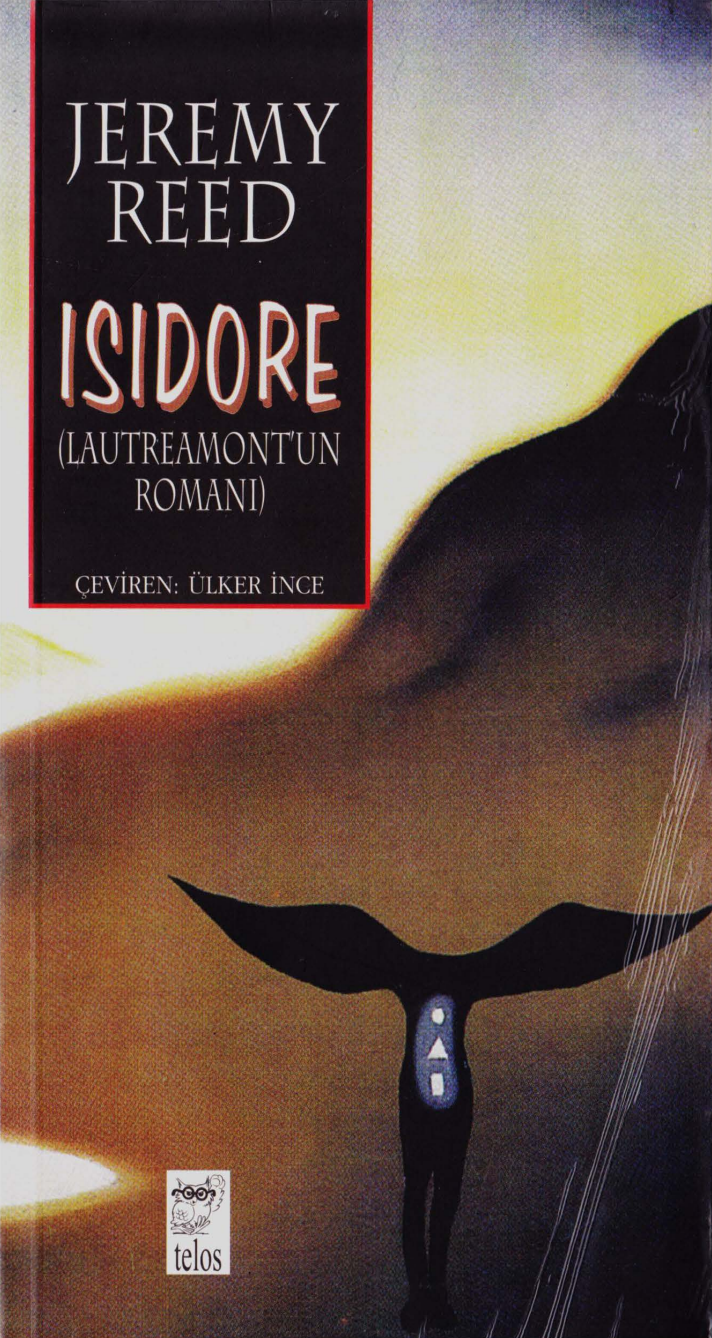
JEREMY REED

ISIDORE

(LAUTREAMONT'UN ROMANI)

ÇEVİREN: ÜLKER İNCE

telos

Jeremy Reed, Jersey'de Channel Islands'da doğdu. Çeşitli şiir kitapları ve altı roman yayınladı. Ulusal Şiir Yarışması Ödülü ile Eric Gregory Ödülü'nü kazandı. 1985 yılında *By The Fisheries* adlı şiir kitabıyla Somerset Maugham Ödülü'nü aldı. *Delilik - Şiirin Bedeli* adlı incelemesi 1989'da yayınlandı. Özyaşamöyküsü *Ruj, Cinsellik ve Şiir* adıyla 1991'de yayınlandı. Bu kitabı üç yaşamöyküsel kitap izledi: Marki de Sade'ın yaşamının öyküsü olan *Kırbaç İnince*; Lautréamont'un hayatını konu alan *İsidore* ve Arthur Rimbaud'nun yaşamını romanlaştıran

telos 112
edebiyat 072

Jeremy Reed

•

Isidore Comte De Lautreamont'un Romanı

Kitabın Özgün Adı
Isidore, A Novel about the Comte de Lautréamont

İngilizceden Çeviren
Ülker İnce

Peter Owen Yayınevi tarafından 1991'da
yapılan İngilizce baskıdan dilimize aktarılmıştır

© Peter Owen Yayınevi 1991, Jeremy Reed 1991,
Akçalı Telif Hakları Ajansı – Telos Yayıncılık 1998

ISBN 975-545-110-2

Kapaktaki Resim
Mehmet Aydoğdu, "Uçmak İsteyen Bir Kadın Vardı"
Dizgi
Ülker İnce
Düzelti
Metin Temiz
Ofset Baskıya Hazırlık
Telos Yayıncılık
Kapak Tasarım ve Uygulama
Telos Grafik
Kapak ve İç Baskı
Yön Matbaacılık
Cilt
Yalçın Mücellit

Birinci Basım
Şubat 1998

TELOS YAYINCILIK
İmam Adnan Sokak, No: 2, Kat: 4 80080 Beyoğlu - İstanbul
Telefon: (0212) 249 24 80 Faks: (0212) 249 25 48

JEREMY REED

ISİDORE

COMTE DE LAUTREAMONT'UN ROMANI

Çeviren: Ülker İnce

telos

Rolf Vasellari için

Flaubert bize bugün şöyle dedi: "Romanın öyküsü, olay örgüsü beni hiç ilgilendirmez. Bir roman yazdığım zaman beni ilgilendiren renktir, bir renk tonudur. Örneğin, Kartaca romanım mor olsun istiyorum. Kişilermiş, olay örgüsüymüş, gerisi ayrıntıdır. *Madam Bovary*'de amacım gri bir renk tutturmaktı, bir tesbihböceğinin hayatının küflü rengi. Romanın öyküsü benim için öylesine önemsizdi ki yazmağa başlamadan birkaç gün öncesinde bile kafamda çok farklı bir Madam Bovary vardı: olay yeri ve renk tonu aynıydı ama kadın iffetli ve sofu, geçkin bir kız olacaktı. Sonra anladım ki böyle bir kişi olanaksızdı."

Goncourt Günlükleri, 17 Mart 1861

İçindekiler

Kim bilebilir? Isidore Ducasse, Comte de Lautréamont ile söyleşi 15

Birinci Kısım 23

İkinci Kısım 119

(karşı sayfadaki resim)

Isidore Ducasse, Comte de Lautréamont'un 1934'te Sakira tarafından yayınlanan, o güzelim *Maldoror'un Şarkıları* baskısı için Salvador Dali'nin yaptığı, (W. J. Strachan'ın *Sanatçı ve Fransa'daki Kitabı*'ndan -Peter Owen, Londra, 1969- alınmış) kara kalem resim.

Kim Bilebilir?
Isidore Ducasse, Comte de Lautréamont ile yapılmış bir söyleşi

Söyleşi Büyük Sahra'da yapılıyor. Beyaz bir masa, beyaz sandalyeler. Konuşmacılar beyaz bir tentenin altındalar.

Soru: Maldoror'un şarkıları'nın Brüksel'de, Verboeckhoven, Lacroix tarafından eksiksiz olarak yayınlandığını ölmeden önce dünya gözüyle gördünüz. Sansür sorunları yüzünden kitap bilinmeden ve neredeyse yarım yüzyıl bir yeraltı klasiği olarak kaldı. Sizce kitabınız neden bunca uzun bir zaman ortalıkta görünmedi?

Lautréamont: O günlerde Seine Mahkemesini yeniden diriltme eğilimleri vardı. İkinci İmparatorluk döneminin son günlerinde müstehcenlikten hüküm giyme tehlikesini göze almadan bu kitabı yayınlamak olanak-

sızdı. Anımsadığım kadarıyla Evariste Carrance'ın seçkisi *Fleur et fruits*'de kitapla ilgili küçük bir duyuru ile aylık *Bulletin du bibliotphile et du bibliothéecaire*'de bir not yayınlanmıştı, hepsi bu.

Soru: Yapıtları on dokuzuncu yüzyıla değil de yirminci yüzyıla ait olan, şiirin devrimcilerinden biri olarak sizi üstgerçekçiler Baudlaire ile Rimbaud'nun yanına yerleştirdikleri zaman şaşırdınız mı?

Lautréamont: O zaman ben çöldeydim. Şimdi içinde bulunduğum durum için kullandığım bir şifre bu sözcük. Hiç farkında olmadan galiba bilinç akışını başlatmışım. Bir patlama dönemine rast geldi hayatım. Biçimselleşmiş olay örgüsüyle eski roman ölmüştü. Daha öncekilerden miras kalan klasisizm ile şiirin damarlarında akması gereken anlam diye bir şey kalmamıştı. Özel bir çaba göstermeden çılgınca bir işe girişmiştim. Aynı anda hem ilkelliğe hem de açıkça çağdaş bir imge düzenine dönmek istedim.

Soru: Çalkantılı bir dönemde yaşadınız. Galiba Montevideo'daki oluşum yıllarınızdan ve 1870'de bu dünyaya veda ettiğiniz zamana kadarki yıllardan söz etmek istemiyorsunuz pek?

Lautréamont: Yayıncım Verboeckhoven'e yazdığım bir mektupta -sizin bana söylediğinize göre 23 Ekim 1868'miş tarihi- sonraları çok alıntılanacak olan bir inancımı ana hatlarıyla dile getirmiştim. *Maldoror*'dan söz ederken, "ancak ilerde, ölümümden sonra tamamlanacak olan bir yayının başlangıcı. Yani ondan alınması gereken ders henüz alınmış değil," demiştim. Komünün eli kulağındaydı ve Paris pek yakında Prusya ordusu tarafından kuşatılacaktı. Ölümümün arka çıktığı bir muhalefete karşı yazıyordum, her ne kadar ölümümün bir devrimin sonucu olarak değil de içsel bir zorlamaya yanıt olarak geleceğine inandımsa da. Ayrıca bir başka şeye daha inanıyordum, yapıtımı yeni bir kuşak devralacak, daha şiddetli bir çağın sarsıcı ayaklanmaları arasında onu tamamlayacaktı.

Soru: Bana kalırsa siz yapıtınızın önemini tam olarak kavrayamayacak kadar ona yakındınız. Siz artık bu dünyayı bıraktığınız zaman Rimbaud'nun on altı yaşında olduğunu ve kısacık ömrünün o güçlü kâhinlik şiirlerini çoktan yazmış olduğunu bilseydiniz acaba ne olurdu, merak ediyorum? Ben hâlâ onun kendisinin şiire bir veda sözü olan *Cehennemde Bir Mevsim*'i yazmadan önce *Maldoror*'u okumuş olduğu varsayımımı koruyorum. Yoksa sizin o doğurgan yapıtınızdan boy vermişe benzeyen ondaki o kendi kendinin değerini düşürücü havai fişekler, sanrılı görüntüler başka nasıl açıklanır?

Lautréamont: Belki de işte bu yüzden çölde buluştuk. Ama hayır, aslında ikimiz de bilinçaltını aynı zamanda keşfettik, bilinçaltının gizilgücünden kimsenin haberinin olmadığı bir zamanda. Rimbaud ile ikimiz şimdi buluşuyoruz ama o zamanlar birbirimizi tanımıyorduk. O kendisini delilikle tehdit eden bir görme gücünden kaçıp çöle gelmişti. Belki ben daha soğukkanlıydım. Sayıklamalarımı yazdığım şeylere yönlendirmeyi başardım. Eleştirmenlerim benim deli olduğumu, Paris'te bir tımarhanede yattığımı ileri sürdüler. Kağıtları yemiş, hücremin duvarına kanımla yazılar yazmışım. Geçmişimi değerlendirdiğimde -deneyimlerimizin ışığında bunu ne kadar yapabilirsek- kişiliğimin daha denetimli başka yönlerinin olduğunu düşünüyorum.

Soru: Yapıtınızın gerisinde yatan niyeti öğrenmek beni ilgilendiriyor. André Breton *Maldoror*'u "insanın bütün güçlerinin ötesine geçermiş gibi görünen tam bir açınlamanın ifadesi" olarak tanımlıyor, Henry Miller'sa sizin için, "Onun atası Jonathan Swift, bir numaralı uygulayıcısı da Marquis de Sade'dır," diyor. Bunlar sizi bir soyutlama olarak bırakan cümleler gibi geliyor bana. Hiçbir zaman var olmamış bir insan düşüncesini pekiştirmekten başka bir işe yaramıyorlar.

Lautréamont: Hiçbir zaman bir okur için yazdığımı sanmıyorum. Beni herkesten koparan büyük bir akıntının seline kapıldığımı anımsıyorum. Başlangıçta *Maldoror*'da eski bir okul arkadaşım olan George Dazet'ye göndermeler vardı ama onları çıkardım. İnsanlara göndermeler yapmakta diretmenin pek anlamı yoktu. İçe doğru patlamalar ruhsal içtenliğin bir parçasıdır. Örneğin,bir şemsiye ile bir dikiş makinası arasında bulduğum ilişki eğretilemeyi yepyeni bir gözle görme yolunu açtı bana.

Soru: Poésies'de şöyle diyordunuz: "Kötülükle savaşmak kötülüğe gereğinden fazla onur bağışlamak olur." Bütün yazdıklarınızda bir mekân ve bir zamanla sınırlı kalamayacak kadar açık seçik gören bir insanın varlığı kendini gösteriyor. Edebiyat o zaman yalnızca bir rastlantı mıydı? Rimbaud gibi rahatlıkla bir silah taciri olabilir miydiniz?

Lautréamont: Bu soruya ancak kısmen yanıt verebilirim. Öyle görünüyor ki şiir bireşimci özellikleri yüzünden öznel bunalımlara başvurarak dış olayları kavrar. Ama o zaman Rimbaud'nunki nedeni belli bir ölümdü. Benimse yalnızca bir otel sahibi ile otel çalışanı tarafından imzalanmış 2028 nolu bir ölüm belgem var. Acaba Kuzey Mezarlığına bir süreliğine gömüldüm mü yoksa bir başka kılıkta yaşamaya devam mı ettim, kafanızdaki bu soru yanıtsız kalıyor. Yaşadımsa, acaba o kişi şimdi sizin karşınıza aldığınız kişiden daha az mı gerçek?

Soru: Yine sizin yapıtlarınızın çağdaş bir okurundan bir alıntı yapacak olursam, André Breton *Maldoror*'un "kasılmalı şiirin tam bir manifestosu" olduğunu söylüyor. Biz sizi *Maldoror* yazıldıktan yarım yüzyıl sonra ortaya çıkacak olan bir edebiyat akımıyla yanyana düşünerek büyüdük. Belki de özyaşamla ilgili karışıklık da buradan kaynaklanıyor. Yılların sayısı açısından tam bir hayat yaşamış olsaydınız yirminci yüzyılın ilk on yılını görecektiniz.

Lautréamont: Bence bu soru bizi doğruca edebiyatın yorumuna götürüyor. Her dönemde ideolojik gerilim dediğimiz şey vardır. Benim Güney Amerika'daki çocukluğum siyasal ayaklanmalarla geçti. *Maldoror*'daki Sadistçe vahşete bunların bir katkısı olmuş olsa gerek. Yoksa yapıtımdaki sapıklıklar başka nasıl açıklanabilir? Bir köpek balığıyla sevişme, kıçıma giren yengeç, Tanrı'nın genelev ziyareti, çocuk katilliği, cinayetler, bir ormanda bir transseksüele saldıran kişiler. Bu bir okuma tarzı. Ama *Maldoror*'un "bilincin gizli liflerinin arasına ve karanlık köşelerine karargâh" kurduğunu söylemeden geçmek istemem. İçsel durumları betimlemek için şimdilerde daha açık seçik sözcükler var ama ben Poe'nun fizikötesi cehennemleriyle değil daha çok zihinsel imgelerle ilgiliydim. Sürekli bir ruhsal patlama. Hoşuma giden tiksinti ifadesini Baudlaire'de buldum ama dili kopma noktasına kadar zorlamak, hayalgücü tarafından işlenip şiirsel bağlamın hamuruna katılmadığı zaman hastalıklı duruma gelebilecek garip cinsel düşüncelere yakından bakmak istedim.

Soru: Bu söyleşiye gelirken taktığınız siyah gözlükler, giydiğiniz beyaz takım sizin kişiliğinizi kuşatan neredeyse önceden kestirilebilecek kapalılığı güçlendiriyor. Daha önce sizin yapıtınızla ilişkili olarak Rimbaud'dan söz etmiştim ama bu yüzyılda sizin "kasılmalı" hayalgücünüzün mirasçısı Jean Genet oldu gibi görünüyor. Onun ilk romanları aynı derecede sakatlayıcı olan tuhaf cinsel düşünceleri kucakladığı gibi aşırılık sınırındaki törenlerle de çok ilgilenir görünüyor. Bunun için ne diyeceksiniz?

Lautréamont: Toplumun dışına düşmüş, kendinden kaçan, cinsel ve toplumsal bir kanun kaçağına benim - ya da bir zamanlar benim olan- kaygılarımdan bir şeylerin miras kalması doğaldır. Unutmayın, *Maldoror*'u yazdığım o kısa ve yoğunluklu dönemden bu yana ben baş-

ka boyutlar kazandım. O dönem farkında olmadığım bir gerilim dönemiydi. Yeni bir ifade biçimi ararken yeni bir çağın ayırt edici özellikleri olacak olan şeylerle yollarımız kesişti. Evrensel bir savaş, insan ruhunun bulgulanması. Ama ben bunları iç dünyam düzeyinde yaşamıştım. Kitabımın sayfaları arasında hâlâ çözülmemiş olan ahlâksal sorunların fırtınası esiyor.

Soru: Sizin hayatınızla ilgili olarak bildiğimiz pek az şeyin çoğunu okul arkadaşınız Paul Lespès'ın birtakım kopuk anıları aracılığıyla öğrendik. Bize sizin portrenizi çizdi ama ancak kendisi seksen bir yaşına geldiği zaman, o yüzden doğruluğundan kuşkulanmamız için bir nedenimiz var. Sizin uzun saçlarınızdan, tiz sesinizden, uzlaşmaz kişiliğinizden, öğrenciyken yazdığınız şiirlerde aklın sınırlarını zorlayan imgelerinizden söz ediyor. "Aslında nedensiz huysuzlukları, kısacası tuhaflıkları bize onun biraz dengesiz olduğunu düşündürüyordu," gibi cümleler yüzünden sizin çevrenizde bir delilik söylencesi dolaşıp duruyor. Ayrıca okulda yaptığınız "La folle du logis" başlıklı bir konuşmadan söz ediyor, Lespès'e göre bu konuşma "dünyanın en korkunç ölüm imgeleriyle doluydu. Kırık kemikler, deşilmiş bağırsaklar, parçalanmış, kanayan etler." Bu cümlelerde biraz olsun gerçek payı olduğunu söyleyebilir misiniz?

Lautréamont: İşte şimdi dikkatli olmam gerekiyor. Bir yanda yapıtla ilgili bir söylence var, bir yanda kişiyle. Bu ikisini birbirinden nasıl ayırabiliriz? Gerçeklik hayalgücü aracılığıyla kurmacaya dönüştürülür. Sözcükler kurmacadır -dünyayı görme ve algılama biçimimizi değiştirir. Sözcüklerin işlevleri şairin bileceği bir iş olduğu için, şair ya onların bir ürünü olmayı seçer -yani kendini söylenceleştirir- ya da kendisi ile yapıtını birbirinden ayırır. Benim kendi deneyimime göre bunların ikisi birbirinden ayrılamazlar. Yazmakta olduğum kitap açısından Sadizmle ilgilendim, o yüzden kişiliğimin de bir parçası olmuş olabilir.

Soru: İnsan, hayatının ne kadarını anımsayabilir?

Lautréamont: Yaşarken pek fazla bir şey anımsamayız. Daha sonra bir film şeridi gibi görürüz her şeyi ama hızlandırılmış bir film şeridi ve kamerayı bizden bağımsız bir biçimde hayatın yönettiğini sanırız, bilinçten sorumlu olan bizlerin bu işi yaptığımızı unuturuz. Benim hayatım kabaca ikiye ayrılır, Montevideo'daki çocukluğum ile Tarbes'da, daha sonra Paris'te geçirdiğim yıllar. Çocukluğum Güney Amerika'daki bir Fransız sömürgesinde yalnızlık içinde geçti ama bir yere ait olmama duygusuyla birleşen, oraların doğal güzelliği *Maldoror*'da ortaya çıkacak olan benzersiz bir görme gücüne katkıda bulundu.

Soru: Maldoror gibi insan bilincinde böylesine kökten bir yön değişikliği yaratan bir yapıt yayınlandığında kurulu düzenin o yapıtı sessizlikle karşılaması, orada dile getirilmiş kehanetin şaşmaz bir biçimde bulgulanmayı beklediği anlamına geliyor. Kendinize André Breton gibi neyi nasıl söyleyeceğini bilen, böylesine devrimci bir sözcü bulduğunuz için şanslısınız *Maldoror*'u Avrupa edebiyatının bel kemiğini oluşturan yapıtlar arasına yerleştirilmesi sizce bir şans mı, rastlantı mı yoksa kaçınılmazlık mı?

Lautréamont: Bu çöl ışığı çok kötü. Aradan bir yüzyıl geçmiş olmasına karşın alışamadım. Yine de sizin sorunuza dönersek, galiba *Maldoror*'u yazmanın heyecanı içinde kitabın geleceğini hiç umursamadım. Bana niyetimle ilgili olarak yazdığım şeyleri anımsattınız: "Bundan sonraki sayfaları herkesin okuması gerekmiyor; ancak bu acı meyveyi yiyen pek az kişi acılıktan etkilenmeden tat alacaktır." Bir gencin öğüdü mü, doğru mu? Benim açtığım yoldan gidenler bu yolun kendi yapıtları aracılığıyla sürdüğünü fark ettiler. Hep böyle olmaz mı?

Soru: Maldoror'da birtakım cinayet itiraflarında bulunuyorsunuz, buları gerçek anlamıyla da alabiliriz, yapıtın yarattığı şiddetin bağlamı içinde de yorumlayabili-

riz. Şu sözünüzü nasıl okuyalım: "Hatta (daha geçenlerde!) benim tutkuma yeterince karşılık vermediği için bir kulamparayı öldürdüm; cesedini kullanılmayan bir kuyuya attım, benim aleyhime hiçbir kesin kanıt yok."

Lautréamont: Çok kişisel bir soru. Biraz önce söyledik, bir özyaşam öyküsü yoksa yazarın yerini yapıt alır.

Soru: Maldoror'un alacağı biçimi başlangıçta nasıl düşündüğünü öğrenmek beni çok ilgilendiriyor. Kitabın ancak sonlarına doğru romanın olumlayıcı özelliğinden söz ediyorsunuz, o zamana kadar da kitap kendi bölük pörçük öyküleme biçimini kazanmış oluyor.

Lautréamont: Bir roman olma niyetiyle yola çıkan şey bir yalan olmaktan öte gidemez. Hayalgücü, keyfi bir biçimde kişi ve olay örgüsünün dayatılmasından hoşlanmaz. Ben bilinç akışına ayak uydurdum. Kimi ipliklerin uzayıp gittiklerini görünce konuyu elden bırakmadan önce bir ilmik attım.

Soru: Maldoror'u ipe asılı bir adam imgesiyle bitiriyorsunuz, kitabın daha en başında, başkahraman bir çakıyla kendi ağzını doğrayınca böyle bir kesip doğrama politikası başlamış oluyor. Biz okuyucular için sizin kitabınızda ortaya konan kendi kendini yok ediş eylemini sizin genç yaştaki ölümünüzle birleştirmek uygun düşüyor. Ama sizin için süreç farklı olsa gerek. İkisi arasındaki ilişkiyi nasıl açıklarsınız?

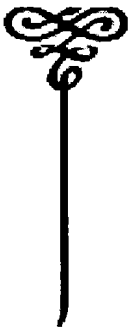
Lautréamont: İlişki yok. Çölde geçirdiğim bir yüzyıl bana bir hayat derip çatmanın -yani insanın romanda yapmaya çalıştığı şeyin- bir kurmaca olduğunu, bir başka kurmacaya yol açtığını öğretti.

Soru: Peki en sonunda?

Lautréamont: Kim bilebilir?

Akkor bir güneşin altında iki beyaz sandalye. Son hızla sürülen bir araba, ardında bir toz bulutu bırakarak uzaklaşır.

Birinci Kısım

Armand Vasseur'ün fotoğraftan kopye ettiği resme dayanarak Adolfo Pastor tarafından yapılmış tahta oyma
© *La Quinzaine littéraire* 1972

Göz 1

Konu: Isidore Ducasse. 4 Nisan 1846'da saat 9'da doğdu. Doğum yeri: Calle Camacua, Montevideo. Babası: François Ducasse (d. 1809), Fransız konsolosluğunda kâtip yardımcısı. Annesi: Célestine-Jacquette Davezac (d. 1821), ölmüş.
16 Kasım 1847: Isidore-Lucien Ducasse Montevideo'da Metropolitan Kilisesinde vaftiz edildi. Eğitimi: Özel eğitmen — Gustave Flammarion, bekar (?).

François Ducasse için derlenmiş notlar

Oğlunuzu gittikçe daha muntazaman takip etmekteyim. Tuhaf tabiatı sizin onun fazlaca münzevi biri olduğu tarzındaki endişelerinizi teyid ediyor. Onun yaşındaki birinde pek alışılmış olmayan bir biçimde muallimini küçümsediğine şahit oldum, ders için şehre gitmek aklından bile geçmiyor. Bir disiplin tedbirine baş vurmaktan

uzak olan Bay Flammarion'un, derslerini asan oğlunuzla suç ortaklığı ettiğini ya da ona göz yumduğunu söylemekle boşboğazlık ediyor olmayayım. Siz benden hakikatları öğrenmek istiyorsunuz ben de size söylüyorum. Sizin müsadeniz olmadan bu araştırmaya devam edemem. Oğlunuzun başlangıçtaki muvaffakiyetsizliğinden Gustave Flammarion mesul olabilir de olmayabilir de ama bunda bir hissesinin olduğu muhakkaktır.

Oğlunuzun onca zahmetle saklamaya çabaladığı kitaplar sizin de göreceğiniz gibi muhayyileyi ateşleyen yazarların kitapları. Byron'ın *Manfred*'i, Mickiewicz'in *Konrad Wallenrod*'u, Baudlaire'in *Fleurs du mal*'i, Poe'nun yapıtları, Lamartine, Hugo, Alfred de Musset gibi daha klasik olanlar.

Geçen hafta iki kez Isidore Ducasse'ı şehir merkezine kadar takip ettim. Independence Meydanında El Sol Negro adında, oğlunuzun sevdiği bir kahve var, orada tek başına oturup kahve içerek Montevideo'nun bütün dünyadan gelme insanlarını seyrediyor. Yabancılarla pek nadiren konuşuyor, maksadı seyretmek.

Aslında insanlara çekici gelen onun eylemsizliği. İki keresinde adamlar onun yanına gelip onunla uzun uzun söyleştiler. Böyle zamanlarda her zamanki utangaçlığından iz kalmıyor. Bu adamlar umumiyetle yabancılar oluyor, Amerikan ya da Imperial Otelinde kalanlar.

Bu gizli raporlarımda sizden hiçbir şeyi saklamamamı istiyorsunuz, elimde kat'î delil olmamasına rağmen size oğlunuzun kendi hemcinslerine alaka duyduğunu söyleme cesaretini göstereceğim. Genç bir adam olarak kadınlarla pek az alakalanıyor. Şu ana kadar şehrin umumhanesiyle hiç alakalanmadı, hiç kimseyle dostluk kurmadı. Her zaman yalnız oluyor, ister şehirde olsun, ister izinsiz olarak kırlarda atla dolaşsın, ister ıssız kumsalda dizlerini büküp oturarak saatlerce düşünsün.

Oğlunuzu sahilde tek başına geçirdiği saatler boyunca müşahede ederek zamanla gelişeceğini umduğum anlaşılmaz,başka bir alakanın farkına vardım. Kayalıkların yanındaki otların arasına gizlenen biri tarafından sürekli dikizleniyor. O kişinin neyle uğraştığını sizin daireniz daha iyi biliyordur. Gemilerle bir ilgisi var -batık gemi soyguncusu mudur, kaçakçı mıdır nedir? Dürbünü hep sizin deniz kenarında yalnız kalmaktan daha başka bir isteği yokmuş gibi görünen oğlunuzun hareketlerine çevrilmiş durumda.

İkisinin birbirini tanımadığına pek şüphe yok. Bundan sonraki konuşmalarımızda bu kişiden X olarak bahsedeceğim.

Uzun müşahedelerim bana oğlunuzun hafif bir kamburunun olduğunu gösteriyor ama bu bir numara mı yoksa doğal mı bilmiyorum.Coşkunluk anlarında sol bacağı hafifçe topallama temayülü gösteriyor, sanki bir oyun karakterini taklit eder gibi. Bu müşahedeler onun disiplin tanımaz tabiatının bir başka delili.

Ümit ederim bu ilk araştırmalarımı daha genişletip size daha tafsilatlı raporlar getireceğim. Oğlunuzla ilgili Flammarion'un notları şöyle:

Belki de bir klasikçi ama disiplinsiz. Benim kendi deneyim alanımda yankılarını bulan ahlâk çöküntüsü eğilimleri. Başkalarının konuşmalarından hiçbir şey öğrenemeyecek kadar yalnız. Çabuk alev alan bir hayalgücü. Hayvan öykülerine, Nuh öncesi canavarlar dünyasına ilgi. Baş edilmez bir inatçılığı olmasa benim davada ondan yararlanılabilir. Acaba ana-babasıyla ilgili gerçeği biliyor mu?

Bölüm 1

Bir saatti o, hayatımı ona göre yaşıyordum, ısrarlı, sürgit, bir dip akıntısına yakalanmış kabuklu bir deniz hayvanı gibi kulağımı içine alan düzenli aralıklı dalgalar. Humma nöbetlerinin kesildiği aralarda onu, yani dalgaların evrensel ritmini duyuyordum, dünya bir inci gibi zümrüt yeşili sularda yuvarlanıyordu. Bazen rüzgâr bir geminin kayalığa çarpıp parçalandığını haber veriyordu, geminin karnının kopup mercan kulesinin üzerine sürüklendiğini. Batan kamaralarını düşlerdim, hareketleri su kelebeklerini anımsatan, ışık saçan balıklarla pul pul parladığını.

Yatağımın baş ucunda, denize dalarak çıkardığım ya da bir kaya oyuğundan çaldığım deniz kabukları duruyor. Beni büyüleyen şey onların oluşumu. Hiçbir şey rastlantıya bırakılmış değil. Renkleri yaşadıkları doğal

ortam tarafından belirleniyor ve insana denizin çok renkli ceplerini, bitki örtüsünü, akıntılarla dalgalanan parlak kırmızı, sarı yosun ve eğrelti tarlalarını anımsatıyordu.

Bir dalgıç bana bir yumuşakçanın bıçakla, bıçağı sokup burgu gibi bükerek kabuğundan nasıl çıkarılacağını gösterdi ama ben çoğunlukla ganimetimi kuma gömer, içini karıncaların boşaltmasını beklerdim. Adımı babamın aşağılayıcı bir biçimde ağzına aldığını duyduğumda kulağımı pembe helezona dayar kafamın içindeki uğultuyu dinlerdim. Böylece gene yalnız olabiliyordum, bir kaya çıkıntısının üzerinde, zihnimi güneşe vermiş halde yatarken dalgalar kumun üzerine beyaz dantellerini seriyorlardı.

Babamın sesi sessizliğime limon sıktığı zaman ne yapacağımı şaşırıyordum. Onun sorusu iç diyaloğum dediğim, ek yeri olmayan kumaşta kaçan bir ilmik etkisi yaratıyordu. Katı, hiç esnekliği olmayan, kesin emirler verirdi. Balkonda bir aşağı bir yukarı yürüyüşünü seyrederdim, metronom gibi gidiş gelişlerinde bir duraksama olduğunda karısını düşündüğünü anlardım, onun makina gibi adımlarını karısının yüzünün imgesinin durdurduğunu. Bunalım anlarında ortaya çıkan, yoksa neredeyse hiç fark edilmeyen topallığını kaskatı duruşuyla gizliyordu. Uruguay'a yaşamaya geldiğinden bu yana bu topallığın özerkliğini kabul etmeye yanaşmayarak yaşamış olmalı, Hautes-Pyrénées'de bir köydeki küçük bir öğretmenlik işini de bırakmıştı. Hep dikkat ederdi -en küçük bir bedensel sakatlık belirtisi olmaya görsün hemen morali bozulurdu. Ancak benim ısrarlı gözlemlerim bunu görmemi sağladı ve bu gece sırrı ortaya çıktı. Sol bacağı ara ara sekti ve o da bunu kapamaya çalışmadı.

Alnında parlayan ter taneciklerini görüyordum, bir Romalı boynunun üzerine komik bir biçimde güveç kabı gibi oturtulmuş başını, gövdesine oturan beyaz keten

gömleğini, kırmızı bel kuşağını. Şapkası, sabahleyin kitaplıktaki yerine özenle konacak olan Balzac'ın açık haldeki kitabıyla birlikte bambu sandalyenin üzerinde duruyordu. Böylesine tuhaf bir kitap dağarcığına sahip olması için öğretmenlik hayatından daha başka bir neden olması gerekir. Doğanın tuhaf yaratıklarının, soylarının tükendiği söylenen canavarların resimlerine bakmaktan yorulmadım. Pullu zırhlarıyla dev dinozorlar vardı, şaşırtıcı irilikte memeliler, ağaçları kökleyip yiyen koca yaratıklar. İlkel hayvanlar geceleri diriliyordu. Resimli dergilere uzun uzun bakarak düşlerimdeki doğa görünümlerini bu gördüğüm şeylerle dolduruyordum. Gözümü kapattığım zaman canavarları zihnime hapsediyor, hiçbir şeyin ölmediği ya da zorbalık etme hakkından vazgeçmediği o geniş iç uzamlarda onlara hayat verebiliyordum. Karanlık tanrılara karşı savaş açtım, boynuzlu manda başları, kanlı gözleriyle ağaçlı tepelerden tanrılar beni seyrediyorlardı. Bir çita maymununun hızı bağışlanmıştı bana, hiç yakalanmıyordum -bir ovayı bir adımda geçen bir uçak yörüngesini izleyen hızlı, altın bir ok.

Tek başıma, sömürgeciliğe karşı öfkeyle, kumsalı arşınlıyor, beni gerçekliğin anlamına inandıracak bir karşılaşma bekliyordum. Gün ağarırken sakin denize açılan balıkçıları seyrediyordum, rüzgâra yanıt veren, bir kedi kulağı gibi havaya dikilen beyaz bir yelken.

Babam önümüzdeki yıl beni Tarbes'daki Lycée Impérial'e yatılı olarak göndermekle tehdit ettiği zaman ona kulak asmadım. Onun bu buyruğuna kulak asmazsam babamın zamanla bunu unutacağına inanıyordum. Bana hitap etme tarzı öylesine açık bir biçimde resmiydi ki sanki söylediği sözlerden uzak durmaya çalışıyormuş izlenimi veriyordu, sanki bir astıyla konuşmanın tutarsızlıklarından kendini korumak istiyordu. Dilin ahlâksal bir sorumluluk, düşüncelerimizi dile getirme tarzımızın

psikolojik bir değerlendirmesini taşımasından korkuyordu. Kolay sinirlenen, dediğim dedik biriydi, bıyığında kahve lekeleri vardı, geri geri yürüyerek çalışma odasından yeşil güneş ışığına çıktım, sonra evin arka tarafına geçip bir koşu kopardım, doğruca koya, o uzun göz alıcı kıyı çizgisiyle, dibinde zebra gibi çizgi çizgi kaburgaları, derinlere doğru seğirten pembe bir bulut halindeki ürkek balık kümesiyle safir renkli denize.

Bir yerlere kaçmaya, bu kayıtsızlığı için babamı cezalandırmaya, sömürgecilerin oluşturduğu küçük toplulukta bir rezalet çıkarmaya kararlıydım. Kafamın içi açık saçık şeylerle, karşı suçlamalarla, teleskopik eğretilemelerle dolmuştu. Not defterimi çıkardım ve rahatlamak için öfkemi sözcüklere dökmeye başladım. Yıllardır yüreğime gömdüğüm hayal kırıklıkları bir mürekkep balığının ölümcül mürekkebi gibi oluk oluk aktı.

Sevgili Babacığım

Sen bu mektubu aldığında ben Bordeaux'ya giden bir gemide, dalgalı denizlerde olacağım. Sen bütün kayıtsızlığınla bir puro çıkarıp, mal varlığının gittikçe azaldığını hesaplayacak, bekarlığın verdiği yeni bir özgürlük duygusunun hazzını duyacaksın. Anneme ne olduğunu benim gibi hiç kimse bilmeyecek, suda boğulmuş olan kadının gövdesi senin bilinçaltının karanlık havuzcuğunda sonsuza kadar su yüzeyine çıkıp duracak hep. O gün benim de kumsalda olduğumu unutuyorsun.

Tanrı'nın şair olmaya çağırdığı biri olarak atalarımdan miras kalan delilik dağarımdan bir alegoriyle seni eğlendirmeyi düşündüm.

—İşte bu adam evinin içine demir atmıştı. Bir midye nasıl kabuğuna yapışırsa öyle oraya yapışıp kalmıştı, duvarlar onun gizini yutup sindirmişlerdi. Gecenin karanlığında, ben görünmeyen bir insanım, insanlar bu

durumumu kabul ettiler, diye düşünüyordu, kendisinin işbirlikçisi olan raflardaki kitaplara baş vuruyordu. Denize dimdik inen bir kayanın üzerinde, raf gibi bir çıkıntıdaki bir kulübede bir adamın yaşadığını duyunca her tarafından soğuk, baş dönmeli terler boşanmıştı. Bunu düşünmek ona dengesini kaybettiriyordu. Bu yer düşlerine girmeye başladı, kendisini yer çekimini kaybetmiş, yeryüzüne dönemeyen bir kuş olarak görüyordu. Bu kaya kulübesinin tehlikesini düşünmekten kendini alamadığı için orayı ziyarete gitmekten başka çaresi yoktu.

Denizin sisli olduğu yağmurlu bir günde yola çıktı. O gece kıyının biraz açığında bir tekne su alıp batmıştı. Görünmeyen bir kayanın köpekbalığınınkine benzeyen ağzındaki pruvasıyla havaya dikilmiş olarak durduğu görülüyordu. Kıyı koruma görevlisinin kulübesine vardığında kapıyı pek çok kez çaldıysa da içerde olduğunu bildiği kişiden bir yanıt alamadı. Birinin odada kapının çalınıp durmasına hiç aldırmadan hiçbir şey yokmuş gibi gezindiğini duyuyordu. Yağmur denizin yüzeyini yalayıp geçiyordu, kendisinin askeri paltosunu ıslatan beyaz bir duman. İçerdeki adamın çekiçle bir şeyler çaktığını duyuyordu, çok şaşırdı çünkü adam sanki kendisi içeri girmesin diye kapıya içerden tahta çakıyordu. Eli hissizleşti ve ancak kendiliğinden yana düştüğü zaman çekiç sesleri kesildi. Aynı anda birden bir sessizlik olunca ince beyaz tahtaların üzerinde çiçek açmış kuşüzümü gibi duran kan lekelerini gördü, ellerinin boğum yerleri derisi sıyrıldığı için acıyordu.

Uzun süre orada durup yaralanmış yumruğuna baktı, bir zambağın taç yaprakları gibi derisi açılmıştı. Rüzgâr çıkmıştı, kendisinin güvenliğini tehdit ediyordu, kıyıdan uzaklaşarak başı önde, otların arasında yürüdü. Kulübenin altındaki kayanın göçtüğünü, kayalıkların üzerinden evin beyaz köpüklü suların içine düştüğünü duymayı her an bekliyordu. Birkaç kez hayalinde bu se-

si duyar gibi oldu ama bu yalnızca kayalığın dibinde gümbürdeyen dalgaların yeni bir saldırısıydı. İyice boy atmış salkım saçak otların arasından kendine yol açıyordu, paltosu ip ip küçük yağmur derecikleriyle kaplanmıştı, bilmediği bir bölgenin içlerine doğru ilerlerken korkusu da artıyordu.

Kente geri döndüğü zaman rütbesini hatırlayıp asker gibi yürümeye başladı -gözler ufuk çizgisine dikilmiş, sırt dik. Evinin yakınlarına geldiğinde büyük bir kalabalığın kaynaştığını görünce şaşırdı. Bir eşekarısı yuvasına çomak sokulmuş gibi bir uğultu vardı. O kalabalığın arasından itiş kakış geçti ve evini fırtınanın dümdüz ettiğini gördü. Taş üzerinde taş kalmamıştı. Çatı biraz ötedeki bir tarım arazisine uçmuştu, duvarlar yarılmıştı, tuhaf ama o ağır, meşe çalışma masası yerli yerinde duruyordu. Yaklaştığı zaman rüzgârda bir şeyin uçtuğunu gördü, kıyılarına inci geçirilmiş, somon rengi kat kat dantelli pembe şifonlar ona yaralı bir kuşu düşündürdü, otların arasından doğrulmaya çalışan bir flamingo. Bastonunun ucuyla dürtüklediği zaman karısının içeteklerinden biri olduğunu gördü bunun. Geri çekildi, esintiyle birlikte onun bir kuş gibi havalanışını, helezonlarak isli bir bulutun alt yüzeyine kadar yükselişini seyretti, yörüngesinden ayrılmış, fırtınanın kamçıladığı bir göçmen kuş. Bir an etek hiç kımıldamadan durdu, sonra arka arkaya taklalar atarak gözden kayboldu.

Adam parçalanmış yumruğunu toprağa gömdü ve yere şu sözcükleri yazdı: *Kanlı bir ev yıkılmış, içini herkes görüyor oysa kâğıt ev fırtınalara direniyor.*

Yazmayı bıraktım,kalemimden akan kara zehir sinirlerimi yatıştırdı. Psikolojik sorunlardan ne kadar az söz ettiğimi, iç dünyamı ne kadar ender olarak seslendirdiğimi fark ettim. Bunu yapmak yerine yazıya geçiriyordum, ateşin karşısına çömelmiş bir adam gibi not defte-

rimin üzerine kapandım, mürekkepli karalamalar böğürtlen lekesi gibi görünüyordu. Bunları meraklı hizmetçimiz Alma'dan saklamalıydım, gölgesi odadaki her yüzeyin üzerine düşüyordu. Yatak odamdaki aynanın önünden ne zaman geçse dudaklarını sarkıtmış olurdu, sanki biraz önce ahududu dişlemiş gibi. Alma köyden gelme, yerli bir kızdı, zenci melezi, doğal yürüyüşünde göbek dansözlerinin ritmi vardı. Gövdesinin her hareketiyle kalçaları hayali bir daire çiziyordu, sanki amacı öne doğru ilerlemek değil çalkalanmakmış gibi.

Omurgasının alt başından, poposunun yarığından dağılırmış gibi görünen bu titremeyi seyreder, acaba tabanlarının çıkıntı yerleri portakalların üzerinde mi dengelenmiş durumda, diye merak ederdim. Onun kullandığı dil el-kol hareketlerinden oluşuyordu, sözcüklerden değil. Bizim evimizdeki gerilimin böylesine ayırıcı özelliği olan doğal olgulara karşı inanmazlık öğesi taşımıyordu. Babam bütün ketumluğuna, sarsılmaz gururuna karşın patlayan fırtınadan korkmuştu. Geceleyin körfezde elektrikli bir fırtına çıkarsa onun aşağıya gidip içki sürahisinin kapağını açtığını duyarım. Sonra bir aşağı bir yukarı yürüyüş başlar, bir çekmece açılır, kapanır, çalı odunlarının arasında seğirten alevlerin telaşıyla kağıtlar hışırdardı. Gök gürültüleri sürdükçe bu tedirginlik de sürerdi -bir kafese kapatılmış, kafesin parmaklıklarıyla yürüyüş alanı sınırlanmış jaguarın sinirliliği. Sabahleyin babamın tek gözlüğünün çerçevesinin bıraktığı halka biçimindeki mor iz bir çürüğün dış çizgisi gibi görünürdü. Odanın havası buram buram puro kokardı, sabahın gümüş çizgili erguvan rengi ışığında o her zamanki derli toplu sessiz çalışma odası dolap ve çekmecelerin talan edildiğini kabul ederdi.

Alma evde bir uyurgezer gibi dolaşırdı. Görmek istemediği şeyleri görmezdi. İnce entarisi gövdesinin çizgilerini belli ediyordu, yağmurlu günlerde insan onun iri

memelerinde çiçek açmış mor goncaları hayal ederdi. Bu benimki arzu değil, daha çok kendi tersim olan birine tanık olmanın ürkütüsüydü. İnsanın "kendi"si denen şeyin tükenmez bir araştırma malzemesi olduğuna inanıyordum, kuma yazılmış karışık şifreler yüzünden karşı tarafına yürünüp geçilemeyecek bir kumsal. İnsan duyusal bir ayılmanın ürünü olan şifreli yazıyı okumak için uzun süre diz çöküp oturmak zorundadır. Deniz kuşu *hematopus*'un kumda bıraktığı üçgen izin üzeri, kareli kağıttaki gibi çizgiler oluşturan, birbirine uymaz işaretlerle doluydu. İnsan başka izleri bir yana bırakıp bir ömür boyu bu kuşun izlerini araştırabilirdi. Bu dolambacın ucu bucağı yoktu ve ben bütün o yaz başka hayatların gelgit akıntısının içine girme konusundaki beceriksizliğime gittikçe daha çok içerler oldum. Sarık gibi helezonlu kabuğumdan dışarı boynuzlarımı çıkardığım zaman hemen yine içeri çekiliyordum. Büyük olaylar içerde olup bitiyordu, benim krallığım orasıydı.

Geceleri deniz kıyısına gitme alışkanlığı edindim. Kıyıya dizilmiş balıkçı teknelerinin ışığı yanıp sönerdi. Deniz feneri, yıldızların arasında yer değiştiren bir yörüngeydi. Gözlerimi kapattığım zaman bu deniz görünümü kafamın içindeydi, bir şişenin içindeki tekne gibi. Bunu yapmaya devam edersen, dedim kendi kendime, Tanrı olursun. Bir zamanlar evreni içselleştirmeyi başarmıştın, senin bununla orantılı genişlemenin kozmik bir bilince gereksinimi vardı. Böylece gizemli göz, evreni bir çocuğun mavi bilyesinin -bir ışık ışınının üzerinde dengelenmiş cam topun- saydamlığında görebilirdi.

Kumsal benim düşsel krallığımdı. Kendimi dünyanın kıyısında oturmuş, başımı dizlerime dayamış, dalgaların sesini dinleyen, tek başına, yalnız bir kral olarak düşünüyordum. Her şey benim bilincim sayesinde var oluyordu. Ben boşlukta filiz vermiş bir tohumdum, Baudlaire'in *Les Fleurs du mal*'ini biliyordum, Mickiewicz'in,

Byron'ın, Musset'nin yapıtlarını, Poe'nun türettiği psikolojik cehennemleri biliyordum. Kendimi Baudlaire'in *Le Voyage*'ında haritaları ve pullarıyla gaz lambasının başında oturan çocuk olarak görüyordum, ancak benim erken gelişmişliğim evrenin uçsuz bucaksızlığına şaşmaktan çok evreni keşfetmenin insana önceden bilinebilirlik duygusunun ötesinde bir şey vermediğini fark etmenin can sıkıntısına izin veriyordu. Şiirin yörüngesini tamamlamıştım, sonuçlarına katlanıyordum: "Bilinen dünyanın ötesinde yeni olanı aramak."

Kendi yansımama dalmış halde oturduysam, bilgiye ulaşmanın tek yolunun tikeli büyüteç altına koymak olduğuna inandığım için yaptım bunu.

Babam ara sıra bir yerlere gider, günlerce evde olmazdı. Küçük bir diplomatik heyete başkanlık ederdi, yüzü kişisiz bir maskeye dönüşürdü, yalnızca kırçıl bir bıyığın örttüğü üst dudağıyla ince, tırpan biçimli ağzı onun için göreve bağlılıkla eşanlamlı olan insancalıktan uzaklığı yansıtıyordu. Her yerde ayaklanmalar vardı, başkaldıran siyahlar Avrupalıların evlerini ateşe veriyor, yağmaladıkları şeyleri alevlerin arasından kaçırıyorlardı -oturaklar, mücevher kutuları, zamanla ter içinde kalacak, bir bambu çalılığında lime lime yırtılacak olan Bordeaux mavisi kadife entariler.

Avluya bakan sütunlu girişte bir sandalyeye oturur, öyküler uydururdum, bu öyküleri benim bulunduğum yerden daha alçakta dikilen birine anlatıyormuşum gibi yapardım. Adı Hermione idi. Hermione benim değişken ruh hallerimin cisimleşmiş hali, durmadan biçim değiştiren biriydi. Alma onu göremiyordu. Bir keresinde ben yanlışlıkla onun kimliğine büründüğümde Alma birden sertleşip bana içeri girerek uzanmamı, kepenkleri de kapatmamı buyurmuştu. "Ama o zaman o da içeri gelir, olur biter," demiştim. "İkimiz birbirimizin yerine geçebiliyoruz. O sana benim içimden bakar, sen de bunu hiç anlayamazsın."

Bazen babam bir yere gidip uzun süre dönmediğinde ben Motevideo'ya gider, Independence alanındaki kahvede otur, kahve içerdim. Limana bir tekne yanaşırsa heyecanla kaynaşan bir kalabalık, Panaderia del Sol'a doğru tıngır tıngır yola koyulan arabalara bağlanmış düzensiz yığınlar halinde sandıklar göze çarpardı.

Ama başkentin göreli sakinliğinde bile yaklaşmakta olan ayaklanmayı hissederdim. Yanan otların keskin, uyarıcı kokusunu alır, kırılan kirişlerin yol açtığı seren gıcırtılarını duyardım. Havada asılı duran kızıl bir ateş dalgasının kovaladığı, kırda çil yavrusu gibi dağılan büyükbaş hayvanların yankılanan sesleri olurdu. Benim yeniyetme hayalimde bile kadınlar eğilip bükülüp akılalmaz acayip biçimlere girerlerdi -bacakları kafalarının üstünde takla atar, bir asker dünya üçgeni üzerinde dans eder, zamanı ve mekânı hesaptan silme derecesinde hazzın sarhoşluğuyla doruğa tırmanırken iyice kabaran dalgayı beyaz bir kaya yüzeyine fırlatmaya yetecek hıza ulaşırdı. Duplessis Bankasının önünde durur, oraya gelen ve böylesine hep verici bir ülkede asla ölmelerine gerek olmadığı yolundaki inançlarında, çekingenliklerinde zenginlerin yönetimine saygıları yansıyan büyük toprak sahiplerini seyrederken bir felaketin yaklaşmakta olduğu duygusu taşırdım. Bu adamları bir gün ücra bir yerde, limon ve portakal bahçelerinde yaşamaya devam eden bir sömürgede, kucaklarına kokulu portakal çiçekleri kar gibi yağarken, bilgelikleri taş kadar yaşlanmış halde bulacaktık.

Gençliğim erken olgunlaşmışlığın ateşiyle yanıyordu. Montevideo'da meydanın tam ortasında dururken ayaklarımın yerden kesildiğini, güçlü bir rüzgârın beni şimdinin sınırlarının ötesine taşıyıp asla görmeyeceğim, yaşamayacağım bir çağa bıraktığını hissediyordum. Yaşadığım çağla uyuşamamanın bilinci gövdemden nefrete kadar götürdü beni. İnce, uzun, hafifçe kambur biri ola-

rak, sarı, biçimsiz saçlarım alnıma dökülmüş halde ayakta dikilmiş, düşüncelerimin bir yeraltı mağarasının dibinden yüzeye vuruşuna kulak verirken bir balıkçıl kadar tuhaf ve biçimsizdim. Sesimin tizliği Shelley'ninki gibi acayipti. Her gün görüyordum, kumsalda gürül gürül yanan, insan yakmak için yığılmış odunların içinden çıkarılan kararmış kafatasını, ateşin yalayıp temizlediği kemiği, küllere tüküren, yeşil gökyüzüne lanet okuyan, kömürleşmiş bir tahtanın üzerine yumru ayağıyla basan, zafer kazanmış olan ölümün başını ezmemek için kendini tutan Byron'ı. Kırmızı katliamın, mavi göğe yükselen kara duman fitilinin kokusunu duyuyordum. Shelley menekşe rengi gözleriyle, yücelttiği elementlerin arasına karışmıştı. Yasını tutan küçük insan kalabalığı kumsaldan dönüyordu, esriktiler, yine de tüten kumlu dumanla, denizin üstündeki mavi ışık parıltısıyla ölümü eşitlemiyorlardı.

Böyle zamanlarda Hermione beni bırakıp gitmek istemezdi. Orada, benimle ışık arasında, anlatının başlaması gerektiğini belirten bir işaret gibi dururdu. Sütunlu girişte ben limonata bardağını sallar, bir ağacın ta tepesinde ağacı oyan bir ağaçkakanın sesini dinlerken birden karşıma çıkardı. Ya da akşam yemeğinin ortasında. Bir cümleyi yarıda bırakıyordum, sözcüklerim tepe taklak geliyordu, bıçağımı ya da çatalımı düşürüyordum, babam öfkeleniyordu, yüzü kızarıyordu, ama beni önüne katan bir rüzgâr şimdiki zamanın dışına, bir kurmacanın parçalarının arasına taşıyordu. Bir ara sokakta kızıl saçlı bir kadın için kavga eden iki gemici gördüm, kadın kavgayı kazanacak olanı kışkırtmak için eteğini gittikçe daha yukarı çekiyordu. Bu sahne değiştiği zaman ben adalarda bir kralın doğduğu haberinin gelmesini bekleyen, kumsaldaki yalnız adamdım. Çocuk kara mermer bir villada, kendisinin ana-babasını bir sır olarak saklamaya ant içmiş iki kız kardeşi tarafından korunuyordu.

Daha şimdiden mutlak otoritesinin bir işareti olarak kendi kanıyla yazı yazmıştı. Aynalarının üzerine örtü örtecekti çünkü kendini görmesi ölüm demekti. Sonunda Roma'ya yapacağı yolculuk için konuşmalar hazırlayacak, stadyumlarından yükselen alkışları duyar gibi olacaktı. Geceleyin Venedik'te, yıldızlarla aydınlanmış, karanlık kanalda bir gondolda, yuttuğu şehvet iksiriyle zehirlenmiş bağırsakları sancıdan kasılırken, yanında yastıkların üzerinde, parmağındaki yüzükleri şimdiden zorla çıkaran maskeli kişi yatarken ölecekti. "Noli-me-tangere. Kamışımı al ağzına."

Masadan kalkıp gitmem istenecekti. Babam ayağa kalkacak, yanakları al al olmuş halde sessiz bir öfkeyle benim kalkıp gidişimi seyredecekti. İşte böyle anlarda onun içinde gizlenen genci görecektim.Yaşlanmış, boğum boğum olmuş ağacın içindeki fidanı görüyordum. İnceltme işareti biçimindeki bıyığı ile uykusuzluktan oluşmuş, göz çevresindeki halkalar olmasaydı, gövdesi diplomatlık yemeklerinin birikmiş safrasını taşımıyordu, bir dağ yamacında, mavi kantaron çiçeğinin üzerine eğilmiş, hayatın açığa vuracağı şeylerin beklentisinin heyecanını taşıyan genç adamı görür gibi olabilirdiniz. Gerilim yay gibi gerginleşirken mum alevine bakardım. Portakal rengi bir halenin ortasında leylak rengi bir oval titreşiyordu. Babamın dışa vuran bu aldatıcı gençliğinden bu ışık sorumluydu. Kafasının içinde var olan biçimi ortaya çıkarmak için mermeri yontan bir yontucu gibi ona bakmaya devam ettim. Babam da kendini benim onu mum ışığının yardımıyla hayalimde canlandırdığım gibi görebilseydi, diye dua ediyordum: Genç bir adam, annem olacak olan kızı kolundan tutmuş, dalgalanan kır laleleriyle dolu bir tarladan geçiriyor, çiçeklerin taç yaprakları morumsu kırmızı bir bataklığın üstünde bir yay oluşturan bir gökkuşağına benziyordu. Babam ayakta dikilerek otuz yıl kaybetmişti. Onun böyle kal-

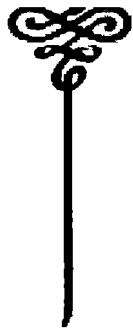
masını istiyordum, alevden yaratılmış, hafifçe altın rengi ve mavi boya sürülmüş, içi boş bir insan karaltısı.

Gözü açık düş gördüğüm için cezalandırılmam gerekiyordu; babam kendisinin gayet bilgili siyasal konuşmalarına tepkisiz kalmamı hoş göremiyordu. Louis-Napolyon'un liberalizminden, Louis-Philippe'in İkinci Cumhuriyetinin despotça yönetiminden kurtulmuş olan Paris'ten söz ediliyordu --sabahleyin uyanıp saten yastıklarının altında elmaslar bulan kadınlardan, tabanca gibi patlayan şampanya şişelerinden, gece yarısından sonra oturaklara işeyen düklerden, Notre-Dame'in üstündeki mavimsi siyah gökyüzüne *Vox Populi, vox Dei!** sözünün yazılmış olduğundan.

Amansız bir sessizlikle bana yatmaya gitmem buyurulmuştu. Penceremden dalgaların yorulmak bilmez hışıltısını duyuyordum, ayın aydınlattığı kumsalda kırmalı bir yaka gibi yayılıp soluklanan Atlantik. Peki o ufkun ötesi? Ben zaten oradaydım. Dünya bana bir dolambaçla başa çıkmam için bir saman çöpü verecekti -Bir koridorda dev gölgemi görebiliyordum, keskin hayvan kokusundan sarhoşlamış gibiydim, lombozda kopan kasırgaya doğru ilerliyordum.

* Halkın sesi, Hakkın sesi! –ç. n.

Göz 2

Hususi muallimin derslerine devamsızlık. Oğlunuzun davranış tarzının bu tarafı zannederim ki size Mösyö Flammarion tarafından açıklanmamış.

Bundan daha da rahatsız edici olan yanı oğlanın şiddete müptela oluşu, buna dikkatimi ilk olarak seyislerden biri çekti. Isidore'un bindiği atlar birkaç keresinde kamçı ve mahmuzdan böğürleri kabarmış olarak geri gelmişti. Bir öğleden sonra Isidore bir ata binerse o at bir hafta kendine gelemiyor.

Oğlunuz bu ayın 5, 8, 12, 23 ve 27'sinde başşehri ziyaret etti. Bu ziyaretlerin uyarıcı bir şey ihtiyacıyla veya da şehirdeki yabancılarla kısa tanışıklıklar kurma emeliyle yapıldığını düşündüm. Oğlunuz Montevideo'lularla tanışlıktan bilhassa kaçınıyor. Bu bakımdan içgüdüleri bu yaştaki bir genç için normalin fevkinde gelişmiş

durumda. Yanılmaz bir muhakeme gücü var. Emniyetli olduğunu bildiği tek yaklaşıma cevap veriyor.

Ayın 12'sindeki ve 23'ündeki gidişlerinde hadiseler daha ciddi bir renk aldı. Isidore'u Imperial Otelinden çıkıp şehrin öteki başına doğru çaprazlamasına bir yol tutturmuş giderken müşahede ettim. Bu yol onu yoksulların oturduğu semtin dışındaki mezbahaya götürdü. Ayın on ikisindeki ziyaretinde Kızılderili-İspanyol karışımı bir kovboy onu oradan kovdu, ama oğlunuz yarım saat sonra dönüp avludaki çöp bidonlarının arkasına saklanmaya muvaffak oldu. Bu yerin hususiyeti olan hayvan kasaplığını size anlatmama lüzum yok. Bağıran hayvanlar yere yatırılıp kesiliyor. Sizin oğlunuz böylesine amansız bir kan dökücülükten müteessir olmamış görünüyor, ayın 23'ünde yeniden oraya döndü. Bu kerre işçibaşıya rüşvet verip mezbahaya girmeye muvaffak oldu. İşçiler onun düzgün kılığına, oradaki varlığının acayipliğine aldırmadan işlerine bakıyorlardı. Olanca dikkatiyle seyretmesi, vücudunun sert hareketleri akıl dışı bir saikin tesirinde, esrikliğe benzer bir halde olduğunu gösteriyordu.

Kan lekeli esvaplar. Gömleğini gidip kumsalda yıkadı, kuruttu.

Üç gün eve kapanıp yazdı, çalıştı. Ayın 27'sinde öğleden bir saat kadar önce şehrin yolunu tuttu. Aşırı sıcak ve karnaval hazırlıklarına has bir tedirginlik havası. Isidore Ducasse'ı Independence meydanına kadar takip ettim. Oğlunuz Amerikan Oteline bir mektup bıraktı. Daha sonra şehir merkezindeki pazara gitti, anladığıma göre onun ziyaret etmesinin yasaklandığı tehlikeli bir bölge. Evlerin çatılarından havai fişekler atılıyordu bile.

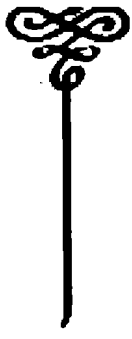
Pazar yerinin arkasındaki pislik içindeki sokaklardan birinde oğlunuza karnaval için giyinmiş maskeli biri meydan okudu, yolun tam ortasına gerilip durarak oğlunuzun geçmesine basbayağı mani oldu.

Bu adam için de şunu söyleyeyim, çöp gibi gövdesi, hareketleri bana X'i hatırlattı, daha önceki raporumda size ondan bahsetmiştim.

Polis raporu size hadiseyle ilgili mütemmim malumat verecektir.

Maznun: Ruben Machado
Meslek: Bilinmiyor
Adres: Bista del Mar, 3
Diğer bazı bilgiler: Eskiden gemiciymiş, Fransızca ve İngilizce konuşuyor. Poliste kaydı var. Montevideo'da mahkumiyeti yok.

Bölüm 2

Korku ve telaş içindeki hayvanların sonuncusu mezbahaya girdiği zaman kovboy, arkasında yardımcılarıyla atını dörtnala koşturarak çitten dışarı çıkıp avlunun öteki tarafına dolaştı. Orada atından indi, taze deriden yapılmış, uzun kalın bir ipi yerden alıp eyer halkasına bağladı. Onu seyrederken o deri ipin esnek bir kement olduğunu fark ettim, ilmik bir palangaya geçirilmişti. Avluda duran adam onu başının üstünde savurdu, fırlattığı yönde hedefini bulan kement öküzün boynuzlarına geçti. Kement hedefini bulur bulmaz atlı atını mahmuzladı ve bu karşı güç tutsak öküzü yere serdi, aynı zamanda kementi atmış olan adamın, hayvanı boynuzlarının biraz gerisinden doğramak üzere elinde bıçakla beklediği yere doğru sürüklendi hayvan.

İlk kez buna tanık olduğumda, kapana kıstırılmış sü-

rünün korku ve telaşına karşın atların dizginlenen çılgınlığını, öldürmenin vahşetini seyretmeye devam etme itkisi duyuyordum. Öldürülen hayvan, demir raylar üzerinde ahırlar boyunca gidip gelen bir kamyona bir kapaktan atılıyordu. Kamyonun varış noktasında altı adam bekliyor, ölü hayvanı arabadan alıp hemen derisini yüzdükten sonra parçalıyorlardı. Bu süreç tekdüze bir düzenlilikle saatlerce sürüyordu. Böylesine vahşet sahneleriyle karşılaşmayı hiç istemememe ve beyaz gömleğimin ince bir kan serpintisinden lekelenmesine karşın, beni geleceğe götürecek olan o mavi deniz yoluyla benim aramda duran boyun eğmez tek güce karşı hayatımı tehlikeye atmamı sağlayan kendi kahramanlık söylencemin altüst olması beni ipnotize ediyordu.

Birkaç keresinde kendimi mezbahaya giderken bulunca şaşırdım. Sanki hırsızlık yaparken yakalanmışım gibi ürker, yolun ortasında dururdum. Böylesine bir kararlılıkla hayvanların boğazlandığı yere acele giden kişi ben miyim yoksa bir başkası mı, karar veremezdim. Kendimi odamda otururken bulmayı umuyordum, pencereleri gün ışığına açıp, olayı düşünecektim, böylece zihnimin düğmesini bir çevirecektim, o eylem silinmiş olacaktı -can kurtaran halatına tutunarak ikinci bir kopyası geri geliyordu.

Bir iç avlunun beyaz badanalı duvarının önünde durdum, sarısabır çiçeklerinin kokusunu içime çektim. Orada tıpkı, tam kenarının üzerinde dengelenmiş bir madeni para gibi dikilmiş, hayatın bir daha yinelenmeyecek anlarını tüketiyordum -iki yüzü de görülebilir birer seçenek olan, bir yüzünde birbirine dolanmış iki yılan biçimindeki hanedanlık asasının resmi, öteki yüzünde keskin bir kabartma halinde altın bir halka bulunan madeni bir para. O ince altın halka güneşte alev aldı. Bu parayı yeraltı gemisine binmek için koşan birinin düşürdüğünü düşündüm.

Üç gün sürecek karnavalın hazırlıklarıyla çığrından çıkmış sokaklardan geçerek kana doğru yürüyordum. Karnaval öncesinin kuru havasında hafifçe bir barut kokusu vardı. Elebaşı olduğundan kuşkulanılan birinin evinin duvarına birisi boyayla Juan Manuel de Rosas adını yazmıştı. Onun diktatörlüğü ben altı yaşında bir çocukken bitmişti ama adı anıldığında insanlar hâlâ yere tükürüyorlardı. Yarın havai fişek balonları onun o yukardan bakan deniz feneriyle birlikte limanın tepesine süzülecekti. Maskeli işret düşkünleri sokaklarda kol gezecek, meme uçlarında gümüş birer püskül bulunan, yüzleri para para boyalı kadınlar Gümrük Binasına ve Oriental Oteline açılan arka sokaklardan oluk oluk akıyorlardı. Maskeciler bütün gün çalışacak, kağıt hamurundan biçimsiz suratlar, soytarı yüzleri, ilkel savaşçı ifadeli yüzler, anıran bir eşeğe karanlıkların içinden bakan beyaz kafataslı, göçük avurtlu ölümün yüzünü yapacaklardı.

Yoluma hızla devam ediyordum; havada zamanından önce, daha ortalık aydınlıkken atılmış havai fişeklerden dolayı güherçile kokusu vardı. Mavi alevlerden bir ağaç olarak fişekler çiçeklenmeden önce havada uçan portakal rengi, siyah sarıasmalar gibi göğe yükselmişlerdi.

Şimdi evde oturmuş, Tarbes'taki liseye hazırlanmak amacıyla aldığım özel derslerim için Racine ve Corneille okuyor olmalıydım. Flammarion eski bir Bonapartist'ti, yurttaş-kral Louis-Philippe'in Fransa'sının yönetimindeki Montevideo'ya kaçmıştı, sürekli Louis-Napolyon'un Paris'ine dönmekten söz ediyordu. Ufak tefek, çelimsiz bir adamdı, hayali bir dinleyiciyle özel bir gizi paylaşmak üzereymiş gibi görünürdü. Bastonunun gümüş ucu gibi göz alıcı bir şıklık anlayışı vardı. Comte de Walewski'nin yaygınlaştırdığı ekose takımlar giyer, silindir şapka takardı. Bu astımlı, teşrifata düşkün adama,

onun küçük öykülerle sınırlı belleğine, sanki içinde paralel düşünce bantları varmış izlenimi veren gri gözlerindeki sulu perdaha, onun içtenlik görüntüsünü çökerten çatallı bir dile güvenmiyorum. Babamla çalışma odasında konuşurken duyduğum zamanlar vardı. O zaman duyduğum ses farklı bir sesti, bükümleri daha değişken, ezgisi daha akıcı ve erkeksiydi. Böylesine uzun uzun tartıştıkları ben olamazdım, her ne kadar ruh halimin kara gök gürültüsü içinde kendimi ikisinin arasında cam bir fanusun içinde sergilenirmiş gibi hissetsem de. Benden kurtulma planı mı yapıyorlardı yoksa o bilgiç Mösyö Flammarion İmparatoriçe'nin Tuileries sarayındaki dairesinin renk düzeni konusundaki gizli bilgisiyle babamı mı etkiliyordu? Küçük beyaz frak ceketinin üzerine Légion d'honneur nişanının geniş kırmızı kurdelesini takmış İmparator-prensin çocukluk portresinde onu bu kadar büyüleyen ne vardı? Ayrıntılar, lekeler, birbirinden asla ayırt edilemeyen düşsel ile gerçek.

Bir villanın açık penceresinden gelen çılgınca kahkahaları duyuyordum. Birisi dışarıya su bombaları atıyordu, bombalar üzerime düşüyordu, onların soğuk infilaklarını hissediyordum. İlkin sol omuzuma çarptı, daha sonra mavi gökte zümrüt rengi bir kısrak kuyruğu gibi biçimini alan bir havai fişeğin donuk patlama sesi eşliğinde tepeme çarptı. Kentimizin kozmopolit yenilikleriyle, mimari paralel kenarlarıyla, yasemin ve mimoza kokan deniz havasıyla çelişen pis sokaklarından kendime yol açarak ilerliyordum. Pullu bir ceket, sarı bir tayt giymiş, pembe bir maske takmış bir soytarı bir kapı aralığından dışarı fırladı. Durdum, bir yan sokakta yolumu kesen, bir boksör gibi yaparak bir sağa bir sola hareket eden, amacını kırmızı boyalı bir palyaço ağzının altına gizleyen biri karşıma geçmiş bana meydan okuyordu. Ben geriledim, o üzerime geldi; ben onun üzerine yürüdüm, o geriledi. Bir örümceğin yapışkan ipliği bizi

çaktırmadan birbirimize bağlamıştı -görünmez ama bizi birbirimize sımsıkı bağlayan bir göbek bağı, yalpalayan gergin bir kordonun ucunda bir ileri bir geri sürükleniyorduk. Çevreme baktığım zaman arkamda bir kalabalığın toplandığını, ara sokaktan işlek caddeye çıkışı kapattıklarını gördüm. Aynı şekilde benim tanınmayan düşmanımın arkasında da maskeli bir kalabalık toplanmıştı. Sırtlarını duvara vermiş duruyor, sanki hiç oralı değilmiş gibi yapıyor ama bizim hiçbir hareketimizi kaçırmıyorlardı. Ben hiç farkına varmadan aramızdaki uzaklık azalmıştı ve kiraz kırmızısı maskelerin birer çizik biçimindeki deliklerinin gerisindeki kara matkap deliği gibi gözleri ilk kez görüyordum. Karşımda duran kişinin oranları aldatıcı bir bozukluktaydı, üzerine oturan kırmızı ceketinin içinden omuzlara apolet konmuştu, saçlar sımsıkı geriye toplanmış, üç köşeli şapkanın altında bir kurdeleyle bağlanmıştı, köpük köpük beyaz danteller göğsünü gizliyordu. Ceket bir elmas yağmuru halinde parlıyordu.

Parlak güneşli sokakta sıkışıp kalmıştım. Öğle sıcağında bir buz parçasıydım; kalabalığı yarıp geçmekte kararlıydım. Tıpkı nasıl bineceğini hiç bilmeden ilk kez ata binmeme izin verildiği zamanki kadar heyecanlıydım. Benim kendi hızımla altımdaki atın çabasız ritminin hızı arasındaki ayrım öylesine silinmişti ki buharları tüten, fazla zorlanan böğürleri, sıcak salya serpintilerini, mahmuzların yol açtığı çizikleri dikkate almayı unuttum. Eve döndüğüm zaman seyis beni kırbaçladı ama ben hızdan sarhoş olmuştum, koca uzamları yutmaktan sersemlemiştim. Yeşil bir çimenliğin fırın ağzının üstünde hâlâ havada asılı duruyor gibiydim, uzayıp giden geleceğin üzerine fırlatılmış bağımsız bir karaltı. O günden sonra kendi kendimin ilersinde küçük bir parça olmalıydım hep.

Söz konusu kişi yeniden üzerime geldi. Bu kişinin o mezbahayla, tombul büyükbaş hayvanlar kendilerini

bekleyen ağıla sokulurken benim oralarda dolaşmamla bir ilgisi yoksa, acaba hayatlarımızı birleştiren ne vardı? Bunu merak ediyordum hep.

Hasmımın sağ bacağının dış tarafında kısmen gizli bıçağın sapını görebiliyordum. Gerilim dayanılır gibi değildi. Orada bulunan kalabalık karanlık basınca başlayacak olan çılgın karnavala heyecan katacak olan bir döğüşün çıkmasını istiyordu, bunu anlamıştım.

Burada bulunmam yasaktı, kafamda hep bu düşünce yankılanıyordu; düşmanımla arama giren tek korku babamın korkusuydu, düşmanımdan duyduğum korku değil. Koyun üstünde havada yüzen şen havai fişek balonları sahnesine damın tepesinden tıkıştırılacaktım. Kan, tuz, amonyak. Bunların kokusunu alıyordum, fiziksel bir çatışmanın çıkacağına işaret eden şeylerin. Yeniden birbirimize yaklaştık, bu kez o kadar ki hasmımın gömleğinin içindeki yapay göğüsleri görebildim. Bana öyle geldi ki sanki o benimle ilgili, benim kendimin bildiğinden nedense daha fazla şey biliyordu; benim ruhsal yapımda ilerde bulgulamak zorunda kalacağım fazladan bir boyutu kazanmıştı o bana göre. Onun bir üstünlüğü vardı, gövde çizgileri bir şeyleri gizliyor, çarpıtıyor, onun gözlerinde okunan kimliğimden beni uzaklaştırıyordu.

Yakın çevredeki damlara insanlar toplanmıştı, bir bıçak kavgasının sonucuna karşı kayıtsız, soğuk, ilgisizdiler ama göz ucuyla bizi izleyecek kadar da ilgili.

Hasmıma göre çok hafiftim, iki gövdenin daha ilk kucaklaşmasında bir okul çocuğunun gövdesi olan benimkini top gibi fırlatmak işten değildi. Adamın yarısı kilodaydım, o bilmiyordu ama küçük bir gemici bıçağım vardı, İtalyan'larla İspanyol'ların yaşadığı mahallede bir yabancıydım. Hiç düşünmeden bir strateji geliştiriyor, nerelerden vurabileceğimi, nereden kaçabileceğimi hesaplıyordum. Kanımın daha hızlı akmaya, adrenalinimin kanımı daha hızlandırmaya başladığını hissediyor-

dum, düşüncesizlik edip ilk hareketi yapmamak için kendimi tutuyordum.

Som bir arka perde, tuhaf olanı, rastlantısal olanı, yaklaşmakta olan şiddetin alt akıntısını doğal itkileriyle hızlandıranların oluşturduğu bir tablo halinde bakıyordu insanlar. Bir noktada toplanmış olan zaman sonu gelmemecesine uzamış görünüyordu. Ben hem burada, bu ara sokaktaydım, hem de başka yerdeydim, işte bu başka yerde olduğumu görmemden ölmeyeceğimi anladım. Kendimi yıllar sonra, dirseklerinde deri yamalar olan siyah kadife bir ceketle, tavan arası penceresinden güneşte parlayan çan kulelerinin sivri uçlarına bakan ince, genç bir adam olarak görüyordum. Oraya ulaşabilmek için hasmımın elinden kurtulmalıydım. Bizi birleştiren göbek bağı, titreşimleriyle varlığını daha çok belli eder duruma gelmişti. Tozdan burun deliklerim rahatsız oluyordu, tozlar boğazımın iç çeperine kadar ulaşmanın yolunu bulmuş, oraya yerleşmişti. Daha sonra olan oldu, şimşek gibi bir kırbaç darbesi beni öne atılmış hasmımın karşısından alıp yana savurdu, hasmım daha önce benim doldurduğum yerde kalan boşluğa saldırırken aynı anda eli bıçağına gitti, benim yalancı saldırı girişimim de, çene üstü tozların içine kapaklanmama yol açmıştı, o anda seyircilerden bir gürültü koptu, bunun üzerine askeri jandarma kalabalığın arasına daldı, sağa sola kırbaçlar acımasızca inmeye başladı, hiç ayrım gözetmeyen bir vahşilikle kalabalığı dağıttı. Atından inen bir subay hasmımın yüzündeki parıltılı göz maskesini çekip çıkardı, altından genç bir kadın çıktı, siyah gözlü, yüzü İtalyan'larınkine benzeyen kadının alnında yatay bir yara izi vardı. Kadını dövmüşler, gölgesi bile olmayan bir sokağın kaldırımına bırakmışlardı. Bu arada seyirciler dağılıp öğle sonrasının mavi buharının içinde eridi. Ben orada duruyordum, pantalonumun dizi yırtılmış, gömleğimin dirseği parçalanmıştı.

Beni bir landoyla eve götürdüler, babamın evine birilerinin eşliğinde götürülmenin küçültücülüğüne öfkeden yüzüm bembeyaz kesilmişti, suspus oturuyordum. Uçsuz bucaksız portakal ve muz bahçelerinden, arasıra bir incir ağacının kara gölgesinden geçiyorduk. Avrupalıların evlerinin, iki kıyısında Avusturalya zamkağaçları bulunan özel araba yolları vardı, birindeki ombu ağacı serin ve koyu bir yarı gölge sunuyordu. Yolumuza devam ederken bir dikenkuşunun ya da yuvasını yapmak için çırpı toplamak eğiliminde olmasına karşın Alma'nın oduncukuşu dediği kuşun tiru-riru sesini tanıyordum.

Bana eşlik eden iki subayla hiç konuşmadım. Kuşkusuz onlar da bu yükten kurtulmak ve karnavalın sonu belirsiz zevkleri için kente geri dönmek istiyorlardı. Fesat çıkaranlar hiçbir sınır tanımıyordu, daha geçen yıl polis şefi, uyuşturucu almış olarak, eski kentin sefil bir mahallesinde, üniforması üzerinden çıkarılmış ve belgeleri alınmış olarak, yerli bir kızın odasına kurulmuş bir hamakta, gövdesi balık gibi şişmiş bir halde bulunmuştu. Ben de bu mahallede bulunmuştum, İspanyollar tarafından yapılmış ve Plaza de Independencia'daki ana pazaryerinden kayrak taşlı bir yolla ayrılmış ana meydanın arkasındaki dar sokakta. Benim suçum özel bir suçtu; bu iki adamın ikisi de benim çılgına dönmüş sığır sürülerinin katliamını seyretmek için mezbahaya gitmekte olduğumu bilemezdi. O eski mahallede bulunuşumu açıklamak zorunda kalacaktım ama ben yine korunma hakkı olan, tehdit altında bulunan bir kurbandım, yasaya karşı gelen biri değil.

Evin alev alev açalyalı özel araba yoluna girdiğimiz zaman orada başını öne eğmiş, sabırla bekleyen atı gördüğüm zaman utanmazca naziklik kurallarını çiğnediğim için beni cezalandırmak üzere Mösyö Flammarion'un iki saattir evde bekliyor olması gerektiğini anladım. Benim güvenliğim diye bir şey onun aklına bile gelmezdi; onun için önemli olan kendi canını sıkan şeydi.

Kapının zili hafifçe döndürülerek çalınınca kapıyı Alma açtı, bir tek selam sözcüğü bile etmeden ben doğruca yukarıya çıkarken subaylardan biri Mösyö Flammarion tarafından kitaplığa alınmıştı. Kapımı kilitledim, Alma'nın yakarılarına kulaklarımı tıkadım. Yalnız olmak istiyordum, bu deneyimi yazma düşüncesi kafamda oluşmuştu bile. Ancak bu sayede olayı tek tek ayrıntılarıyla kafamdan çıkarıp atabilecektim. Silinmeyecek biçimde görsel olan bir şeyi sözcük ortamına aktarmak, bu değişim sırasında o deneyimi de değiştirecekti, böylece hem ben hem de olay anlatılırken başkalaşacaktık. Ben de bu değişikliğin şimdiden parçası olmak istiyordum. Mösyö Flammarion'un karşısına benim kendi amaçladığım kurmacamda vücut bulan kişi olarak çıkarsam, onun için ulaşılır olmaktan çıkacağımı düşündüm. Bu olaya nasıl bulaştığım konusundaki yalandan daha farklı bir şaşkınlık yaratacaktı o. İnsanın hep böyle yaşayacak duruma gelebileceğini düşündüm, eylemlerini kurmacada yaşandığı biçimde önceleyebileceğini.

Pencerenin yanına dikildim, denizin varlığının güvencesi olan sesi duymak için. Sesini duyamasanız bile hareketleri hep sürüyordu, benim soluklarımla, diyaframımın içi boş kavisiyle bağlantılı titreşimleri.

Mösyö Flammarion'un kapıya sertçe iki kez vurmasıyla yalnızlığım kesintiye uğradı. Konuşmaya gerek olmadığını biliyordu o; onun buyrukları zorlamaya bile gerek bırakmayacak kesinlikteydi. Kuzu kuzu kapıya gittim ve açtım. Orada dikiliyordu, ellerini arkasına bağlamış, göğsünü dışarı çıkarmıştı, ifadesiz gözleri omuzumun gerisinde bir noktaya dikilmişti. Koyu gri bir takımın içine pembe bir yelek giymişti. Bu saate kadar içki içmiş gibi görünüyordu. Soluğundaki kokuyu, cini kolonyadan ayıran ardıç kokusunu alıyordum.

Topuklarının üzerinde geriye dönmeden önce yaptığı tek şey bana, "Sizinle aşağıda birkaç şey konuşmak iste-

rım," demek oldu, onun arkasından gitmekten başka bir seçenek bırakmamıştı bana.

Kapıyı çaldığım zaman İmparatorluk eşyalarıyla döşenmiş, annemin Avrupa'dan getirttiği biblolarla dolu bir odaya alındım. Ağır eşyalarda sanki sizden çok yaşayacaklarını bilirmiş havası vardı. Mösyö Flammarion'un karşısına dikildiğim zaman on dokuzuncu yüzyılın, o oturma salonları, kakule kokulu çalışma odalarıyla birlikte onun ağırlığını duyuracağı duygusu içindeydim.

Odadaki sessizlik koyulaştı, sonunda ben kendimi suyun altında yürüdüğüme, önümü kapatan duvar gibi denize karşı ağzımı balık ağzı gibi açtığıma inandırdım.

"Sizin çok iyi farkında olduğunuz bir durumun ayrıntılarıyla sizi yormayacağım," diye söze başladı Flammarion, gözlerini iki küçük İtalyan manzara resminden birine dikmişti. "Karnaval zamanı şehirden uzak durmanızı söyleyen babanızın emirlerine uymamakla kalmadınız. Dersime gelmeyerek bana da hakaret ettiniz."

Bu olay artık ilgimi çekmiyordu, pencerenin dışındaki kokulu zamkağacı yapraklarının arasından süzülen ışığa bakıyordum. Bu sonu gelmez Atlantik yolculuğuyla Bordeaux'ya gönderilecek idiysem şimdi gönderilmeyi istiyordum. Babamı daha sonra suskunluğumla cezalandıracaktım; onun mektupları benden, yapmama gücüne sahip olduğum bir şeyi yapmamı isteyecekti. Ona annemin ölü olduğu için ele geçmez, onun bütün çabalarına karşın benim yüzümle fiziksel benzerlik göstermekte direnen yüzünden başka bir şey bırakmayacaktım. Kabuklarının içinde çürüyen midyelerin derinliğini araştırmak için kişilerin apaçık durumlarının ötesine ben zaten ulaşmıştım.

"Ben kibarlık gereği bu konudan babanıza söz etmesem bile onun kulağına gidecektir," diyordu Mösyö Flammarion, ikiyüzlü bir aracı rolünü oynamaktan duy-

duğu gizli hazzı saklayamıyordu. "Size şunu söyleyeyim," diye devam etti, "babanızın güvenini kaybederseniz mirasınız tehlikeye düşer. Gücü tepeden inme bir zorlama olarak değil, toplumun aşama düzenindeki yerimizi belirleyen birleştirici, gizli bir etki olarak düşünseniz iyi olur."

Mösyö Flammarion tek gözlük işi gören, bir yağmur halesiyle çevrili camsı dolunayı temizledi. Tavrında bir yumuşama olmuştu; inatçı öfkesi geçmişte kalmış gibiydi. Bu taktik değişikliğinden, bütün karşı akıntıları kaydeden bir barometre olarak okumayı öğrendiğim gözünün parıltısından kuşkulanmıştım.

"Zor günler yaşıyoruz," diye sözünü sürdürdü. "Anılarımda bu konuda söyleyecek daha fazla şeyim olacak. Bu ülkede hep devrim olmuştur. Burada adamlar domuz gibi ölür."

Bir sessizlik oldu, o sessizliği hem gerçek hem düşsel dalgalarla noktalamıştım. Kıyıda olmak, suyun sığlıklara saldırırken gök mavisinden yalıçapkını rengine dönüşünü seyretmek istiyordum.

"Siz sıradan biri olsaydınız, Ducasse," dedi Mösyö Flammarion, "bu önemsiz bir olay sayılabilirdi. Ama babanızın mevkii ve aşırı nazik olan siyasal durumlar düşünülürse sizin anladığıma göre adı kötüye çıkmış bir mahallede bulunuşunuz dikkatli bir savunma icap ettiriyor."

Bu cin fikirlilik bana namus iddiasında bulunmak isteyen o önemsiz, çok bilmiş adamla iş birliği yapmam gereken çizgiyi gösteriyormuş gibi geldi. Uzun süredir babamın kağıtlarını Mösyö Flammarion'un karıştırdığından kuşkulanıyordum. Kuşkularım herhangi somut bir kanıta değil ama usule uygunluk adına gizlemek zorunda kaldığı eylemler için takdir görmek istediğini belli eden tavırlarına dayanıyordu. Onun zekası bana sessizliğini gözlemlememe izin vermesinde kendini gösterdi.

Onda kullandığı dilden daha kesin bir işaret olarak yorumlamayı öğrendiğim savunmasızlık ve gerilim, içinde nasılsa benim de bulunduğumun sezdirildiği bir suçun kanıtlarıydı. Onun o görünmez örümcek ağı yavaş yavaş yüzümün üzerine geriliyordu. O şimdi bu hin oğlu hinliğini görüyordu, kendi düşüncelerinin benimkilerle iç içe geçtiğini.

"Size bir şey daha söyleyeyim ki," diye sözüne devam etti Mösyö Flammarion, "karnaval sırasında pederiniz resmi bir görev gereği burada olmayacak. San José'ye gitti. Sizi de bana emanet etti. Benim size önerim yukarıya çıkıp bu öğleden sonra kaçırdığınız dersi telafi etmek için çalışmak. O zaman akşam yemeğinde sizinle bir uzlaşmanın nasıl savaşa kapı açacak kadar amansız bir gücü dizginleyecek derecede önemli bir zafer olarak görüneceği konusunu tartışacağım. İnsanın yaşla birlikte kazandığı şey deneyim değildir, açığa vurulan bir zayıflıktan dizginlenen gücün daha üstün tutulduğu durumlardan nasıl yararlanılacağı bilgisidir."

Mösyö Flammarion bir ölçüde sessizleşti; sözlerinin zihnimde dibe çökmesine izin vererek benim onu sessizce onayladığımı göstermemi istiyordu. Denizin sığ yerine attığınız ve gecikmeli helezonlar çizerek dipteki kuma inişini seyrettiğiniz taşlar gibi gitti sözcükler. Mineral desenlerine bakarak onları oradan alıp çıkarabilirdim - kendi gölgesinin içine yerleşmiş mavi bir, yeşil bir, öküz kanı rengi bir taş.

Yukarıya, odama çıktığım zaman buradan kaçma kararım daha bir kesinleşmişti. Boğazımı demir bir kemer gibi sıkan on dokuzuncu yüzyılın ortalarının zorbalığını hissedebiliyordum. Babam yanına yanaşılmaz biriydi, annem ölmüştü, eğitmenim beni babama karşı yasadışı bir işbirliğinin içine sokmaya çalışıyordu. Pencereden dışarıya baktım, mavi havanın serin alev kanatlarını göğsümün üzerinde çırptığını hissediyordum. Hiç

azalmayan bir açıklıkla gördüğüm şey deniz kıyısının yayı üzerine tünemiş beyaz badanalı villalar değildi, zamanı olmayan bir boyuttan bir ışık konisi vurmuştu, bu ışık konisi aracılığıyla toplanan insanları, ay ışıklı bir doğa parçasında kaynaşan, hayatta kalmış insanları, füzelerle kurşun rengini almış gökyüzünü, her şeyin üstünde bir yay çizen gökkuşağını görüyordum. Bu gizli görüntü o an orada olan şeyleri dışarıda bırakıyordu. Hayal gücünün dönüştürüm gücünü fark ediyordum, gerçekliğin nasıl içimde tükenmez bir göl, yükselen bir su olduğunu fark ediyordum. Yaşayacaksam bu alanı savunmayı, alacakaranlığın dumanlı rahatlaması içinde kara göllerin kıyısında oturup düşünmeyi öğrenmeliydim. Birden bütün gizin kendi içimde saklı olduğunun bilincine varmıştım. Zebra gibi çizgili bir gökyüzünün altında koyu, kırmızımsı mavi bir kumsalda koşan kırmızı jaguar, ben o jaguarı düşündüğüm için vardı.

Racine'in Phèdre'ine dikkatimi veremiyordum. Sinir kirişlerime kadar işleyecek yakıcı dizelere karşı açlık duyuyordum. Boşluğa ulaşma sabırsızlığım içinde pupa yelken yol almayı sürdürebilmek için Baudelaire ve Poe'ya baş vuruyorsam, doğal olmayana destek ararken de Montaigne'in inanılmaz ayıklığına baş vuruyordum.

İçten içe öfkeden kuduruyordum. Mösyö Flammarion kitabının başına oturacaktı. O kitap da Chateaubriand'ın *Mémoires*'ı olacaktı ama aklının yarısı okuduğu şeyde değil, avını tartmakta, tuzağa düşürmek üzere seçtiği imgenin üstünde bir ışık ışını gezdirmekte olacaktı. Bir yerde bir anda onun planında bir olasılık olarak ben de kayıtlıydım, havaya kalkmış okbaşı belkemiğime saplanmıştı ve hiç haberim olmadan ben işaretlenmiştim.

Dışarda rüzgâr meyve çardaklarına saldırıyor, pampanın otlarının sorguçlarını sallıyordu.

Odamın dışında Alma'nın durduğunu duydum, kararsızlık geçiriyordu. Varlığını soluğu belli ediyordu.

Parmak uçlarında durduğunu sezebiliyordum; gergindi, sinirlerinin yörüngesini gerçekleşmemiş bir tamamlanışa doğru izlemeye onu bu gerginlik ikna etmişti. Oraya çakılmış, kafası hâlâ sona erdirmesi gereken şeyi tamamlamanın yolunu ararken ne düşündüğünü hayal etmek zorundaydım. Bütün dikkatimi önümdeki sayfaya verip bilinçaltını yazıya geçirecek kadar katı bir buyruk olduğunu düşündüğüm otomatik yazmaya kaptırdım kendimi.

> Yitik kent Zalziba'ya gitmek üzere yola koyulduğumda bir serabın arkasında mavi bir gölcükteki flamingoların arasında dimdik duran sürü halinde tekboynuzlar gördüm. Işık parıltısının içinde bir dikiş yüzüğünün tepesi gibi bir dağ zirvesi, tepe aşağı duruyordu. Tepeyi kaplayan kar başlığının, suları taçlandırışını seyrettim, bir çekül gibi onları ölçüşünü, onları yüksekliklerinden sarkıtışını, ilksel imgeyi, kendi yarattığı şeyin kristal küresinde su sıçanı gibi boğulmuş bir adam kılığında tanrıyı sarkıtışını.
>
> Yolculuğuma devam ettim, dört beyaz aslanın çektiği, ak ağaçların arkasındaki villaya yönelmiş bir arabayla karşılaştım.
>
> Durup onun gidişini seyrettim, iyice açılmış sarı güllere benzeyen memelerinin üzerinde bluzu açık duran genç bir kız bana yaklaştı, uzun saplı bir nargile uzattı. Kız malikânesine dönerken gördüğüm yaşlı bilginden kaçmıştı. Adam ömrünü İstanbul boğazının gelgit akıntılarıyla insan gövdesinin esrik boşalım anlarındaki cinsel ritmi arasındaki ilişkiyi incelemeye vermişti..

Alma kapıyı hafifçe çaldığında ben uzaklardaydım. Onun kapıya vuran elinin boğumlu kemiklerinden çıkan boğuk sesin anlatımı kesmesini istemiyordum. Hayatımın sınırlı çapı içinde sırrımı açabileceğim kimse yoktu. Yetişkinler dünyası gençlere karşı sürekli işbirliği içindeymiş, yetişkinler aralarında onlara karşı köklü bir düşmanlık geliştirmiş gibiydi.

İkinci üçüncü çalışına da kulak asmadım, sonunda kapıyı açtığım zaman annemin parfümünü tanıdım: Paris'te arıtılmış ve küçük koku şişelerinde satılan menekşe külü. Alma buram buram kokuyordu, başkasının malına böyle el uzatması bana onun ödünç bir deri kuşanmış olduğu duygusunu verdi. Görmeden bakan kara gözleri bir savaş alanını andıran yatağıma, masamın üzerinde üst üste binerek yayılmış kağıt dalgalarına, duyularımın düzenindeki bozukluğu yansıtan odamın dağınıklığına dikilmişti. Yaratıcılık hayatımın bu karmaşasını korumak, onu odamdan kovmak istiyordum ama gözleri bana çevrilince elim kolum bağlanmış gibi oldu, sanki benim içimde onun parmaklarının dokunuşunu bekleyen uysal bir gitar keşfetmişti. Benim için öylesine bir çatışma kaynağı olan, o sırrına erilmez iç gövdem derimin yüzeyine doğru çekiliyordu. Hem öfkelenmiştim hem de onun bana böyle asılışının anlamını bilmenin, beni açıkça tahrik edicilik rolü oynamaya zorlayan bakışının bilgilendirici geriliminin baskısı altındaydım. Sırtüstü yatağa yıkıldım ve bilinçsiz imgelerin kuyusuna düşmeye devam ettim. Sokak sahnelerinden parçalar aydınlanıyordu gözümde. Askerler genç bir Meksikalıyı dar bir sokaktan dışarıya sürüklüyorlardı, Meksikalının ağzı nar suyu yüzünden morlaşmıştı. Sıcaktan aklaşmış paralel kenarlar, yamuklar, eşkenar dörtgenler doğa görünümünün hızını kesip dengelenmesini engelledi. Deniz kıyısının açıklarında bir balıkçı kayığının, bir ışık kâsesinin içine tüneyişini seyrediyordum. Daha sonra kulaklarımda dalgaların gümbürtüsü üstün geldi: Dudaklar soluğumun üzerine kapanır, onu huni gibi yutarken ensemde ve boynumda alazlama izleri yer değiştirirken evren kararıyordu. Benim hiç yardımım olmadan Alma memelerini bana sürtüyor, benim şaşkın algılayışımın üzerinde buz gibi kırılan düzlemlerde ağır hareketlerle yüzüyordu.

Onun altından sıyrılıp kurtulmaya çalıştım ama leğen kemiğinin ritimli helezonu benim kendi heyecanımla birleşmişti. İçimde cisim bulmuş bir şey bir larvaya dönüşüyordu, doğru dürüst nasıl yönlendireceğimi bilemediğim, büyüyen, ısısını içgüdüsel bir çıkış noktasına yönelten bir ateş. Kadın benim eksenim üzerinde durum alırken ben yavaş yavaş teslim olmaya, gelgitin beni su altına itmekten çok yastıkladığını hissetmeye başladım. Bir dansçı davulun tam-tamlarına, marakasın vuruşlarına nasıl ayak uydurursa ben de bu ritme uyma talimatı alıyordum. İvme kazanan bir dalganın zirvesine yükselmiştim. Dalga kıyıya doğru hızla ilerliyordu, eğim derecesi arttı, içbükey yayı neredeyse saydam bir halde devrilip aşağı sarkarken beni gürültülü köpüklenişinin göz kamaştırıcı parlaklığı, patlayışının vahşi gök gürültüsü içinde ileriye attı.

Kadın daha sonra gitti. Terden sırılsıklam, kafamın içinde fosforlu bir yanmayla yatağın boşluğu içinde yatıyordum. Artık bu iş bitmiş olduğuna göre olup biten şeyin gerçek olduğuna kendimi inandırmalıydım.

Ev hâlâ sessizdi. Evin mağaramsı iç boşluğunun bir yerinde Mösyö Flammarion kitap okurken uyuyup kalmış olsa gerek. Zaman çizgisi üzerindeki o anda ikimizin dünyayı kavrayış biçimlerimizdeki fark her bireyin yaşadığı yalıtılmışlığa itmişti beni.

Sırtüstü yatıyor, bedensel sıcaklığın gövdemi kaplamasına izin veriyordum. Dışarda serçeler yüksekten dalışa geçiyor, havadaki kovalamaca sırasında çılgın zigzaglar çizerken bir kırbacın esnekliğiyle saçakları sıyırıp geçiyorlardı. Bu anı sonsuza kadar uzatsaydım bunu sonsuza kadar yaşayabilirdim. O dalga, o zaman dışı saydamlık, buzağı derisi ciltli kitabını okurken uyumuş olan Mösyö Flammarion'u, Alma'nın beni baştan çıkarış evrelerini, babamın San José yolunda donup kalmış arabasını, suyun üstünde dalış yapan serçeleri -hepsin-

den önemlisi de benim zihnimin, mermeri pembeleştiren görünmez, dönüştürücü ışınlarını- betimleyen bir öğle sonrasının duvar kabartması haline gelebilirdi.

Göz 3

Resmi bir vazifeyle buradan ayrılışınız karnaval zamanına denk geldi. Aile hesaplarını tetkikimden anladığıma göre oğlunuz kendisine ait bir gelirle yaşıyor. Kendisi parayı seviyor -şehirdeki ayrıcalığı kısmen buradan geliyor. Ama paranın satın alma gücü yerel şeyler için kullanılmıyor. Kıymet verdiği kitaplar ona Paris'ten geliyor, takmaktan zevk aldığı ipek kravatlar da. Çarçabuk birtakım münasebetler kurdu. Bunları takibe almamı isteyebilirsiniz ama bu sistemin kapısını açacak anahtar X'tir.

Kahyanız Alma merakımı çekiyor, onun hayatına duyduğum herhangi bir alakadan dolayı değil, oğlunuzla ve Gustave Flammarion ile olan münasebeti açısından. Tabiatıyla kendime şu suali sorarken buluyorum kendimi: Bu kız benim bilmediğim ne biliyor? O içerden

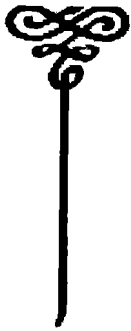
bilen biri, yine de dil meselesini çözmek zor. Ona ulaşmanın bir yolunu bulamıyorum. Flammarion buluyor mu? Buluyorsa, o zaman kadınla münasebetinde oğlunuzun da dahli var. Beni anlıyorsunuzdur ümit ederim. Benim kanaatıma göre oğlunuzun hayatını onun Montevideo'daki ilk tanıdığı kişi değil, daha çok Flammarion şekillendirdi.

Böylesine genç birinin kendisini yetiştiren muhite bu kadar az şey borçlu olan tercihler üzerinde şimdiden karar kılmış olması görülmemiş bir şey. Onda şimdiden bir Chopin ve Liszt sevgisi kendini gösteriyor, bir Amerikalının, James Lowell'ın evindeki piyano resitallerine gidiyor. Her ne yapıyorsa, bir aceminin değil, haklı olan ve başkalarının da zamanla kendisini takip edeceğine inanan birinin güveniyle yapıyor. Başlangıçta cakalı bir küstahlık zannettiğim şeyin şimdi alçakgönüllü bir inanmışlık şekli olduğunu anlıyorum.

Karnavalın ilk gecesi Mösyö Flammarion tarafından azarlanan ve hiç şüphesiz gündüzkü yaptığı şeyler yüzünden odasına gönderilen oğlunuzu daha fazla gözetlemek için bir sebeb göremedim.

Şehre gitmeye ve X'in Bista del Mar'daki evinin oralardan ayrılmamaya karar verdim. Bana öyle geldi ki oğlunuz odasından kaçacak olsa bu mahalleye damlayacaktı.

Bölüm 3

Uyandığım zaman evde tıs yoktu, dumanlı mavi bir pus pencereye saldırıyordu. Havai fişeklerin,bir kül yağmuruyla birlikte eğriler çizerek suları yere akan kırmızı ve yeşil gökyüzü çeşmelerinin patlamalarını duyabiliyordum. Penceremden akşamın erken saatlerinin şenlikleriyle aydınlanmış liman görünüyordu. Limanda İspanyol ve Fransız üçdireklileri vardı, kentin üstünde dalgalanan bir barut dumanı fitili asılı duruyordu.

Pencerenin önünde durup Atlantik'ten esen ılık havayı ciğerlerime çektim, gömleğimin kat yerlerine hapsettim onu, gece yarısından sonra ziyaret etmek istediğim karnavalın beklentisiyle sinir tellerim çekilip bırakılır gibi oluyordu. Sabahki çatışma bende hasmımı arayıp bulmak ve gerekirse bu sabahki meydan okumaya karşılık vermek gibi sabırsız bir istek yaratmıştı. Sezgi-

lerim bana bu niyetin karşılıklı olduğunu ve arka sokaklardan birinde bir transvestinin sabırsızlıkla beklediği karşılaşmaya başlangıç olarak bir güzellik maskesine pembe rujdan kar topları kondurduğunu söylüyordu.

Ayakta dikilmiş körfeze bakarken belleğimde birden altı çizilen şey annemin yüzüydü. Onu akşamları beni ziyarete geldiği zamanlardaki haliyle hatırladım, pudralı çenesi, bir kırgınlık duygusundan hareketle bana bir şeyler ileten deniz grisi gözleriyle. Yanıma geç bir saatte geldiği zaman saçlarının siyah kurdelesini çözer, firketeleri çıkarır, altın rengi bukleleri yüzüne, omuzlarına dökülürdü. Benimle her zaman bir arkadaş gibi konuşurdu, ömrü vefa etseydi aramızda bu bağ kurulabilir, arkadaş olabilirdik. Şimdi bile onun adını söylediğimde, Célestine-Jacquette dediğimde, bana acılardan ne kadar azını aktardığını fark ediyorum. Annemle babamın arasında hiçbir tartışmanın ya da atışmanın, görülür ya da duyulur hiçbir hoşnutsuzluk belirtisinin varlığından haberim yoktu ama bu uyumsuz evliliğin acıklı sonuçları anlık bir şey değil, acı törelere -soğuk bir evlilik yatağının konuşulmayan diline- gerekçe olabilirdi. Annem akşamları ziyaretime geldiğinde çocukluğunu dışa vurmasına izin vardı. Gençlik hayatının sadeliği, posta pullarının üzerindeki yelkenli gemi resimlerine ve resimli kitaplara benim duyduğum sevgiye katılış biçiminde kendini gösterirdi, ama her şeyden önce de bizim öykülerimizi gizli işbirliği yaparmış gibi anlatış biçiminde, öykünün bizi sarışına, bizi yabancılar olarak, bilinmeyen bir ülkeye taşıyıp orada yüzüstü bırakmak tehditinde bulunuşuna benim kadar kendisinin de şaşırış biçiminde. O saatlerde yalnız olurduk, güneşin yaktığı bir adada ikimizden başka kimse bulunmazdı, kayığımız kumların üzerinde sıcaktan yanardı, bulunduğumuz yeri kimse bilmezdi.

Öykü anlatmak bizi babamdan soyutlardı. Babam aşağıda bir rapor hazırlıyor olur, kağıdın üzerindeki gölgesi yarı aydınlık bir bölge oluşturur, sözüm ona çalışmaları bir bekçi köpeğinin amansızlığıyla gözlerden saklanırdı. Annem sanki benim yanımda saatlerce kalmak istermiş izlenimini uyandırırdı; buradaki, yukardaki dünya, pencereden görünen o mavi koyla, birbiriyle yarışan çok renkli bayraklarla limana giren buharlı ve yelkenli gemileriyle başka bir dünyaydı. Aramızdaki perde önce delik delik olur, sonra erir, içli dışlılığımız bir dağ geçitinde, daha sonra kollara ayrılmadan önce birbirine karışan iki akarsu gibi buluşuyordu.

Annem yanımda çok uzun kalırsa kapıya hafifçe vuracak olan Alma'yı beklerdik; o zaman annemin gözleri bulutlanır, durgun suyu esintinin birden kırıştırışı gibi yüz çizgilerinde kaygı baş gösterirdi. Annem tam bir saflıkla aynanın karşısına gider, Alma'nın yardımı olmadan saçlarını bağlar, sanki bir âşığını ziyaret ederken yakalanmış gibi eteklerini düzeltirdi. Gitmek üzere arkasına döndüğü zaman on yıl yaşlanmış olurdu, benim adaları aşan gizli suç ortağım gider, onun yerine evlilik görevlerine boyun eğen bir kadın gelirdi.

Akşam yemeği için üzerime beyaz keten bir takım, beyaz gömlek giydim, yakama siyah kadife bir papyon taktım. Giyinmek benim yalnızlığımın bir başka törensel dışavurumuydu. Güney Amerika'nın Atlantik kıyısında İstanbul'a benzeyen bu Avrupa kentinde ne kadar istenmiyorsam, bu evde de o kadar istenmiyordum. Kıyının hep bilincindeydim; deniz kıyısı bir sınır çizgisi oluşturuyordu, o çizginin ötesinde her şey bir soyutlamaydı. Zihin haritamın bir yerinde sonsuza kadar yitmiş, annemle babamın bırakıp geldikleri, benimse dil bağım dolayısıyla eğitim görmek üzere gönderileceğim Fransa vardı. On üç yaşıma gelmiştim bile ve bu öğleden

sonra ilk erkeklik deneyiminin tadını tadmıştım. Tuz ve karıncalanan bir cinsel boşalım parıltısı.

Geceye bir çağrı olarak karmakarışık sesleri duyulan davullar, tef ve küçük flütler, bir havai fişek balonu biçiminde havaya bırakılan o soytarı kılıklı aşırı şişman Kral Momo imgesi için mamba ritmini tutturmuşlardı.

Odaya girdiğimde Mösyö Flammarion'u yemek masasına oturmuş halde buldum, sağ tarafında açık duran bir kitap vardı, sol elinin yakınında bir kadehin yakut parıltısı. Bir çalışma odasının yalnızlığı ile akşam yemeğine eşlik eden yarenlik konuşmaları arasında bir geçiş hareketi olarak okuma gözlüklerini çıkarmıştı. Alışılmamış derecede soğuk görünüyordu, bunu babamın yokluğuna ve hafifçe eşgüdümsüz adımlarını kapıdan içeri attığı zaman eve düşen ağır gölgeye bağlıyordum.

"Umarım bu saatleri yararlı çalışmalarla geçirmişsinizdir," diye söze başladı. "Okumak başkalarının düşüncelerini yalnız başına alma-sürecidir, konuşmaysa bu deneyimi dikkatli düşünce sayesinde kendimize mal edebileceğimiz bir şeye dönüştürme süreci. Çalışmalarınızı bu ışık altında düşünmenizi isterim. Öyle bir yaştasınız ki oturup çalışmak özgürlüğünüzün kısıtlanması gibi gelir size, bilgi ileri yaşlarda edinilmesi gereken bir şeydir, bilgelikse serüvensiz bir hayat yaşayanların ulaştıkları sonu kuşkulu bir zirve gibi görünür. Bu düşünceler kendi bağlamları içinde normaldir, ama izin verin de size hayatı daha anlaşılır deyimlerle açıklayayım."

Ben dikkatimi başka bir noktaya yöneltmiştim bile. Benim bildiğim şey bilinçaltına üşüşen sezgisel, önceden kestirilemeyen imge kümeleriydi. Bu girişin önceden prova edilmiş bir konuşma olduğunu anlamıştım.

"Pierre Ronsard'ın birlikte incelediğimiz koşuğunda yoksulluğun ilacı olarak şiire nasıl güvensizlik gösterdiğini hatırlıyorsunuz. Onun dediğine göre Anacreon, Simonides, Philetus bile zamanla yapıtlarının ortadan si-

linmesinden başka bir şey bekleyemezler. İnsanın devlette bir görev alıp güvenceye kavuşması için bambaşka bir yol izlemesi gerek. Babanızın yüreğinde yatan isteğe uyarak size, sizi meslek sahibi yapacak bir öğrenim için Tarbes'a gitmenizi öneriyorum. Hayal gücü ya da nasıl söylesem bilmem, sanatla uğraşmak Ronsard'ın tanımladığı duruma götürür bizi ister istemez."

Bu kesintisiz monoloğun beni rahatsız eden yanı gizli gizli yazdığım şeylere dokundurmasıydı. Mösyö Flammarion'un babamın kâğıtlarını karıştırdığı yolundaki kuşkularıma, onun benim dikkatle gizlediğim not defterlerime de ulaştığı korkusu ekleniyordu.

"Zamandaki ritim, mekândaki simetrinin karşılığıdır," diye yanıt verdim, şiiri savunduğumun fark edilmemesini diliyordum.

"Tarbes'taki lisede," diyerek sözünü sürdürdü Mösyö Flammarion, "var gücünüzle çalışmayı gerektiren disiplin değerleriyle karşı karşıya geleceksiniz. Gününüz sabah 5.30'da başlayacak akşam 7'de sona erecek. Okul ders dışında başka şeylerle ilgilenme özgürlüğünü vermez. Ama bunun da bir kazancı vardır, zamanın dışında değil zamanın içinde yaşıyor olma duygusu."

Kendimi şimdiden kapana kısmış gibi hissediyordum. Gökyüzünün mavi derinliklerine sesi yansıtan bir levha olan Atlantik'in kumsalları, sıcakta su birikintilerinin ta yukarsında, üzerlerine çıkıp hayvan gibi tünediğim ormanın ağaçları, yüreğimde beslediğim, ülkenin içlerine dalıp yok olma, Amazon'un kanalları boyunca bir kanoyla, bir böcek bilimci gibi yolculuk etme düşlerim; çocukluğumun bütün kaçış yolları Mösyö Flammarion'un buyruklarının değişmez kesinliğinde yok ediliyordu.

"Tarbes sizi imparatorluğun yeni zenginliğine hazırlayacaktır," dedi, şarap kadehine düşünceli düşünceli bakarken. "Değişim başka değişimler için gerekli ivme-

yi yaratmanın aracından başka bir şey değildir. Esplanade des Invalid'de, bizim kullandığımız deyimle Austerlitz güneşinin altında ayakta dururken, Louis-Napoleon'un sekiz yıl önce Place de L'Hotel de Ville'de muzaffer geçit alayını selamlayan silah seslerini duyduğumda bu benim için yine de bir başka başlangıçtı. Büyümek bunun bir uzantısından başka bir şey değildir -kendinizi asla olmayacak şeye hazırlarsınız çünkü o şey olduğu zaman siz ondan etkilenmeyecek kadar olgunlaşmışsınızdır. Gelecek çarçabuk sizin geçmiş özleminizin yerini alacaktır.

"Sizinle tartışmak istediğim şeyler var, Ducasse, bunlar bizim doğal konuşma konularımızın arasına girmeyen şeyler," demek cesaretini gösterdi Mösyö Flammarion, eli oluklu kristal şarap kadehinin yanına gitti.

Düşsel dünyamda ben Amazon ırmağından aşağı yol alıyor, Bacaba palmiyelerinin, içine girilmez ormanların, kir tabakasını burunlarıyla dürtükleyen timsahların dünyasının içlerine doğru ilerliyordum.

"Tarih bilginiz hâlâ az," diye devam etti. "Bir bireyin kendi iradesini egemen töreye kabul ettirmeye çalışışı anlamında geçmiş duygusu, insanın yaşıyla orantılı olarak kazandığı bir şeydir. Kan tarihin söylemi olarak kalırken, biz hâlâ zihnin kültürel aydınlanmasına kulak vermek zorundayız."

Bunları dinlerken sözcüklerin gerçek iletisi olan sessiz konuşmayı dinliyordum. Dilin düşünceye eşlik eden bir şey olduğunu, aktarımın bir aracı olmadığını öğrenmiştim. Sözcüklerin kendileri çoğu kez yanıltıcıdır, bir iç diyaloğa işaret ederler -ileti dip akıntısındadır, bir akış içinde yakalanan gizli bir akıntıdır, öyle ki konuşma sessizliklerin evliliğini, iç uzamın boyutlarına sevecen bir uyumu içerir. Bir insanın gerçekten içini okuduysanız onunla sözcüklerin gereksizliğini paylaşmışsınızdır.

Mösyö Flammarion'un birbirine bağlantılı düşüncelerinin gerisinde onun dile getirmeye cesaret edemediği çılgın çağrışımlar yatıyordu. Hükümlülerin nasıl yalınayak, beyaz uzun bir gömlekle giyotine gönderildiğini bir yerde okumuştum; siyah bir kukuletanın altında yüzleri görünmez, ancak kafaları doğranıp kanlı sepete yuvarlanmadan önce çıkarmış kukuleta.

Denizde gemilerden ateşlenen topların seslerini duyuyordum. Bir roketin keman teli gıcırtısı, roket limanın ta yukarlarında patladı, yeşil bir yıldız yağmuru başladı. Mösyö Flammarion'un görüngesi daralıyordu. Ancak dikkatini her keresinde bir tek düşünceye vererek, onu aynı yükseklikte tutarak gözlerinin açık kalmasını sağlıyordu çünkü bir kez elinden bırakırsa onunla birlikte kendisi de tepe takla gidecekti.

Gece kentin ara sokaklarına meydan okuyabilmem için beni serbest bırakacak olan duyularının geri çevrilmez akıntısına doğru yan yan yaklaşıyordum. Kolunun altına sıkıştırdığı kitapla odadan çıkıp gitti, ben ancak o zaman onun açık konuşmayı elden bırakmama girişiminin, bir an için benim niyetlerimi nasıl önceden biliyormuş gibi göründüğünün, kötülük saçmak için limanın sisinin içinden fırlayan bir gemicinin akıldışı sarhoşluğuyla benim öz savunmamın arasından geçip gittiğinin farkına vardım.

Yukarıya çıktım, gövdem kalabalığın ve davul seslerinin arasına karışma yolundaki güçlü dürtüyle zonkluyordu. Bu gece her köşeye sanrı egemen olacaktı -- kendiliğinden koreografisi oluşmuş bir çılgınlık. Şenliğin mucizesi olarak roller değişecekti; yoksullar zengin maskesi takacak, köleler kral; cinsiyetler değiş tokuş edilecek, kalabalıklar "O rei de Franca na ilha da Assombracao" --Perili Adada Fransa Kralı-- altyazısını izleyecekti. Kırmızı, gümüş rengi ve beyaz kılıklar çocuk kral imgesine, güzel, kimsesiz köleyi büyüsüyle gümüş rengi bir

yılana dönüştürmüş olan Maranhão'lu yaşlı zenci kadının altyazılarına bir parlaklık katacaktı.

Mösyö Flammarion'un odasının ışığının şimdiden sönmüş olduğunu balkondan görüyordum. Hanımelinin gece kokularını içime çektim, güvelerin istilasına uğramış şişman koku lobları. Mücevherle süslü, çiçeklenmiş kırmızı güllerin özsularını sinekkuşlarının emdiği bir bahçeye bu pencereden kaç kez bakmıştım.

Bu gece bu evi sonsuza kadar bırakıp gidişimin ilk evresi olacaktı. Bu gece için kendimi çok iyi gizleyecek bir kılık hazırlamış olmama karşın hareketlerimin gözlenmeden kalmayacağını önceden biliyordum.Bir sandığın kilidini açtım, kâğıt hamurundan yapılmış olan Pierrot maskesini sandıktan aldım, ellerimde bir ölümün kafasıymış gibi salladım. Kara, dışa dönük dudaklarıyla, sağ yanağında kıvılcımlanan altın rengi göz yaşıyla, sol yanağına yerleşmiş kara bir kelebekle bu maske karşıtların çift cinsli evliliğini simgeliyordu.

Kendimi bu törenin ciddiliğine hazırlamıştım. Üzerimdekileri büyük bir sakinlikle çıkarmış, bluzumun inci düğmelerini ilikliyordum. Yüzümün yerini maske almadan önce kendi yüzümü incelemek büyüleyiciydi. Pek ender sorguladığım yüz çizgilerimi bir olgu olarak kabul etmiştim. Boyumun acayip uzunluğunu, yalnız yaşadığım için henüz okul çocukları için bir alay konusu durumuna gelmemiş olan, açıkça belli kamburumu fark ettim. Gördüğüm adamı tanımadım, coşkularımı iletmenin yorumlayıcı ortamı olarak kullandığım zeytin yeşili gözlerim bu sorgulamam karşısında nesnel olarak şaşırmıştı. Dünyaya saldırma sürecini tersine çevirmiştim, duyumsal tepkilerime bir kopyamla meydan okuyarak o tepkilerimi şaşırtmıştım.

Düz sarı saçlarım yola gelmiyordu, onları sol elimle arkaya itmek gibi tipik bir hareket geliştirmiştim, babamı şaşmamacasına sinirlendiren bir hareket. Zayıftım ve

uzun parmaklarım tam yüzük takılacak türdendi. Kendimle gerçekte böyle yüzyüze gelmek şaşırtıcıydı, kendi kafamızdaki imgemizle fiziksel gerçeklik arasındaki farkın ne kadar büyük olduğunun bilincine varmak rahatsız ediciydi.

Yeni kimliğime alışmak için maskeyi prova ettiğimde bu bir birleşme deneyimiydi. Gövdemden önce var olan ruhumla uzlaştığımı hissettim. Maskenin gerçek benle çakıştığını fark ettim, kavradım, çıkardığım zaman her zamanki halimle karşılaştığımda da bir yoksunluk duygusu.

Ev sessizdi. Pullu ceketimin, kırmızı taytımın üzerine gri bir palto geçirdim, kentin dış mahallelerine varıncaya kadar maskeyi elimde taşımaya karar verdim. İçine girmem gereken şey, karnavalın ortak ruhu, sokaktaki ilkel, canlıcılık törenleri, cinsel bir ateş yaratan karanlık tanrılar. Arka sokaklarda kan çıkacaktı, kadınları duvarlara dayanıp ırzlarına geçeceklerdi, atılan meşalelerle piliçler tutuşacak, atlar ürküp sırtlarından binicilerini atacak ama gösterici kalabalığını bastırmanın olanağı olmayacak, neşe onları öyle bir esrikliğe sürükleyecekti ki hayatı ve ölümü birbirinden ayrılmaz deneyimler olarak görmeye başlayacaklardı.

Evden çıkmayı başarır başarmaz çılgınca bir koşu kopardım. Koşmamı engelleyen çalılık bir araziden geçtim, ılgın dalları kamçı gibi suratıma çarpıyordu. Gökyüzünde erimiş, kırmızı bir parıltı vardı. Esintilerle gelen duman akciğerlerimi dağladı, şenlik ateşlerinin yakıcı kokusundan boğulur gibi oldum. Bu şaşkınlık içinde yolun kıyısında sevişen bir çifte ayağım takıldı, neredeyse düşüyordum, beyaz bir bele sarılmış, biçimli kara bacaklar, bir gitar çalarmış gibi bel kemiği üzerinde inip çıkan parmaklar. O kırlık bölgede içlerinden geldiği gibi kendilerini sefahat ve çiftleşmeye vermiş çiftler toplanmıştı. Tepede gökyüzü vızıltılı lobelya salkımlarıyla aydınlanmıştı.

Yaya olarak yapmam gereken yolculuk sandığımdan da uzundu, yarı koşar gibi yürüyordum, etkili ve silinmez imgeler biçiminde geçmişim zihnimden geçiyordu. Annemin ortadan kaybolduğu gün evdeki o korkunç sessizliği yaşıyordum yine. Annemin öldüğünü bu sessizlik söylemişti bana. Artık tanımadığım bir bahçeye çıkarken görüyordum kendimi. O gün önümü görmeden kumsala koşmuştum. Kumların üzerine çömelmiş, sımsıkı bir halka oluşturmuş yerli balıkçılar hâlâ bilinçaltımdaydı. Aralarında Alma göze çarpıyordu, portakal rengi eteği gök mavisinin yanında göz alıyordu. Zihnimde kesintili bir imgesi olan bir tarladan geçerek oraya varmıştım: Lekeli yüzü, keçe gibi saçlarıyla annem oradaydı, suyu iyice emmiş olan giysileri bir dalganın kıyıya taşıdığı deniz yosunları gibi gövdesine yapışmıştı, bir bileğinden kan akıyordu. Bu olanaksız biçim değişiklikleri durmadan yineleniyordu. Célestine-Jacquette sözcükleri beynime dişlerini geçirmişti, yakıcı gözyaşlarıyla yineleniyordu. Onu yüzüstü kuma yatırmışlardı, balıkçılardan biri sırtını pompalıyordu, annem bir balıktı sanki, adam onun ağzından suları çıkarıyordu. O zaman nasıl bağırmak istediysem şimdi de istiyordum. Alma beni çekip oradan uzaklaştırmıştı, elimi koparıyordu az daha, asla gerçekleşmemiş zina birleşmesini sonuçlandırmak için annemin entarisini giymiş olarak bu öğleden sonra geldiği zamanki aynı gövdenin ılıklığının çadırına aldı beni. Kumsaldan beni sürükleyerek eve götürüşü, Alma'nın ritmine uyarak ayaklarımın kendiliğinden hareket edişi, annemle benim aramda bir cankurtaran halatı olarak hâlâ mevcut olan göbekbağının kaçınılmaz biçimde kopmak üzere gittikçe incelişi. Şu anda koştuğum yönün tersi yöne koşmak istemiştim. Beni durduran Alma'nın uzanan ve kulağımda güneşsi bir gümbürtü koparan avucu oldu. Tokadının şiddetinden başım döndü, bunun üzerine gözü kör bir boyun eğmişlikle

onu izledim, onun kasları ile yüreği ikimiz adına da küt küt atıyordu, deniz kıyısından başlayan yokuş onun güçlü tırmanışına karşı koyuyordu ama beni tutan eli ağaç gövdelerine sarılan sarmaşıklar gibi canımı çıkaracaktı adeta, karanlık bir kraterden beni sabahın erken saatlerinin parlak ışığına çekip çıkaran ahtapot kolu.

Güçlükle soluk alıyordum. Kentin varoşlarına vardığımda gözle görünür biçimde tedirgindim. Günün kötü olayları, karnaval gecesinin beni beklediğini düşündüğüm tehlikeleri, heyecan, soluğumu kesen bu kaçış, bütün bu etkenler sanrılı şeyler görmeme katkıda bulunmuştu. Geriye dönüşler beni öylesine serseme çevirmişti ki sanki o kumsaldan hiç ayrılmamıştım ve o korkunç öğle denizinden yansıyan beyaz bir ışığın ustra ağzı üzerinde kımıldayamaz duruma gelmiştim.

Bir duvara yüzümü dönüp işedim. Gümüş rengi denizatı biçimindeki balonlar siyah gece göğüne dalgalana dalgalana yükselirken düz bir damdan kırmızı, kâğıt bir canavar havalandı. Bir toplumun değerleri tepe takla duruyordu -güçlüklerle, ürünleri kaldırırken dökülen terlerle kazanılan para içinde yaşanan anın esriklikle değerlendirilişi sırasında havaya atılıyordu. Yalnızca "şimdi" diye bir şey vardı, birden katıksız varlığın içine gömülme. İlksel bir karmaşaya dönüşün ışığında her tür toplumsal ayrıcalık buharlaşıyordu.

Yeniden koşmaya başladım, bir ara sokağa daldım, maskemi ilk kez olarak taktım, maskenin insana verdiği özgürlük duygusunun farkına vardım. Şimdi bir maskenin aracılığıyla soluk alıyor ve yaşıyordum: Başka birisi olmuştum. Kâğıt ve akide şekeri kafatasları, boş gözevlerinden havai fişekler fırlatan iskeletler kılığında ölüm ortalıkta kol geziyordu.

Kent benim beynime yazılmıştı, pek çok semtine hiç uğramamış olmama karşın bilinçsiz arzuların yüceltilmesi için sunduğu olanakların farkındaydım. Kent mer-

kezinden yayılan, başsız at sergisine eşlik eden mamba ritmi gümbürtülerini duyabiliyordum. Müziğin ritminde kendini gösteren zenci ilkelliğinde acı, baş kaldırı ve yüzüstü bırakılmışlık duyguları yansıyordu. Bu yavaş yavaş kanıma işliyor, gövdemi en derinlerde yatan ilkel içgüdüleriyle hareket eden akışkan su organizmasına dönüştürüyordu.

İnsanlar balkonlara toplanmışlardı, gitar çalıyorlardı, şakalar şakaları kovalıyordu. Akortsuz sesler iki düzeyde sürmekteydi, sokaktaki sayıklamalar karnavalın damların üzerindeki çılgın kreşendosuna katılıyordu. Her şey ve herkes mavimsi karanlığında birden yıldız çiçeklerinin açtığı göğe doğru gerilmiş bir yay gibiydi.

Ophir'deki altın madenlerine ve Süleyman'ın Amazon'dan Japurá'ya hazine taşıyan gemiler gönderdiğine inananlar bu gece hazinenin bilinçaltındaki dış sahnelerini yeniden canlandıracaklar. Elektrik yüklü hava kendi bireysel evren görüntümle bağlantımı sağladı. Ben şimdi kurt adama dönüşebilen, saldırganın kanını daha önce gündüzün içen, esrik gökyüzü yolculuğunu tamamlayabilen ya da annemin ruhunu geri istemek için yeraltı dünyasına dalan bir şamandım.

Havai fişek salvolarıyla eşzamanlı olarak limanın yüz elli metre yükseğindeki eski bir kale kalıntısının üzerine tünemiş, dönen ışığını gece denizinin ta karşılarına gönderen deniz fenerini görebiliyordum. Bir an aklıma ta o yüksekliğe tırmanıp karnavalı oradan kutlamak geldi ama kalabalıkların ivmesi beni bütün bu yan kolların kavuşma noktasına doğru sürükledi -kırmızı battaniyeli atların çektiği çocuk kralın hayali imgesine.

Kalabalıkla birlikte ilerledim, kendimi, erkeklik organını andıran ibiğini gökyüzüne dikmiş, parlak dişleri ve başıyla, damalı, kırmızı cam gözlü bir yılanın belkemiğine özgü dalgalarının arasına sıkışmış halde buldum. Tek bir hareketin içinde bütünleşmiştik, tek bir esrikli-

ğin içinde birleşen zihinler mambanın ritimli vuruşlarında karşılığını buluyordu. Gündüzün daha önce bütün duyularımı bileyen ölüm korkusu bir süreliğine kaybolmuştu. Kendimi bir boğa başıyla bir kuş maskesinin tüyleri arasından sıyrılmaya çalışırken buldum, nabız atışlarım davula çarpıp yankınlanıyor gibiydi.

Canlıların oluşturduğu büyük alay ölülere doğru ilerliyordu. Bu gece kimlikler değiştirilecek, sınırlar geçilecekti; kimileri yaban kuğu gibi ortadan yok olacak, kimileri geri dönecekti, iki taraf da kimlik aktarımının farkına varmayacaktı. O ipnotize olmuş insan alayından kurtulmaya çalışırken gövdem hâlâ müziğe yanıt veriyordu. Mirasımı sırtımdan çıkarıp atmıştım, dans eden ayaklarımın altında yakılmış kömürler kıvılcımlanıyordu -esneyen bir jaguarın çenelerinin arasından ok gibi fırlayan bir arıkuşuydum.

Arka sokaklardan birine saptım, maskeli kişiler tef çalıyor ve siyah bir melezin çevresinde dans ediyorlardı. Bunun gerisinde menekşe rengi turbanlı biri fellasyo yapıyordu; ışıltılı bir maske, bir çömlekçinin usta elinin çamura biçim verirkenki hareketleriyle bir kapı aralığında, yüzüstü bırakılmış bir eşin üzerinde çalışıyordu.

Pazaryerinin arkasındaki ara sokakta bana meydan okuyan kişiyi kararlılıkla aramaya başladım. Tam anlamıyla gerçekleşmemiş bir şeyi tamamına erdirmek gibi şiddetli bir istekle sokak sokak koşturuyordum. Dumandan önümü göremez bir halde kendimi ana gösteriye doğru fırlatılmış halde buldum -neşeyle ilerleyen, kafaları olmayan, karabasansı atlar, yelelerinden geriye doğru taranmış kırmızı sorguçlar, onların iki yanında bir yılanla bir boğa. şaşkınlık içinde kendimi bu selin sularına kapılmış sürüklenir, kalabalığın ayaklarının altında çiğnenirken hayal ettim. Adrenalin alevi sinirlerimi etkilemeden önce hızlı bir hareketle kendimi girdabın içine attım, ilerleyen selin sağ tarafına, havaya fırladım,

gövdem akın akın gelen dansçıların omuzlarının üzerinde harman dövüyordu, sonunda koca girdabın içine balıklama daldım, güçlü eller geçit alayının ilerleyişi içinde hiç şaşırmadan beni de alıp götürüyordu, sonunda bir yere sıkıştım, buraya yer demek bile caiz değildi, böğürlerim ezilmişti, akciğerim havasızlıktan zorlanıyordu, kollarım iki yanıma yapışmıştı. Hızla akan bir derenin omurgası üzerinde sürüklenen ölü bir yaprak gibiydim. İnsan gövdelerinin bana eşlik eden sayıklaması ile müzik kafamın içinde patlıyordu. Yönüm tersine dönmüştü, böylece akıntıyla aynı yönde ilerliyordum, akıntıya karşı değil. İçine sıkışıp kaldığım bu kalabalıktan kurtulmak için kendimi sola atmalıydım, kilit olmuş insanların arasından bir gedik açıp kaldırıma sıralanmış kalabalığın arasına geçmeli, eski mahalleye tek başıma çekilmeliydim.

Bir cenderenin içinde pişerken bir volkan kraterinde kaynayan sudan yükselen beyaz, hışıltılı bulutu düşündüm. Boyumun uzunluğu ileriye bakmama izin veriyordu, öne yakın olduğum için geçit alayının Amerikan Oteli ile Grand Otel yönüne giden sokağa döneceğini gördüm, bunu yapabilmek için ağırlaştıklarında beni soluksuz bırakan bu cendereden kurtulmayı planladım. Tam duraksama anında, davulun sesi biraz kesintiye uğrayıp da bizim kuyruktaki yanıltıcı duraklama sırasında hafifçe bir aralık açılınca oradan kendime yol buldum, bir insan gövdesinden ötekine sekerken dirseklerim dışarı fırlamış haldeydi, buradan bir an önce kurtulmak için duyduğum amansız sabırsızlık yüzünden soluğum tıkanmıştı, başım dönüyordu, sonunda ayakta dik durabilecek biçimde dengemi buldum, kıvrılan geçit alayı köşeyi dönerken kollarım öne doğru uzanmış halde bir duvara dayandım.

Kalabalıktan ayrılıp bir yan sokağa saptım. Yukardaki bir balkondan, haz merdiveninin en üst basamağı-

na tırmanan bir kadının hiç kendini tutmadan koyuverdiği boğuk orgazm sesini duydum.

Maskemdeki göz yaşını yokladım, aynı zamanda kimliğimi ele vermekten de korkuyordum, bir bıçağın açmış olabileceği yara izinin üzerinde parmağımı gezdirdim. Uzun zamandır hayran olduğum ve kendi gerçek kimliğim olarak benimsediğim yüzüm simgesel bir biçimde yaralanmıştı. Öğleyinki silahlı düşmanımın amaçladığı yaraydı bu.

Maskeyi yüzüme yeniden yerleştirdim, görüşüm ancak sınırlandırılmış bir aralığa bağlıydı. Kafama takılmış o kişiyle her köşede karşılaşmayı umuyordum: kiraz rengi maskesi indirilmiş, gövdesinin dış çizgilerini ortaya çıkaran dar, kırmızı ceket giyilmiş, bacaklar sarı bir taytın içine tıkılmış olacaktı. Düşmanımın cinsiyeti konusundaki bugün yaşadığım şaşkınlık bir insanın hem erkek hem dişi olabileceğini kavramamla birlikte hafifledi. Genç cinselliğimin çekirdeği genişliyor, erimiş, amorf halinden kurtulup iki yönlü bir arzu nesnesi kalıbınının içine yerleşiyordu. Alma'nın benimle sevişmesi bende bir doyumsuzluk duygusu bıraktı; eti soluğumu tıkamış, hangisini yeğlediğim konusunda açık bir kanı yaratmamıştı bende. Benim yere çakılıp kalmış gövdemin tepesinde, erkeğe ait olduğunu sandığım bir konumda, üstümde yüzüyordu.

Yoğun dumanın arasından kendime yol açtım, karanlıkta bir gediğe ulaştım. Yukarda asılı duran evler tanıdık evlerdi, tam bir daire çizip gene Plaza de Independencia'nın arkasındaki sokağa gelmiştim. Tepemdeki damların üzerinden müzik sesi geliyordu. Bir dağ gölüne yağan yağmurlar kadar ağır aksak bir kederle kararmış ya da bir gölün üzerinden havalanan flamingoların çılgın kanat çırpışlarıyla coşkunlaşan ruh halini belirleyen şarkıcıya gitarlar yanıt veriyordu.

Yolun ortasında durdum ve kendi diyaloglarının ezgisine uyarak tempo tutan düşüncelerime kulak verdim.

Kırmızı taytımdaki bir yırtığı incelemek için bir dizimin üzerine çöktüm, sağ elim kıvrık sol bacağımın diz kapağını yoklarken sol elim destek bulmak için bacağımdan uzağa fırladı, parmaklar açıldı, küçük bir hançer küçük parmağımla yüzük parmağımın arasındaki tozlu V'ye dikey olarak ıslık sesiyle inerken birden küçük bir kesikten akan kanın yakıcı sıcaklığını duydum. Ağzım açık, gözlerim yuvasından fırlamış halde, güvenlik içindeyken birden tehlikenin kucağına düşmüş olmaktan sinirlerim elektriğe tutulmuş gibi titreyerek geriye fırladım. Kendi düşüncelerimin içinde enselenmiştim, beni savunmasız bırakan gerçekliğe bir bıçak darbesiyle geri çekilmiştim. Dikkatim daralarak ince, sivri bıçakta toplanmıştı, sanki bıçağın ağzının takıldığı sapı benim varlığımın iki kutupluluğunu oluşturuyordu, ta sonuna kadar gidip bulduğum ve bir kez bulunca da başkasına razı olamayacağım değişmez kimliğimin. Bana meydan okunmasını bekliyordum, ama okunmuyordu. O abartılı, kaskatı duruşumla sanki koreografik bir hareketi uzatıyordum, bu hareketin tamamına ermesi görünmez bir eşin varlığını gerektiriyordu.

Topuğumun ekseni üzerinde bıçağın geldiği yöne doğru kesik kesik çark ettim. Çevremi kuşatan düşsel bir halkanın içinde acıyla geriye döndüm. Kendimi ağır ağır dönen yuvarlak, buz bir diskin üzerine çömelmiş, dört yanından mavi bir okyanusla kuşatıldığının farkına varan bir insan gibi hissediyordum. Bir kapı aralığından vuran bir gölge görüyordum. Kımıldamıyordu, yolun üzerine vurmuştu, ince bir mürekkep tabakasının içinde beliren kemikli köşeliliğiyle insan karaltısı. Beni önce bir kahkaha selamladı, bir kuyruklu yıldızın vızıltılı kuyruğunun süresiyle eşzamanlı, bastırılmamış, genizsel bir ses. Daha sonra o adamı gördüm, bugün gündüzünkü gibi üzerime gelen, pırlantalarla süslü maske, parlak ceket, bir bilmecenin üzerine giyilmiş canlı renkler. Sırtı

tahta bir kapıya dayalı olarak duruyordu, gözünü budaktan sakınmaz bir sakinlik içindeydi, bu sessiz duruşuyla korku vermeye niyetliydi. Bu karışık yaratıkta beni çeken bir şey vardı. Bu çekimin beni ele geçirdiğini hissediyordum; korkudan ipnotize olmuş bir hayvan nasıl kendisini köşeye kıstırmış olan çenelere doğru kendi ayağıyla giderse ben de öyle gidecektim. İlerlemeye başlayınca o merdivenlerden yukarı çıkarak kayboldu, yanıltıcı karaltısı kışkırtıcı bir kötülükle kayıplara karıştı.

Ayağa kalktım, acemice hareketlerimi gözlememe yarayan büyüteç beni ışığa tutmuştu, bundan geri dönüş olmadığını biliyordum, onun arkasından gitmezsem bütün gece karnavalın feda edilecek kurbanı olarak izlenecektim.

Göz 4

Isidore Ducasse evden gece saat on bir ila on iki arasında çıkmış olmalı. İnsiyaklarım beni bu konuda yanıltmamış. Karnavalın sayıklamasının içine karışmak istemesinin sebebinin eğlence ruhundan çok o X dediğim kişiyle alakalı olduğunu önceden bilmiştim.

O akşam daha erken bir saatte liman bölgesinin kalabalığına karışarak oğlunuzun Amerikalı bir tanıdığına rastlama şansına sahip oldum. Hafifçe sarhoşlamış, gevezeleşmiş olan adam rıhtım kıyısı barlarından birinde vermut içiyordu. Beyaz bir panama giymişti, ceplerini şişiren yeşil dolar destelerini saklamak için herhangi bir teşebbüste bulunmuyordu.

Onun itimadını bir dereceye kadar kolayından kazanınca lafı mahdumunuza getirdim. Öğrendiğime göre Isidore Ducasse bu tür rasgele tanışmalarda Comte de

Lautréamont adını kullanıyormuş. Herhalde izinin bulunması tehlikesine karşı bu takma adı kullanıyor. Kabul edersiniz ki onun yaşında biri için bu pek ince bir ikiyüzlülük hilesidir. Adam oğlunuzla münasebeti konusunda ser verip sır vermedi. Onun tabiatına yakınlık duyarmış numarası yapıp ona daha başka münasebetler kurabileceği yerler tavsiye etmem şüpheyle karşılandı. Bütün sarhoşların bir ihtiyatlılığı vardır her zaman, insicamın kaybedilmesi yüzünden tehdit altına giren bir deneyim sahası.

Şüpheye mahal bırakmayacak şekilde öğrendiğim şeyse Isidore Ducasse ile onun Montevideo'da tanıdığı çeşitli yabancılar arasındaki münasebette paranın el değiştiriyor olmasıdır. Bu miktarlar ya şantajla veriliyor, şehirde kadın bulmaya karşılık olarak ödenen paralar şeklinde -unutmayın, sizin vazifeniz dolayısıyla oğlunuz ayrıcalıklı bir durumda- ya da kaçakçılık için.

Karnaval gecesi Isidore Ducasse açıkça sefahatten yorgun düşmüş bir halde Bista del Mar'a geldi. Üzerindeki soytarı kılığının sol dizi yırtılmış, maskesi çatlamıştı. Bu kılığı Montevideo'da nereden aldığını tahkik etmekliğim gerekiyor, ama sistematik bir araştırma beni bunu satan şahsa götürecektir. Oğlunuzun uzun boyu, hafif kamburluğu, taranmayan uzun saçları, dalgınlığı, tutuk konuşması onu buralılardan ayırıyor. Ayrıca kimseye göstermediği büyük bir kapasiteye işaret eden düşünsel alçak gönüllülüğü. Gustave Flammarion'un benimsediği eski Bonapartçı terimleri özentili bir konuşma tarzı olarak benimseme alametleri gösteriyor.

X'in yanında bir buçuk saat kadar kaldı, sonunda evden yıldırım gibi çıktı, benim yetişemeyeceğim bir hızla yoluna devam etti, ta ki ben onun eve döndüğünden emin olana kadar. Bista del Mar'da bulunuşunun maksadı ne olabilir, bunu size bırakıyorum.

Belli bazı hareketleri tecrid ederek oğlunuzun ikiyüzlülüğünü çözme meselesindeki beceriksizliğim benim için devamlı bir hayal kırıklığı kaynağı oluyor. Şahsi hayatı yine de bir tahmin meselesi olarak kalıyor. Bununla beraber ben yine de onun cinsel vasıflı ya da suç kabilinden daha açık eylemleri hakkında raporlar vermeyi ümit ediyorum.

Bölüm 4

Yukarı çıkan merdiven birinci katta tepeye yerleştirilmiş lambanın turuncu ışığıyla aydınlanıyordu. Henüz tamamlama süreci içinde olduğum dönüşümün farkına varırken bir koyunun karnında yaşayan kurttum. Kimlik sınırlarını aşmıştım; oval yüzüm annemle babamın değil hayalgücünün, içinde insan barındırabilecek bir yapısının ürünüydü.

Merdivenleri tırmanırken ayaklarımın altındaki top top çıkıntılar ipek gibiydi, yorgun ayakların, hızlı ayakların, gevşeklikten sürünen ayakların, şarkıyla seken ayakların coşkusunun parlattığı taşlardaki, merdiven basamaklarındaki her pürüzle tek tek tanışıyordum. Hiçbir kalıtsız, geçmişsiz olarak ışığa çıkıyordum. Sınırlarım olsaydı evren boyutlarına ulaşacaktı: Ayağım dişliye benzeyen, helezon bir merdivenin ek yerlerine değil

yer kürenin mavi helezonuna basıyordu. Birinci kat hizasına geldiğimde aralık bırakılmış bir kapı gördüm, kapı aralığından vuran pembe bir ışık kuşağı. Dışarda oyalanırken beni buraya getiren, ana-babamın evinden dışarı sürükleyen şeyin ne olduğunun hiç bilincinde değildim; ayrıcalıklı bir eğitim görmek için Avrupa'ya gönderilmek üzere olan bir oğlan Dante'nin cehennemindeki bir oyuğun dumanlılığında bir ışıkla aydınlatılmış odanın girişinin karışısında duruyordu.

Kapıyı ittiğim zaman onu ilk anda göremedim. Beyaz badanalı odaya karnavalın yer aldığı sokaklardan getirilmiş olması gereken çiçekler yığılıydı. Nergisler, mavi süsen çiçekleri, kırmızı ve pembe karanfiller, helezon deniz kabukları biçiminde zambaklar. Odaya, kaba tahtadan yapılmış masa ve sandalyelere, odanın yarısını kaplayan dört direkli karyolanın yana çekilmiş olan kaba pamuklu perdelerine bakarken onun dışarda, merdivenlerin daha yukarsında, ben kapana girerken soluk almadan bekliyor olabileceği aklıma gelmemişti.

Odada hiçbir eşya yok gibiydi. Güneşten solmuş birkaç kitabın kabarcıklı sırtı, gül ağacından önemsiz bir haç, bir natürmort için bilinçli olarak bir araya getirilmiş gibi masanın üzerinde duran bir şişe ile bir bardak, suskun aydınlıkta ilk göze çarpan şeylerdi. Enerji yükümü kaybedeceğim korkusuyla orada öylece duruyordum, hayatımda ilk kez davetsiz bir konuk olduğumu şiddetle hissediyordum. Gecenin iç tarafındaydım, sokakta olup bitenler yeni bir boyutu buradan kazanıyordu. Yansızlığa izin vermeye tam yetecek kadar uzaklaşmıştım. Önemli ve büyük bir karar verme aşamasında bekleme odasına çekilmiş gibi hissediyordum kendimi, yeni doğan çocuk havaya kaldırılıp halka gösterilmeden önce henüz sıcak sıcakken, Fransız hanedanlık armasını taşıyan örtünün üzerinde kucakta sallanırken halkın şamatası bir anlığına kesilmiş gibi.

Zaman kulaklarımda gümbürdeyen kalp atışlarıyla ölçülüyordu. Odanın basitliği, yakışıkalır biçimde azla yetinmişliği, çiçeklerden dökülmüş çöplerin yayılmadan duruduğu çıplak tahta taban karşısında kendimi süklüm püklüm olmuş hissettim. Zihnim odayı özümlemeye, bir resim fırçasından suya damlayan mavi boya helezonunu su nasıl eritirse öyle kendi içinde eritmeye başladı. Onunla doluyor, dipten başlayarak kararıyordum ki arkamda kapının tık diye kapandığını duydum.

"Demek geldin," dedi bir ses, arkamı dönüp bakmamı beklemeden, böylece ben gökten yağan ışık yağmuru parabollarıyla mavi çerçeveli pencereye bakmaya devam ettim. "Geri döneceğini biliyordum. Gördüğün gibi, uzun zamandır seni gözlüyorum. Hayatta kendisine biçilmiş role uygun hareket etmeyen genç bir adamda dikkati kendine çeken bir şey vardır. Kente geldiğin zaman ziyaret ettiğin yerleri gördüm -mezbahayı, ara sokakları, büyük otellere girip çıktığını. Benim uzun zaman önce bulduğum bir şeyi arıyorsun sen."

Duyduğum insan sesi ağır, açıkça anlaşılır biçimde, sözcükleri sanki göğsünün derinlerinden yukarıya çıkmadan önce içinden söylüyormuş gibi konuşan birinin sesiydi. Onların ince ince düşünülmüşlükleri sanki bu derinlikle ilgiliydi. Sanki bu sözler gerçek alımlayıcısına gönderilmeden önce gizli bir sır ortağına, görünmez bir aracıya söyleniyordu.

Arkama dönmek zorunda kalmadım; soytarı kılığına girmiş kişi açıktan dolaşıp yuvarlak masanın uzak tarafından bana doğru geliyordu. Kiraz kırmızısı maske hâlâ yüzündeydi, ağız deliğinin küçük olması nedeniyle sesi biraz değişiyordu. Bana öyle geldi ki yansılanan şey bir yansılama değil gerçek varlıktı, o maskenin ardındaki kişi benim gibi kimliğinin gerçek doğasını bu boyalı kişide fark etmişti. Bu açıdan birbirimizin ikiziydik, bütün öteki yönlerden birbirimize yabancıydık.

"Neden beni gözlüyordun?" diye sorduğumu duydum, sözcükler kendiliğinden öbekleniyordu, dört direkli yatağa bağdaş kurmuş olan kişi sanki onun güdüsünü öğrenmek amacıyla burada kalmak zorunda olduğumu bilerek beni seyrederken önemi olmayan, hatta bu durumla ilgisi olmayan sözcükler.

"Seni ilk gördüğümde kumsaldaydın," diye başladı söze. "Hava sıcaktı, seni görecek kimse olmadığı için çıplaktın. Ben senden daha yüksek bir yerdeydim ve aşağıya, koya bakıyordum. Bu kıyıyı en küçük kıvrımına kadar bilirim, suyun derinliklerini, sığlıklarını, bir teknenin Rio'ya giderken halici geçmeden önce nereye sığınabileceğini. İnsan benim gibi yaşıyorsa bunları bilmek zorunda. Bu kıyıda insanın kimlere rastlayacağı bellidir: Kentten buldukları kızlarla gelen askerler, turistler, ihtiyaçlarını sözcüklerle dile dökemedikleri için buralara yolları düşen erkekler, kendilerine haklı bir neden arayan muhalifler, kırk yılda bir de sahil güvenlik görevlileri. Sen buradaydın ama aslında kendi içindeydin. Kıyı çizgisi ortadan yok olsaydı bile senin için önemi yoktu, bunu anlayabiliyordum.

"Benim hayatımda insanın bir yerde bulunmak için bir nedeni olmalı -zaman paradır. Ama sen büyülenmiş gibi ateşe bakan bir çocuktun sanki. Senin zihninin içine girmek, gizini keşfetmek istedim. Senin düşüncelerini kağıda emanet etmen beni rahatsız etti. Sözcükler bir kez dile getirildikten sonra insana bir kimlik kazandırırlar. Ben hiçbir zaman benden bir izin bulunmasını istemedim. Benden geriye hiçbir sözcük kalmayacak, hatta bir imza bile. İşi yalnızca kulağa bırakırsan insanlar ne dediğini anımsamazlar, ama sen onların sözlerinden bir şeyler öğrenirsin.

"Sen kumsaldan ayrıldığın zaman seni izledim. Annen ve babamla birlikte yaşadığını düşündüğüm o beyaz eve kadar izledim. Geceleyin başımı kaldırıp pencerelerine bakar, o odada seni tek başına görür gibi olurdum,

belki de bir masada oturmuş okuyor ya da yazıyordun. O iki kişiden hangisinin baban olduğunu öğrendim. Ötekini zaten gözüm ısırıyordu."

Bana hayatımı hem iç hem dış kapsamıyla anlatan kişiyi dinlerken çocukluğumdaki yalnızlığın yanıltıcı olduğunu, bir başka birinin bu yolculukta bana eşlik ettiğini anladım. Deniz mavisi koyda geçirdiğim o günlerde biri hep beni seyrediyormuş demek. Kendini göstermeyen bir yarı gölge kumların üzerine çadırını kurmuşmuş. Nasıl bir sessizliğin içine gömüldüğünü kestirebiliyordum, hatta düşüncelerinin sesini bile kıstığını. Göz açıklığı kadar dar bir delik, ışığı ayarlayan bir kalkan aracılığıyla yaşamış, bu görüş alanında benim yalnız olma isteğimi sezmişti.

"Sen kentin mezbahasına gitmeye başlayınca yeni bir ilgiyle seni izlemeye başladım. Gördüğün şeylerin sana itici geldiğini görüyordum ama sen gene de bu deneyimi yaşamak zorundaydın. Seni orada izledim. Ceketini çıkardığın zaman gömleğindeki ter lekelerinin koyulaşışını izledim, böğüren hayvanın ağır gövdesi kemente direnirken yüzündeki kanın çekildiğini. Bunların belki de hayatının en gizli yolculukları olduğunu düşündün. Ama bizler asla özgür değilizdir. Bizi gözleyen biri vardır her zaman ve sonunda insanlar artık bize bakmasınlar diye fazlaca göze çarpıcı olmak için maske takarız."

Sesi bellek hücrelerime iğneler batırıyor, sualtı ışık patlamalarına yol açıyordu, gümüş rengi su kabarcıkları su yüzeyine doğru seğirtiyor, her biri belli bir görsel imgeye kapsüllük ediyordu.

"Yalan söylüyorsun," diye bağırdım, sesim onun keskin ses tonuyla besleniyordu. "Benimle ilgili ilk bilinmesi gereken şeyi bilmiyorsun."

"Anneni de biliyorum," dedi sesin sahibi sakin bir güvenle. Bacaklarını altına almıştı, ceketinin üzerindeki pulları silkinerek düzeltiyordu.

"Onu denizden çıkardıkları gün ben oradaydım. Zamanımı kumsalda geçirdiğimi unutuyorsun. Orada bulunuşumun tek nedeni sen değilsin. Bana Kupa Kızı derler. Göremiyorsun ama sırtımda kırmızı kalp döğmeleri vardır. Benim için zamana eylem aracılık eder. Senin için zaman kendi düşüncelerine ayna tutma sürecidir. Orada olsa sana Narcissus derlerdi."

"Orası dediğin yer neresi?" diye sordum. "Sen kimsin ki beni izliyorsun?"

"Kupa Kızı'yım ben, sana söylediğim gibi. Sense Isidore Ducasse'sın, bir Fransız diplomatının oğlu. Bu kamburluğun asla geçmeyecek, bu yüzden okulda seninle alay edecekler, kaçıp gittiğin zaman sırtına çürük meyve atacaklar. Sonra sen onlar için gizli planlar yapacaksın. Senin gibileri bilirim. Gaddarca misillemeler düşlüyorsun, sözcüklerden kurulu dünyalar. İnsanlar da en çok bundan korkarlar, çünkü bir kere kağıda yazıldı mı sözcükler yok edilemez."

Güzel konuşma ile bana yabancı olan hayat tarzı arasında böyle rahat geçişler beni ürkütmüştü. Bu ikisini birbirine dikişle tutturabiliyor, bir terzi tebeşiri ve toplu iğnelerle görünmeyen bir dikişyeri türetebiliyordu. Gövdesini böyle düşünüyordum; küstah bir meydan okumanın içinde bir araya getirilmiş erkek ve dişi ögeler.

"Hayatı senin asla bilemeyeceğin bir biçimde yaşadım," diyordu. "Bir zamanlar gezgin bir sirkle dolaşıyordum, daha sonra Arjantin ordusunun ardından Cuyaba ırmağını izleyerek Paraguay'a kadar gittim. Hayattan istediğim tek şey zaman içinde ortak olduğum bilgiydi. İçine girdikçe insanların gerçeklikten kaçmak için para ödediklerini daha iyi kavradım. Meskali zaten biliyordum, insana sanrılar gördürme gücünü, Fransız gemicilerin kıyı boyunda kaçakçılığını yaptığı afyonu da biliyordum. Para kazanmanın yolları vardır, insanlar

hep daha çoğunu kazanmak için dönmüşlerdir. Kıyıda bunu öğreniyor insan."

Kaçmak istedim ama ayaklarım taş kesilmişti. Bir sandalyeye oturmak için gerilediğimi gördüm, onun kafasının içinde yeniden yaşadığı şeylerin imgelerini hayal etmeye çalışıyordum.

"Bütün ana karayı dolaştım," diye devam etti. "Kıtanın ta içlerine, Amazon'un en güneyine kadar gittim. Oralarda duvar gibi yükselen ağaçlar göğü kesiyor. Sonra geceler. O kara kumaş öylesine kalın ki insan bir ateş gördü mü haç çıkarır. Ortalıkta her zaman seni gözleyen Kızılderililer ya da yerliler vardır -ağaçların altındaki sık bitki örtüsünün içinde yılan gibi gizlenirler. Kimse canlı olarak ortaya çıkmayı düşünmez."

Gözlerinin gerisinde yeniden canlanan her şeyin çok büyük, uzun zaman tıkılı kalmaktan dolayı kırış kırış, akışkan, bilinçaltının ilksel renkleriyle ıslanmış olduğunu sezebiliyordum.

"Hiç farkında değildin," diyordu bana, "sana ne çok dikkat ettiğimin. Hayattan öğrendiğim ne varsa hepsini, bir başkasında kendimden ne kadarını bulabileceğini öğrenmeye çalışan bir göze kanalize etmiştim. Bir kez bunu öğrenince ne kadar boşluğu doldurmam gerektiğini bilirim. Kupa Kızı kendi yerini bulmak üzere. Çünkü sen öylesine kendi merkezinde yaşıyorsun ki oraya girmekte zorlandım."

Daha ne kadar burada kalmam gerektiğini merak ediyordum. Bu adam beni izlemişti, üzerinde bir gözün ağırlığını hisseden, bir sinek gibi onu kovmak isteyen ama o yapışkan, hedefinin çevresini yakarak oyan gözden kurtulamayan bir geyik imgesi canlanyordu gözümde.

"Annen boğulduğu zaman," dedi, "senin içinde bir şeylerin kırıldığını anlamıştım. Kumsaldan yukarı tırmanırken bir ara öyle burun buruna geldik ki senin beni gördüğünü sandım. Sonra hiçbir şeyi fark edecek du-

rumda olmadığını anladım. Dalgındın. Suçladığın kişinin baban olduğunu biliyordum. Kavga etmişlerdi, ikisi. Atışmalarının yumruklaşmaya varışını seyretmiştim. Kupa Kızı hep boşlukları doldurur. Annen ve babanla ilgili olarak daha önce bilmediğin bir şeyi şimdiden öğrendin bile. Sana herkesin gizli yanını anlatabilirim. Hepimizin içinde uyuyan bir canavar var, canavarın bir gözü açık, bir gözü kapalı. Ben senin kendinde yok etmek istediğin kötülüğün kişileşmiş haliyim. Bu bıçakla seni öldürseydim, bu bir cinayet değil, intihar olurdu. Ancak yasa olaylara böyle bakmaz. Bir başkasında törensel bir biçimde kendini öldüren bir varlığı cezalandırmakta diretir."

İçimde basınç yükseliyordu. Hepsi geri geliyordu: Annemin sonu gelmez uzunluktaki arkadaş ziyaretleri, annem yokken babamın düşmanca suskunlukları, onun mesleğine düşkünlüğüyle birleştirir olduğum o buz gibi kapalılığı. Âdeti üzere başını benim gözlerimle karşılaşmayacak biçimde başka yöne çevirerek beni sol yanından uzaklaştırırdı. Geçmiş bir dalga gibi çeneme çarpıyordu.

"Şimdi ben seni kendinle karşı karşıya getirince," diye devam etti, "susuyorsun. Durumu tersine çevirebilirsin, ancak benim kendimle yüzleşmem uzun zaman önce oldu. Pampalarda çalışıyordum. Bir gün küçük kara bir aygırı kementle yakalamam gerekiyordu, en dikbaşlısı olduğunu saptadığım aygır. Onu otlarken yakaladım, direndi ama onu eyerlemeyi başardım. Hayvanı kamçıyla öylesine fena kamçıladım ki sağ sağrısını kanattım. Sıcak yüzünden mi, bunca güç harcadığım için mi bilmem, ama birden kolum hareketini tamamlayamadı, at bir tarafa savruldu ve ben diye gördüğü şeye gözlerini diktiğinde o bakışlarda kendimi gördüm. Birbirimize karşı beslediğimiz azgın düşmanlık bu kimlik değiş tokuşuyla sonuçlanmıştı."

Bir tekila şişesinin boynunu bir kadehle aynı düzeye getirmeye çalışırken eli titriyordu. İçki sinirlerinde etkisini gösterince soluğunu tuttu. Bir çatıdan bir havai fişek patlayınca genişleyen pembe bir çiçeğin mavi taç yapraklarının altında oturuyorduk. Beni buraya getiren, tehlikeye meydan okumanın heyecanı kayboluyordu. Beni topraktan kökleyip alan göz alıcı bir parıltıdan sonra yere iniyordum.

"Bu gece kurbanlar olacak," diye devam etti. "Bıçaklarını çekip döğüşenler, patlayıcılarla ellerini yakanlar, uyuşturucunun buyruklarına gövdeleri uyum sağlayamayanlar, ben de bunları saptadım. Dün ve bugün sokaklardaydım, ölecek olanları tek tek işaretledim. Bugün başıma gelenler polis takviye kuvvetleri sonucu geldi. Bana bakmaya cesaret eden polis bir ateşe bakan bir köpek gibi çıldırıncaya kadar bunu yapmaya devam edecek. "

Monoloğu kesildi. Başını ellerinin arasına alıp salladı, dizginlediği beden hareketlerinde yansıyan yorgunluğuna destek veriyordu. Gövdesine sımsıkı oturan giysileri dış çizgilerini vurguluyordu. Bir okul çocuğunun narin beline sahipti, ama omuzları ve diyaframı çöp gibi ince bacaklarıyla, uzun, zarif parmaklarıyla karşıtlık oluşturacak biçimde fazla gelişkin ve güçlüydü. Tekilaları devirdikçe soluk alevin helezonuna basamak basamak tırmanır gibiydi. O ateş perdesinin gerisinde onun düşündüğünü görebiliyordum. Zihninin gerisinde sırf duyumla bir delik açmak istediği duygusuna kapılmıştım. Taytının altından belli olan erkeklik organını görüyordum. Boru biçimindeydi, genleşmiş, uyanmıştı, kaktüse benziyordu, ancak uzarken bilye gibi köklerini de birlikte sürüklüyordu. Gövdesinin açısı beni davet ettiğini, cinsel bir yakınlaşmayı kışkırttığını apaçık ortaya koyuyordu. Kımıldamadan duruyor, kaçmayı düşünüyordum -birden fırlayıp gitmek, kalabalığın içine dalıp kaybolma umuduyla arka sokaklardan kaçmak.

Kendimi kasıyor, ondan kopmaya, girdaplanan sele katılmak istiyordum. Sanki dudağımdan çengellenmiş gibiydim, sanki ancak kendimi bundan kurtarıp yaram la birlikte kaçarsam bu olanların gerçekliğine kendimi inandırabilecektim. Karnaval kişisel duvarları yıkıyordu; büyük kollektif, canlıcılık ruhu sanki en yüksek noktasına ulaşmak için durmadan kabaran bir denizdi. Hâlâ oluşum halinde olan her şeyin, soyu tükenmişlerin bütün o patlayıcı ilksel dünyasının, yaşanmaya kalkışılacak olan canavarca deneyimlerin patırtısı kafatasımın kağıt duvarlarından içeri sızıyordu. Hayat ölüme akıyordu, kendi tersine ve tamamlayıcısına, bu arada kanı akıtılacak bir kurban olarak almak istediklerini, bu dalganın basıncına karşı koyabilecek ruh gücünü kendinde bulamayanları sürükleyip götürüyordu.

Karanlık tanrıların gönlünü etmek için bu adam benim kanımı istiyordu, bunu biliyordum. Alma bana sihirli başkalaşım öyküleri anlatmıştı, büyücü düşmanlarının kanını içmek için bir hayvan, bir kurt, ya da bir köpek kılığına girer. Daha sonra esrik bir halde kendi varlığının içinden çıkar, sekiz bacaklı bir ata binerek gökte uzaklaşır. Korkuyla kendi ölümümü hayal etmeye çalıştım, yaratıcı bilince, düşlerin kaynağına, artık özellikleri eylemle belirtilmeyen varlığa gömülüşe dönüş yolculuğunu. Bir usturayla bir atar damarın kesilmesi sonucu insanın oraya varması olanaksız görünüyordu. Ben daha çok kahramanın yapacağı dövüşleri, ölüm bir gerçeklik olmadan önce üstesinden gelmesi gereken zorlu sınavları gözümün önüne getiriyordum.

Kanımın yeniden elektriklendiğini hissediyor, sinir tellerimde akımın hafif homurtusunu duyabiliyordum. Ceketinin önü, içki şişesini ağzına dayadığında dökülen içkiden lekelenmişti.

"Kupa Kızını unutmayacaksın," diye haykırdı, haykırışı şişeyi kafasına dikmesiyle birlikte boğazında kaldı.

"Seni bu dünyada bir şey yapabilirim, Tanrı'nın yüzüstü bıraktığı bu hırsız dünyada..."

Eli organına gitti, aynı anda bacaklarını öne uzattı, sırtını kamburlaştırıp üst üste yığılı yastıklara dayadı. Onun garip düşünceler dünyasına çekildiğini hissedebiliyordum, benim temsil ediyor olabileceğim bulanıklıkla kendisinin arasına ince bir tabaka yerleştirdiğini. Kendimi siyah, beyaz ve kırmızı bir gece kelebeği olarak düşünüyordum, oval yüz sorar gibi hafifçe havaya dikilmiş, çekinik bir imge gibi onun bakışlarının odağında duruyor, ön ve arka kanatlar havaya kalkmış, kara ağzımın aşağıya sarkmış uçlarında diken diken antenler. Orada hiç kımıldamadan otururken parçalar halinde, sarsılan bir bardağın içindeki su gibi soldan sağa salınır halde görünüyor olduğumu düşünmek tuhaftı.

Ayağa kalktığım zaman niyetlendiğim şeyi engellemek için hiçbir harekette bulunmadı. Onun yörüngesinden uzağa savrulmuştum, onun eliyse tekdüze bir ritimle organının üzerinde çalışıyordu. Cümlesini yarıda bırakmış olduğu için onda sözlerinin nedenini unutmuş bir insan hali vardı. Ben birden onun kendi kendine haz vermeye yönelik kösnüsünün yanında ikinci derecede, adsız, bir kenara atılabilecek bir duruma gelmiştim. Bir adım geriledim, sonra bir adım daha, bir tuzak olduğunu düşündüğüm şeyi sınıyor, her an kötürümleşip onun buyruklarına boyun eğmeyi bekliyordum.

Üçüncü ve dördüncü bir adım daha; sanki yürümeyi yeni öğreniyordum, bir ipnotizmadan sonra sinirlerim uyanıyor gibiydi. Ayaklarımın altındaki yuvarlak çıkıntıların tahtalara bir piyanistin parmaklarının duyarlılığıyla değdiğini hissediyordum.

Beşinci ve altıncı bir adım daha. Kapı arkamdaydı. Zihnimde daha şimdiden evimizin düz çizgili, beyaz badanalı duvarlarını görüyordum, parmaklarım kitaplık penceresinin sürgülenmemiş kepengini buluyordu, ev

uykudaydı, koydaki dalgaların yankısından başka ne bir ışık, ne bir ses vardı.

Maskenin altında yüzüm boncuk boncuk soğuk terle kaplıydı. Bıçak onun sağında, erişemeyeceği bir uzaklıktaydı, bıçağın ağzı odanın parazitli sesleriyle uyak yapıyordu, benim böğrüme saplamaya vakit bulamayacağı o küçük, öldürücü, yararsız şey. Yedinci, sekizinci adım. Kafamda dünyayı tepetakla çeviriyordum.

Soluğu testere gibi işlemeye başladı; gövdesinin kasılışıyla birlikte soluğu sıklaşmıştı. Odaya kısılıp kalmış olan bir sinek öfkeyle tavanda uçuyor, lambaya doğru balıklama yapıyor, sonra keşif uçuşuna geçip daireler çiziyor, vızıltılar çıkararak engelden engele takılıyordu.

Kaçısı düşünme sürecinde düşüncemin gerçekliğine dönüşmüştüm. Odadan ayrılma gücünü gösterirken, o değiştirilmesi olanaksız, eyleme geçme kararının tehlikesinin bilincindeydim yalnızca. Merdivenler buraya geldiğimde büyük bir dikkatle incelediğim zamanki merdivenler değildi sanki; hızımı kesen bir engel, derin bir vadiye kök salmış görünen bir kuyu boşluğuna oyulmuş bir helezon. Aceleyle duvarlara çarparak döne döne iniyordum, son dört basamağı bir sıçrayışta inip kapıdan dışarı fırladım. İnsanlara çarpıyor, bir sağa bir sola hücum ederek aralarından kendime yol açıyor, hareketleri dansın ritmine bağlı olan insanların arasına dalıp çıkıyordum. Kemikli köşeliliğim, palas pandıras koşuşum genel kalıba ters düşüyordu; bu kör korkumla çok göze çarpıyordum.

Damalı soytarıların, top gibi kırmızı burunların, saman saç halkalalarının, çeneye kadar kırmızı boyanmış ağızların, çember biçimli yakalara iliştirilmiş kuşak kalınlığındaki mavi saten papyonların arasından sıyrılarak var hızımla koşuyordum. Bunca iyi tanıdığım kent daha büyük ve karmaşıkmış gibiydi. Bir kapı aralığından bir sarhoş çıktı, dili dolanarak bariton sesiyle bana bir kü-

für savurdu, ben bir yan sokağa sapıncaya kadar lanetleri beni izledi. Her köşede onu yine göreceğimi, o parlak pullu maskenin beni durduracağını umuyordum. Denizin sesini duyuyordum; gelgitlerinin haritasını yapan Atlantik'in kabarışını, kanımın hareketlerini çağrıştırır hale gelen o tanıdık müziği. Yuvarlak kıyıya sakince çarpan okyanus kırılıyor, neşeli beyaz bir aslan gibi sığlıklarda yuvarlanıyordu. Onun metronomsu düzensizliklerini, onun kıyıdaki ses perdesi değişikliklerini bir kez duyduğuma göre güvenlikteydim.Tertemiz mavi camlarıyla uzay, sonsuzluğa açılan bir pencereydi. Orada olmak için onu düşünmem yeterdi. Mösyö Flammarion'un bıkıp usanmadan anlattığı Napolyon'un birliklerinin top ateşleri, otlaklardaki dumandan tozlanan mavi fraklar, gümbürdeyen topların ateşiyle aydınlanan gök gözlerimin önüne gelmişti, kendimi kurşun delikli topların arasından kendine yol açan kırmızı ceketli bir süvarinin zorlamasıyla savaş alanından kaçarken görür gibiydim. Limanın üstündeki gökte havai fişekler patlıyordu. Her yeni patlamadan sonra siyah gece göğünde vitrin gibi bir oyuğun açılmasını bekliyordum. İzlendiğimi görürüm korkusuyla arkama bakamıyordum. Uzun, serin otların arasına yığılıncaya kadar koştum. Hafifçe vızıldayan ateş böcekleriyle kıvılcımlanıyordu hava, bir noktadan bir noktaya çıtırtılı elektrik seğirmeleri. Cırcır böceklerinin tekdüze seslerine kurbağalar boğuk sesleri ve uyumsuz koro müziğiyle karşılık veriyorlardı. Bana sahip çıkan, beni aşağıya çeken toprağı hissediyordum, öyle ki ellerim bir su zambağının uzayıp giden kökleri gibiydi.

Benim cinnetimin bütün gücünü almak isteyen, o terden sırılsıklam maskeyi çıkarıp attım, otların arasında onu elimle buruşturdum. Kent ve kentin gece parıltısı arkamda kalmıştı. Doğudan gündoğumunun ilk haberi gelmişti bile -uzayın mavimsi kara havuzunda genişleyen yeşil, nabız gibi atan bir ışık adacığı.

Kupa Kızı'ndan, benim hayatımın ayrıntılarına onun duyduğu saplantılı ilgiden kurtulmak için Montevideo'dan ayrılmam gerektiğini biliyordum. Onun ölü gibi sarhoş bir halde karyola örtüsünün üzerinde yattığını, şişenin yerde yuvarlandığını, içindekinin aktığını görür gibiydim. Maskesinin altından güçlükle soluyor olacaktı. Herhalde öğleyin uyanırdı, başı zonklayacaktı. Mumluğun kenarından akan mum gibi boyaları akmış halde.

Eve döndüğüm zaman ev sessizdi. Bir horoz ufuk çizgisinin titremesi üzerine uyanıyordu. Balo tuvaletini sürükleyerek koya doğru ilerleyen dalgaları duyabiliyordum. Yüzükoyun yatağıma yattım, uyuyamayacak kadar yorgundum. Yarı uyanık yarı uykulu bilincimde babam divanın üzerine kıvrılıp yatmış, bir aslanınkine benzeyen gövdesiyle kara bir sfenksti. Kupa Kızı bir pencereden onu seyrediyordu, onun gibi bir varlık türünden yılmadan. Kupa Kızı yüzünü cama dayadığı zaman babam sinsice çekinmiş gibi yaptı. Ben uykuya dalarken dalgalar gelmeye başlıyordu.

Göz 5

Benim işimi zorlaştıran şey oğlunuzun saiklerini dışarıya vurmamakta diretmesidir. Tembel görünüyor ama belki de pek çok yetişkinden daha malumatlı. Geleceğine karşı lakayt, bu da gizli bir strateji olabilir.

Bazen onu takip eden ben değilmişim de o beni takip ediyormuş hissine kapılıyorum.Onun hayatındaki tek tutarsızlık gizlilik.

Size rapor edilecek ufak tefek şeyler var ancak. Oğlunuzun bir arkadaşı olan Paul Lafon ile sohbet etmenin bir yolunu buldum. Sizin oğlanın tanıdığı amatör bir grubun sahneleyeceği Oedipus Rex temsiliyle alakalı olarak onu konuşturma gayretiyle kendimi yöneticinin arkadaşı olarak tanıtıp Isidore Ducasse için bir şeyler öğrenmeye çalıştım.

Öyle görünüyor ki oğlunuz çekingenliği yüzünden sevilmiyor. Lafon onun kimseyle bir şey paylaşmaya yanaşmamasından ve küçük zalimliklere düşkünlüğünden ihtiraz kaydıyla söz ediyor. Üç-beş tanıdığına hiç hoş olmayan bir şekilde muamele ediyor, birisine boğulacağını, boğulurken de kendi kendisini, otuzbir çekmek de içinde olmak üzere her türlü yanlış hareketi yaparken göreceğini söylüyor, bir başkasına atla çayırları geçip derin, kırmızı bir bataklığa varacağını, orada atın üzerinde inmelenmiş bir halde boğulacağını.

Bu çeşit uydurmalar, tehlikeli ve bastırılması elzem bir muhayyilenin iş başında olduğuna işaret ediyor.

Bölüm 5

Mösyö Flammarion oturmuş, çalışma odasının penceresinden beyaz köpüklü dalgaların çivit mavisi körfezi karlandırışını seyrediyordu. Dikkatini babama vermesi gerekirken, ciddiyetini vurgulamak ve bana, kendisine ifade edilen düşünceleri ancak yarı yarıya onayladığı izlenimini vermek için sığındığı dalgınlık görüntüsü içinde rahat soluk alıyordu. Portakal rengi-kahve damalı, kiremit rengi pantalonunun dizlerine kadar inen, dar kollu gece mavisi bir frak giymişti. Elindeki kırmızı maroken ciltle oynuyordu. Dalgın, terli, ama babamın söylediklerine dikkat kesilmiş görünüyordu.

Babam ceviz masasının arkasında, omuzları gri serj paltosunun apoletleriyle dikleşmiş, kruvaze yeleğinin siyah kuşağına uyan siyah ipek papyonuyla oturuyordu. Gülünç bir azamet içindeydi, yuvarlak karnı kendini sa-

vunmak için şişinen bir kuşunki gibi fırlamıştı. Cümlelerini yüksek sesle söylediğini, söyleyeceklerini tarttığını, sözcüklerinin anlam ve önemiyle kendisinin arasına mesafe koyduğunu görüyordum.

"Ducasse," diye söze başladı, "uzun uzun düşündükten sonra senin tavırlarında bir düzelme yaratacağı umuduyla eğitim görmen için seni Tarbes'a göndermeye karar verdik. Senin haylazlıklarının çeşitli kaynaklarıyla, şehirdeki ilişkilerinle ilgili bana bazı raporlar geldi. Ayrıca şehirde koleranın baş gösterdiğini duymuşsundur. Yaz ortasında insanlar sokaklara atılacak, orada ölecekler. Ben kendi adıma buradan Buenos Aires'e gideceğim, gerekirse oradan da Şili'ye.

"Seni liseye gönderiyorum, geleceğini kazanmak için orada eğitim görmelisin."

Ben bu konuşmadan koparken o da daha ağırdan konuşmaya başladı. Öğleden sonra sıcağı yüzünden miskinleşmiş bir ineğin geviş getirişini yansılar gibiydi. Öfkeli arıların boğazının içine doluştuklarını, duyarlı dokuyu iğneleriyle soktuklarını hayal ediyordum.

"Senin için hiç hoş olmayan bir şey de, anladığıma göre kendi sınıfından olmayan insanlarla ilişki kurman. Bu laubaliliklerin cezalandırılmalı yoksa daha da azar...."

Monologu arada duyuyor, arada duymuyordum. Babam damla hastalığından şişmiş, felç olmuş gibiydi, hınç içindeydi. Kırçıl bıyığı çelikle beneklenmiş, bir kunduz bıyığı kadar sertleşmişti, üst dudağını örtüyordu. Kendi söylüyor, kendisi dinliyordu, sesinin tonunda anneme karşı acımasızlığının derecesini gösteren şeyi yakaladım. Kupa Kızı'nın bana anlattığı olaylarla karşısına dikilmek istedim. Ayrıca bana ikinci elden ulaşmış oldukları için daha da korkunç görüneceklerdi çünkü onların abartılmış halleri, onun tamamına erdirmek istediği ama asla erdiremediği niyetlere uygun düşecekti. Onun için-

de bir korkağın yattığını seziyordum -açık elinin ayasıyla annemi döven adamın. Hareketleri asli renklerle duvarlara yazılıyordu. Onun gittikçe artan öfkesinin kum fırtınasına yakalanmış olan annem ipnotize olmuş, şiddetle inecek yumruğu bekliyordu.

"Bir ay içinde buradan ayrılmak üzere hazırlığını yapmalısın," diyordu babam. Yanaklarına renk geldi, yüzüne kırmızı şarap yürümüş gibi. Alnında genişlemiş damarlardan oluşan mor bir asma belirdi.

Ona saldırsam, bir kafa atsam, şişik karnını deşseydim, halının üzerinde boğuşacak, hakaret ettiği oğlunun kanına girecekti. Mösyö Flammarion bir ressama poz verirmiş gibi duruşunu bozmuyordu. Ellerini birleştirmişti, yarı dinlermiş, yarı koyun penceredeki mavi ışık parıltılarına dalmış gibiydi. Işık, tekneye çekilmiş gökkuşağı renkli bir balık gibi camda kendini oradan oraya atıyordu. Gözleri sulandı; her zaman istediği gibi yansızlık rolü yaparken alttan alta acı duyuyordu.

Babamın bacağındaki kirişin fark edilmeyecek biçimde titrediğini, gerginlikten sol yanağında bir sinir telinin dalgacıklandığını gördüm. Sanki o küçük rahatsızlık belirtilerini göstermemek için kendini toparladı. Bir spot ışığının altındaki adam gibiydi. Kızgınlığı yüzünü duvara çevirmesini gerektirdi. Bir patlama bekliyordum ama o sanki midesine yumruk yemiş biri gibi hava almak için birden silkindi.

Bana döndüğü zaman yüzü kanı çekilmiş bir dolunay gibiydi. "Odana çık ve orada kal," dedi, gövdesinde yer almakta olan bir sarsıntının telaşına kapılmış bir adamın yükseltmemeye çalıştığı sert, buyurgan sesiyle. Bir ağaç gibi çatırdayarak devrilmesini bekliyordum. Ama o kendisini yıkılmaktan koruyan, kendi içindeki bir şeye tutunuyordu adeta. Bir direk, bir binaya tırmanan itfaiyecinin tutunduğu bir çıkıntı, bir kanyonun üstüne doğru uzanmış bir ağaç dalı. Atik davranıp aynı şeyin olma-

sını, bilincini karartacak olan bir kan lekeceğini engellemek istemiş olsa gerek.

Kapıyı yavaşça kapayıp odama çıktım. Denizcilikle ilgili resimleri, ölçülü sarkacı olan büyük maun duvar saati hepimizi mezara gönderecek olan zamanın amansız sonluluğuyla çalıyordu. Gözlemlerim üzerine notlar almaya başlamıştım bile, kendi düşüncelerimi, benim zihnimdeki şiirsel görüntülerle kesişen başkalarının düşüncelerini defterlere geçiriyordum. Kendimi Newstead manastır kilisesinde yumru ayaklı Lord Byron olarak düşünmekten hoşlanıyordum, dışlanmış, büyük bir küskünlük içinde İngiltere'den ayrılmış, çılgınca bir gaddarlıkla dünyadan intikam almayı planlar durumda. Sinir tellerime yazılmış olan şey evrensel bir kıyametin haberiydi. Kırmızı bir güneşi çevreleyen siyah bir hale, denize kayan kentler, göktaşı yağmuru altında dünyanın çöllerine doğru yol alan insanları düşledim. Sokaklarda aslanlar olacaktı, çakıl taşı gözler seyredecek, tozlara yazılar yazacaktı. Rüzgâr o adı Büyük Sahra'da bir kumula yazacaktı.

Yatağıma uzandım, bir gece önce defterime geçirdiğim erken olgunlaşmış bir parçayı gözden geçirdim.

> Başını boğazına kadar bir oyuğun tunellerine gömüyor; ama vicdan bu devekuşu gibi gömülmüş başı buharlaştırıyor. Oyuk yok oluyor, eter damlası genleşip lavantaların üzerine doğru pike yapan çulluk kuşu sürüsü gibi yayılan ışık ışınlarına dönüşüyor; ve koca koca açılmış gözleriyle adam yine kendi ikiziyle yüzyüze geliyor. Onu denize giderken, dalgaların beyaz kaşlarının çarptığı kayalık bir burna tırmanırken ve kendini ok gibi dalgaların içine atarken görüyorum. Ama mucize şu: Ceset ertesi günü suyun yüzeyine vurdu, yükselen suların taşıdığı, denize atılmış safralarla birlikte kıyıya sürüklendi. Adam gövdesinin kumdaki izini yerde bırakıp kalktı, saçlarındaki suyu sıktı, sessizce kendi hayat tarzına döndü.

Hayal etme yeteneğim sınırsızdı. Benim ilgimi çeken şey bize miras kalan dünyalar, gerçekliğin tekdüze kopyası değil, hayalgücünün yarattığı dünyalardı. Ya ötesi? Avrupa öfkesini yatıştırmam gereken canavardı. Ben daha gövdelerimizin benzerliğine dikkat çekemeden o güçlü, boynuzlu boğa başı benim bağırsaklarımı deşme girişiminde bulunacaktı. Onun ölümünün anısına yapılmış boş gömütler -onun sarkmış karnı yanlış yola sapmışlar için kemik çuvalıydı; onun yeraltı dünyası serserileri, esrarcıları, karanlıkta bir başkasını bulmaya gelen adamı yutardı. Tunelin ağzında, iç dünyaya doğru yapacağı bir yolculuk için kullanmayı asla göze alamayacağı kan kırmızısı bir iplikten şeritler ören Kupa Kızı'nı beklediğini hayal ettim. Bir an babam için bir rezalet çıkarıp Kupa Kızı'yla birlikte yaşamaya gitmeyi düşündüm. İçimde daha şimdiden bir erkeğe karşı ilginin tohumu yeşermişti. Açıklığa kavuşturmam gereken şey kuramsal bir korkuydu; dünya beni buna hazırlamamıştı. Heyecan, merak, farklı yönelimim sınırlı ama yoğun bir ortama sürükleyecekti beni.

Pencereyi açtığımda yasemin kokuları geldi burnuma. Kentteki kolera kurbanlarını, o tanıştığım, Uruguay'ın Banda Oriental sığlığındaki Salto'nun açıklarında demirlemiş buharlıda karantinada tutulan Fransızı düşündüm. Bir doğabilimciydi ve üzerinde altın yaldızlı bir örümcek kabartması olan yeşil deri bir kitap okuyordu. İç bölgelerde koleradan kırılan köylerden, gömülmeden bırakılan, atmacalara yem olan ölülerden, kan kokusundan çıldıran sığırlardan söz etti.

Dışarda bir meltem palmiyelerin derimsi yapraklarının hışırdatıyordu. Sırtüstü yatmış, arkamda bırakacağımı bildiğim şeyleri, ilerde tanıyacağım, henüz belli olmayan dünyayı düşünüyordum. Avrupa hâlâ bir bulutun yumuşak kıyılarına sahipti, bulanıktı, yüzer gibiydi, belirsizdi, Mösyö Flammarion'un tarihsel anılarına ait bir toprak parçasıydı.

Geçen yıl çok sıcak bir günde yaptığım at gezintisini anımsadım, atım neredeyse içgüdüyle bir eğreltiotu ve bambu fundalığının içinden geçerek bir dere bulmuştu. Koca koca yılanyastığı çiçekleriyle dev bir ağaç gölge yapıyordu, beyaz boru biçimli çiçekler başlarını suya sarkıtmışlardı; at su içmek için eğildiği zaman sanki evrenin ilk kez yansıdığı bir aynaya eğilmiş gibi oldum. Dünyaya böyle varlık veren, suların üzerine geometrik bir altyapıyı izdüşüren sözcüğü hayal ettim. Bu arada yoldan sapmışım, ancak atımın düzensiz silkintisi beni eyerin üzerinde uykuya dalmaktan alakoymuştu. Gerçeklikle düşü birbirinden ayırmak olanaksızdı, bir sıcaklık pusunun içinde asılı duruyordum. Yola koyulduğum zaman tek anımsadığım şey derenin mutlak berraklığıydı. Onun dışında her şey bulanık, belirsiz ve maddesizdi. Gövdem yükselmeye başlayan ateşim yüzünden sırılsıklamdı.

Bir uyurgezerin gevşek ritmiyle ilerliyordum ki keskin bir leş kokusuyla birden gevşekliğimden sıyrıldım. Asılmış bir adamın çürüyen cesediyle neredeyse burun burunaydım, rengi atmış lekeli cesedini haşarat delik deşik etmişti, tel tel olmuş, salam rengi etinin içine parazitler yuvalanmıştı. Sivri suratlı bir tayfayla yanak yanağaydım, cildi benek benek sineklerle, morlaşmış bir topluiğne yastığına benziyordu. Atım şaha kalktı, beni bir eğreltiotu tarhının üzerine fırlattı. Yerden ayağa kalktım, çalıların arasından kendime yol açarak geçtim, safran sarısı ve mor kelebekler ürküp havalanınca bir kar fırtınası çıkmış gibi oldu, ancak yolum dev, baklava desenli bir kara kurbağasının yoluyla kesiştikten sonra atıma yetişebildim. Midemin bulanmasına karşın adamın parçalanmış ceketini aramak üzere geri dönmediğim için kendimi suçladım. Bir maden arayıcısı mıydı, bir asker kaçağı mı, bir casus mu? Sırf marazi bir merak yüzünden onun kimliğiyle ilgili bir ipucu bulmak isterdim. Ya-

kında, kısa bir urganın ucundaki ilmekte asılı bembeyaz bir iskelet haline gelecekti.

O lime lime, gözsüz yüz yeniden gözümün önüne geldi, Baudlaire'in "Voyage à Cythère" adlı şiirinde darağacına asılmış kişi gibi vahşice canına okunmuş halde. Montevideo'ya gelen bir yabancıdan aldığım, çok güzel basılmış bir kitap olan *Les Fleurs du mal*'de okumuştum bunu. Ne olur ne olmaz diyerek kitabı kağıtlarımla birlikte bir sandığa sakladım. Bu kitap nedeniyle çıkan rezaletleri, yazarının müstehcenlik suçundan kovuşturulduğunu Mösyö Flammarion'dan duymuştum. İçimde bir şey leş yiyen kurtçuklar gibi semirmişti. Çürümekte olan fil gövdeleri, sokaklarına bırakılmış ölülerin güneşte kardığı ıssız kentler görmek istiyordum.

Bilincim bir gelip bir gidiyordu, Alma'nın ayak seslerini, kapıyı çalmasını, dilsiz gözlerle tebelleş olmasını bekliyor, beni erkekliğim uyanmış, hazır, bu kez baş edilmez cinsel taşkını denetlebileceğim konusunda kendime güvenir halde bulacağını umuyordum. Tuhaf istek kavramlarımı deneyim öyle bir hızla sollamış, yavaş yavaş gelecek pek çok şeyi öncelediğim aynayı öyle bir hızla tuzbuz etmişti ki heyecandan titriyordum, sinir tellerimin hepsine dokunulmuş gibiydi, sanrı görüyordum. Derim elektriklenmiş, çıtırdıyordu. Pencerenin dışındaki deniz, rüzgârla şişen, pileleri açılan mavi bir bluzdu. Adalardan gelen, çiçeklenmiş filocuklar düşledim, abanoz bir tanrıçaya dönüşmüş, insan ayağı basmamış beyaz körfezciklerde sulara bata çıka yürüyen siyah, tek başına bir kuğu. Aşk, ölüm ve kırmızı sütleğenler.

Hava derimi duyarlılaştırmıştı, göçleri sırasında dinlenmek için gövdemi seçmiş, arı oğulu gibi gövdeme üşüşmüş kelebekler örneği derimin üzerinde duruyordu. Antenler, duyargalar toz alma fırçaları gibi çalışıyor, altın renkli, tozlu bir iz bırakıyorlardı. Kapıyı birinin dışardan çaldığını duydum; kanımı ateşleyen ve birden

zonklayan bir acillikle canlanmama yolaçan bir ritim. Yeryüzünün çekirdeğinden fışkıran bir ateş kanıma kök salmıştı. Bu taşkının denetim altına alınması, dağılmasının önlenmesi, evrensel tüketimden özel bir çekim noktasına yöneltilmesi gerekiyordu. Sımsıkı siyah ipek bir kılıfın içine bağlanıp benim tam tersim olan soğuk bir yüzeyin üzerinde yuvarlanmak, büzüşmüş, kızgın yumruklar, erimiş bir madalya, akkor bir soğuma oluşturan zincirleme küçük inciler halinde o duyum benden çıkıp gidinceye kadar yağlanmak.

Hazırlanmış beklerken gözlerimin gerisinde fırtınalar gümbürdüyordu. Pampalardan esen, düz damları alıp götüren, birden beliren kahverengi rüzgâr bulutları kanımın içinde daireler çizerek ilerliyordu. Kendi kendime fazla geliyordum, çemberi zorlanan, dairesel biçimi bozulma, başka biçime girme tehlikesi gösteren bir tekerlek. Yüzler üşüşüyordu kafama, netleşmemiş, birbirinin yerine geçebilecek tapıncaklar; somurtkan kırmızı dudaklar fuşya tomurcuğu biçimini alıyor, organımın ucunda kırmızı bir daire çiziyordu. Sanrı bir kararda kaldı -karnaval yüzleri odama doluştu, gözlerimin gerisinde sefahat töreni sahneleri yanıp söndü. Sırtüstü uzandım, Alma'nın güller açmış gövdesini bekleme lüksüne bıraktım kendimi. Kapı hafifçe çalındığında onun içeri girdiği zaman gözlerimin kapalı oluşuna, kendimden geçmişliğime, yarı çıplaklığıma, dikkatleri kalkmış olan organıma çeken elimin hareketine nasıl şaşıracağını düşünüyordum. İmgelerimin akışından, zihnimde aydınlanan ve orada mavi güneş ışığının elle dokunulmaz hareketliliğiyle fır fır dönen erotik otomattan başka hiçbir şeyin bilincinde değildim.

Karnavalın kokusu hâlâ derimdeydi, güherçilenin keskin kokusu, ter ve dumanın ekşi kokusu, otların üzerinde, arka sokaklarda sarmaş dolaş olmuş çiftlerin oluşturduğu görsel uyarı, yatağın üzerinde uzanmış ya-

tan, şimdi benim zihnimi meşgul eden tuhaf düşünceler dünyasına kendi kendisini tahrik edip dalan Kupa Kızı'nın cinsel ateşi de öyle. Avrupa'yı şiddetli kösnül bir düş olarak yaşayacaktım. Ateşli bir esriklik içinde kafamda canlandırdığım cinsel çarpışmalar karşımdakinin beni suçlayabileceği kadar uzun ömürlü olmayacaktı. Gündüzün ayık ışığında, piyanonun ya da çalışma masasının başında otururken organımın acayip geometrisiyle hiçbir ilgim olmayacaktı. Erkekmiş, kadınmış, ne fark ederdi? Pişmanlık duyacak, odaya dolan çiğ gün ışığıyla birlikte felaket bir başağrısına yakalanacak olan biri varsa o da benimle yatan kişi olacaktı. Uyanıp deneyimlerimi yansız bir izleyicinin nesnelliğiyle kağıda geçirecek olan da bendim. Yeraltı dünyasında, kentin karmaşık bir ağ oluşturan tunellerinde, yeraltı geçitlerinde beni kovalamaları gerekiyordu.

Sıcaklık bütün gövdeme yayılıyor, alt takımlarımdan yukarı, omurgamı izleyerek kendine yol buluyor. Kapının yavaşça kapandığını, birinin içeriye girdiğini duydum. Gerildim, onun gövdesinin sıcaklığının beni bulmasını, ağır dış çizgilerin benim ince bir çizgiyle belirtilmiş kıyılarımla çakışmasını bekliyordum. Onun belime doğru inmeden önce üzerimde yuvarlanacağını, hareketinin beni üzerine çıkılmaya çalışılan bir kayık gibi sallayacağını biliyordum. O bordo bordoya geliş gerçekleştiği zaman ne bir ön hazırlık ne bir dokunuş oldu. İpek gibi bir ovalin içine çekildiğimi, bir dilin damarımı hafif hafif kamçıladığını, döne döne en uca kadar gittiğini, beni daha derinlere çektiğini hissettim. Sürtünmeden dolayı sanki dış derime bir sıcak, bir soğuk kar taneleri düşüyormuş, bir ayağı gıdıklayan bir teleğin tahriş ediciliğiyle derimi diken diken ediyormuşcasına her yanıma iğneler batıyordu. İçimde bir kasırga oluşuyor, başım dönüyor, derinlerimde bir yere kök salmış görünen baş edilmez bir duyumun dayatmasıyla kanal içine alınmış

bir odaklaşma, yavaş yavaş tırmanan bir basınç, duyum bakımından tırmanan, kayadaki tek çatlağa saldıran bir yeraltı akıntısı gibi yukarıya çıkma yolu bulmaya çalışan helezon bir iplik oluşmaya başlıyordu. Ellerim içgüdüsel olarak omuzları, omurganın içbükey yamacını bulmak için uzandı ama baş geriye çekilmiş, ele geçmez, ritim kalıbı içinde aman tanımaz olarak kaldı. Köpüklenen ılık dalgalar kıyıya doğru koştururken yükseldikçe kendimi o kırılmanın gücüne teslim ediyordum. Boşalırken güneşle aramda doğrudan bir bağ kurulmuş gibi oldu. Büyük bir çabayla erimiş haldeki çekirdeğe ulaşmaya çalışıyordum, bir yanım aşırı yoğunluktan kasılırken, coşku içindeki öteki yanım o dev güce kendini kaptırmış, havalanmıştı.

Gözlerimi açmak istemiyordum. Tek yanlı ödülümden utanıyordum, yüreğimi kaplayan sakinlik içinde uçsuz bucaksız pampaların rüzgâr-tüylü yeşilini gördüm, atlar, uzaklaşıp havada yok olan beyaz atlar düşlüyordum. Öylece, dünyaya duyduğum düşmanlıktan, babamın ana damarına şırınga etmek istediğim zehirden kurtulmuş halde, sımsıcak gövdemle uzanıyordum. Gözümü açtığım zaman kimse yoktu. Ayaklarımın bir şeye dolandığını hissettim, doğrulunca parıltılı maskenin yatağın üzerinde durduğunu gördüm. Karnaval gecesi o küçük odada bana yöneltilmiş aynı küçümseyici küstahlıkla bana bakıyordu. Kısa bir an için gördüğüm, maskesi çekip çıkarılmış, polis tarafından fena halde döğülmüş yüzden ayıramadığım sert bir bakış. Bana kır tanrısınınki gibi kulakları, şehvetli bir ağzı olan bir çocuğu düşündüren bir bakış, bir kadının mı, erkeğin mi yoksa ikisi arası bir şeyin mi?

Aşağıda yine sesler başlıyordu, önden gidenin gerisinde kalan biri, sonra karşılıklı anlayış asgari bir anlaşmaya işaret ediyordu. Paniğe kapılmayı, yaptığım şeyin farkına vardıkça içimdeki korkunun büyümesini bekli-

yordum. Ama hiçbir şey olmadı. Maskeyi çıkardım, donuk, çelik gibi katı gözlerime bir soğukluğun yerleşişini seyrettim. Hiçbir şey değişmemiş gibiydi; denizde yine bulutlar oluşuyor, yelkeniyle rüzgâra kapılmış bir balıkçı teknesi limana doğru seğirtiyordu. Beklediğim gibi evrensel bir kıyamet kopmamıştı. Bir bıçak yarası ya da işaretle, kimliğimi belli edecek kırmızı bir Kâbil alametiyle damgalandığım falan yoktu. Beni korkutan şey Kupa Kızı'nın bir görünüp bir kaybolma konusundaki elçabukluğuydu. Belki de eve gizlenmişti, kuşku yaratmamak için korkumla susup oturmalıydım. Onun bıçağını, bir çift gözünün nasıl hiç kımıldamadan baktığını, hayatımı sifonladığını, sanki benim gözlerimle yatağın üzerinde oturan kendine bakmak niyetindeymiş gibi benim ruhumu okuduğunu anımsadım. Kafamda onun sesini duyacak olsaydım savunmasız yakalanacaktım. Peşimden Tarbes'a, daha sonra Paris'e geleceğini düşünmeye başladım. Apartman daireme çıkan merdivenin basamaklarında ya da bir arka sokakta sırtını duvara dayamış olarak bulabilirdim onu. Dünya yüzünde her yere peşimden gelecekti. Hiçbir zaman bir gidiş yönüm olmayacaktı, ucu açık bir geleceğe çıkacaktı yolum.

Birden üşüdüm. Normale dönmek için kanın damarlarıma yürümesini bekledim, bükülmezliğim ısrarcı, sert bir rüzgârdan sonra doğrulan bir ağacınki gibiydi. Giyindim ve pencerenin yanına döndüm. Bulutlar beyaz bir deniz kabuğu biçimindeki ışık krateriyle tekparça, çivit mavisi bir yumak oluşturuyordu. Fırtına bizi es geçip, içlere doğru ilerliyordu, dimdik sicim gibi bir yağmurla birlikte halicin Rio tarafında patlak verecekti. Onun gerisinde aydınlanıp gök mavisine dönüşecek mavi bir açıklık dolaşıyordu.

Yatağımın üzerinde büzülüp kendi içime kapanmış otururken hayatta yalnız olduğumu biliyordum. Derslerim bile kesilmişti, ceza olarak daha fazla çalıştırılmayı

beklerken galiba odama kapatılmış, orada unutulmuştum. Bir daha asla görmeyeceğimi bildiğim bir ülkeye veda mektubumu yazmaya karar verdim. Beyaz, düz çizgili mimarisini, kozmopolitliğini, dumanları tüten koleralı lağımlarını, mavi kıyılarını, pis kokulu mezbahasını bir daha görmeyeceğim.

Kurmaca ürünlerin dışında kendisinden hiçbir iz kalmamasını isteyen -acaba ona Comte de Lautréamont mu desem?- şu çocuk vardı. Düşündüğü her şey kendisinin olarak kalıyordu çünkü o şeyin doğruluğunu kanıtlayacak tanınabilir hiçbir ipucu bırakmamıştı. Doğduğu yerde hiçbir arkadaşı yoktu, neredeyse insanlarla hiçbir ilişkisi olmamıştı. Dünyaya gösterdiği yüzünde iç dünyasının en küçük bir izinin bile yansımadığından emin olmak için yüz çizgilerini incelediği akvaryum boyutlu aynada tanıyordu kendisini en iyi.

Her şeyden önemli olan denizdi, denizin karşı konmaz gelgitlerinin ritmiydi. Deniz yavaş yavaş içine sızmış, kanında bir turkuaz taşı gibi kendi kendini parlatmış, karın çukurunda yaşamaya başlamıştı. Bel kemiği o mavi uçurumdan evrimleşen bir deniz yılanıydı. Ateşler içindeyken, bir bekçi köpeğini andıran şamandıranın zilinin çıngırdadığını, ya da sanrılı beyninin sığlıklarında yuvarlanan boğulmuş bir kentin çan seslerini duyardı. Deniz onu yalıtıyor, ona bir cenin olarak içinde yaşadığı ana karnındaki sabun kabarcığını anımsatıyordu. Suda canlı bir kerevit. Ruh hallerinden, heyecan sonrası sakinliğinden, denetlenmesi olanaksız taşkınlığının sayıklamalı çılgınlığından sorumlu olan o denizin gücüydü. Biri ya da bir şey kendisini rahatsız ettiğinde ona sakin sığlıkların camsı sularına bir taş düşmüş gibi geliyordu. Dalıp o muzır taşı çıkarmak istiyordu ama yavaş yavaş dipte taşlı bir yatak oluşturacak kadar biriktiler, o biriktikleri yerden çıkarılamayacak kadar sayıları fazlaydı, tek tek de ağırdılar. Babasının yüzü, an-

nesinin yüzü, eğitmeninin yüzü, hepsi dipte bulundukları tabakadan kendisine bakıyordu. Geceleri bir dalgıç bıçağıyla silahlanıp o kobalt mavisi derinlikleri araştırıyordu, ama açgözlü köpek balıkları onu kaçırtıyordu. Aşağılara inmek her zaman bir kaçış yoluydu, ışıltılı bitki örtüsü papağan ve sinekkuşu renklerini taşıyordu. Bir deniz sarayına bir pencere açıp turkuaz mozayıkların arasında yaşayabilirdi. Orada tek başınaydı.

Comte de Lautréamont. Küçük bir koyun beyaz kumlarına ilk kez yazdığında bu ad ne güzel görünmüştü! Bu ad ilk kez romancı Eugène Sue'da dikkatini çekmişti, bir krallıkmış gibi onu bir daire içine aldı, izini silmesi için dalganın gelmesini bekledi. Bir takma ad almak düşüncesi ona bir sevinç ve suç ortaklığı duygusu vermişti. Dalga o yazıyı bulduğu zaman ilkin sanki harfler aydınlatılmış gibi parladı, sonunda dalga çizmelerinin dibinde hışırdadı ve yazının üzerini örttü. Bu iki kimliklilik düşüncesinden sarhoşlamış halde kumsalda koştu. Kafasında insanlığa karşı işlenecek suçlar düşünüyordu. Yeryüzündeki son insanın kanının da bir bardağa damladığını görecek ve o bardağı kıracaktı. Ancak o zaman yalnız kalma isteği yatışacaktı.

Sevme yeteneğine sahip olmadan büyümüştü. Annesi zamanla duygularının bir kişide toplanacağını söylemişti ona ama kendisini kesen buz erimeyecekti. Annesi onun kendisine karşı duyduğu şeyin aşk olduğuna inandırmıştı onu ama aslında o bunun o sert babasına karşı olmanın bir yolu olduğunu biliyordu.

Törensel büyüyle ve Kara Ana tapıncına girişle kazanılacak gücü hayal ediyordu sürekli. Kendisini kalçasına beyaz bir bez parçası dolamış, dört öğretmenin önderliğinde küçük bir odaya giderken görür gibiydi, o odada on altı gün erkek ile dişinin birleşmesinin anlamını kavramak için ruhlara yakaracaktı. Paris'e gidecek Eliphas Lévi'nin himayesi altında çalışacaktı. Yine şansı yaver

gitmişti, Montevideo'daki otellerden birinde kalan bir Fransız öğrenci ona Lévi'nin kitaplarından birini ödünç vermişti. Paris'teki Papaz Okulundaki görevinden atıldıktan sonra o gizli bilimcinin kendine yeni bir ad alması düşüncesi de Isidore'un hoşuna gitmişti. Adsız biri olarak oraya gidip dünyayı hazırlıksız yakalama kararını bu güclendirmişti.

Geceleyin ve gizlice çalışacak, kentin çatılarının üstünde ağaran günün kızıllığını seyredecekti. İçindeki beyaz arı peteğini kimse bilmeyecekti, iç ışıkla oluşmuş bir yapının, birbirine girmiş hücrelerini. Kendisinin çatı odasına yaşlı bir sokak serserisinin tırmandığını görür gibiydi. Adam yanında bir kapının önünden çalınmış sıcak bir ekmek getirecekti, şarap içerek bir önceki gecenin öykülerini anlatacaklardı birbirlerine. Gün öncesinin işbirlikçi sessizliğinde ikisi yeni bir çağın tanını bekleyen iki adam gibi oturacaklardı. Mürekkep ve şarapla giysi kolları istediği kadar lekelensin, o hâlâ Comte de Lautréamont'du ve bu ünvan kendisine uydurma bir soy itirafında bulunma gücünü veriyordu. Kim olmadığını anlatırken kendi kimliğine giden yeni yollar bulacaktı. Çokkişili, entrikacı, kolayca kılık değiştiren o benlik, kurmacada kendini yaşayarak, sayfa üzerinde yeniden yaratılmadan önce yine de kaynağına dönmek zorundaydı.

Başkaları özgür bir düşünür olarak, hizipleri ve toplumsal sınıfları lanetleyen, Paris'in yeraltı dünyasını sokak serserilerinden, pezevenk ve orospularından öğrenmiş, hayagücüne inanan bir ayaklanmacı, soyluluk ünvanı taşıyan bir adam olarak onun kişiliğiyle ilgili bir şeyler öğrenecekti. Psiko-cinsel nitelikli bilgi elde etmek isteyenlerin serüvenini anlatacaktı.

Dinleyicileri arasında inancını kaybettiği, kendini büyü işlerine çılgınca kaptırdığı için afaroz edilmiş bir papaz da olacaktı. Hâlâ mor tüylü bir bere takan adam

Latince bir şeylerle sözünü kesecekti, kadınsı elleri arka sokaklarda en sefil ilişkilerle bile giderilmemiş olan kimi tuhaf, rahatsız edici cinsel isteklerini kafasından uzaklaştırmaya çalışacaktı. Elleri, merkezî sinir sisteminde frenginin bir virüs gibi ilerlediğinin belirtisi olarak titreyecekti.

Bu menekşe rengi tanlara, kendi ıssız odalarına döndükten sonra bu bilginlere ne olacaktı? Kendisini bir piyanonun başına oturmuş, kendi cümlelerini yüksek sesle okur, onun piyanonun tuşlarına basarak gümbürdettiği akorlarla konuşturduğu kişilere eşlik ederken görüyordu.Duyuların düzenini bozmanın, onları bilemenin bir yoluydu bu, boş midesi kırmızı şarabın etkisiyle yanarken. Bazen renkli tebeşirle aynanın üzerine yazı yazacaktı, ya da yere uzanıp Montevideo'da bildiği hayatı hayal edecekti. Bu Isidore tarafından yaşanmış bir şey, onun artık kendisiyle konuşmadığı biriyle ilişkisi. Söylendiğine göre Isidore'un derslere zamanında gitmemesiyle ilgili bir tartışmadan sonra özel eğitmenin bileğinde kırmızı diş izleri kalmış, ayrıca Isidore babasını da ölmüş olan karısının ipek iç çamaşırlarını Alma'ya giydirirken yakalamış ve onu kamçıyla döğmüş. Yine söylendiğine göre Amerikada'ki otellerde vücudunu satmış, belediye mezbahasında dizlerine kadar kan içinde yürümüş, kasapların oğullarıyla, hırsızlarla, asker kaçaklarıyla, uyuşturucu satıcılarıyla düşüp kalkmış ve HİÇ ÇEKİNMİYORMUŞ.

Ducasse bugüne kadar anımsanan anlaşmazlıkların konusu olageldi oysa o arada Lautréamont odasında yoksunluk içinde oturmuş bir piyanoyu çılgınca uyumsuz sesler çıkaracak biçimde yumrukluyordu.

O hiç hoş olmayan ölü inek olayını ve sonbaharda bir pazar günü Ducasse bir komşusuyla birlikte, bir jaguar ve puma avcısı olan ve kulübesinin duvarlarına bir sürü hayvanın derisini germiş Don Victor'u görmek için

atla Las Piedras'a gittiği zaman olacak olan olayı nasıl önceden bildiğini anımsadı. Don Victor sarhoştu, duvara germiş olduğu özellikle değerli bir puma derisine ateş etmeye kalktı. Deriyi kurşun delikleriyle zımbalamak da yetmedi, bir şişe viskiyi kendi marifeti olan şeye çarparak kırdı. Isidore adamın kendisinin duvara mıhlandığını görmek isterdi, bir an sanki karanlık bir odadan ansızın ışığa çıkmış ve gözü geçici olarak göremez olmuş gibi bilincinin içine karanlık bir nokta girdi. Tam zamanında tekrar atına atlamak için avluya çağrılınca silkinerek bu halinden kurtuldu. Komşusu besbelli avcının nereye varacağı belirsiz taşkınlığına güvenmemiş olacak ki geriye dönmeyi daha güvenli bulmuştu. Tozlu bir yoldan gidiyorlardı, o manyak tanıdıklarından kurtulduklarına seviniyorlardı, topu topu on dakika kadar gitmişlerdi ki çürük et kokusuyla atları geriledi. Bir *floripondio* bitkisinin altında kurtlanmış bir inek vardı, inek leşi üzerine üşüşmüş sineklerden ve açgözlü akbabalardan kapkaraydı. Bu mide bulandırıcı kokudan iğrenen komşusu Isidore'un atından inip çizmesiyle ineğin çürümüş böğürlerini yoklar, akbabalar kanatlanıp uçtukça, derimsi kanatları mavi havayı döğdükçe el çırpar, çılgınca kahkahalarla sarsılırken görünce şaşırıp durdu. Leşin başında hazır bulunan canlı enerji, üzerine üşüşmüş parazitlerce etin parçalanışı, öfkeyle vızıldayan, parıltılı sineklere üreme alanı oluşturması karşısında ipnotize olmuş gibiydi. Ayrışmanın kökenine yeterince yaklaşamadığı için eline bir kütük aldı, akbabaların açtığı içleri oyulmuş yaraların içine yerleştirdi. Kırmızı, mor yaralar onu büyülemişti, bir deniz kabuğunun renklerinin güzelliğine bakan biri gibi çürümenin yol açtığı doku bozukluğunu incelemek için yanlarına yaklaşmıştı. Ancak kulaklarının arkasında şaklayan kırbacı, kendisine hemen yeniden yola koyulmazlarsa kulaklarını dibinden koparacağını bağırarak söyleyen komşusunun öfkeli uluyuşunu

duyduğu zaman kendisine gelip kadavranın yanından hemen kaçtı. Montevideo'ya dönünceye kadar iki atlı tek söz etmeden sustu -bu olay Don Victor için bile Isidore'un babasına söylenmeyecek kadar tatsızdı.

Isidore Ducasse için söylenen başka şeyler vardı. Tembeldi, limana yakın boş bir arazide tahta topla oynanan bir oyun oynuyordu. Horoz döğüşlerine çok meraklıydı, minyatür bir Roma amfitiyatrosunda döğüşen iki kuşu seyretmek için liman barlarına gidiyordu.

Peki, varlığı Comte de Lautréamont'un varlığına bağlı olan bu kişinin başarılı yanları neydi? Lautréamont o parazit, sakar Isidore'u küçümseyerek düşünüyordu. O yabancının hayatının karanlıkta kalmış önemli olaylarına sanat için gerekli klinik yansızlıkla bakıyordu. Bir hayatın ancak kurmacanın geliştirilmesine elveren yönleri ilgilendiriyordu onu. Gerisi erken bir ölümün, dönüşsüz bir uykunun kurbanı olacaktı. şu onun en önemli işi olacaktı: Eğretilemenin içinde eritilemeyecek bütün kişisel olguları elemek ve daha sonra o eğretilemeyi parçalayıp kişisiz bir mozaik elde etmek. Annesinin intiharından sonra ondan kalan kağıtları babasının neredeyse kesin olarak yok etmiş olduğu bilgisi de ona bu konuda yardımcı olmuştu. Babasının nasıl tanındığı ortada olduğuna göre onun da kendi geçmişiyle ilgili herhangi bir belgeyi saklama olanağı yoktu. Babası için de bir hayat uydurması gerekiyordu. Amaçlar böyledir; insanı olgulardan koparırlar, gölge bir hayatın türetilmesini gerekli kılarlar. Lautréamont geçmişle ilgili hiçbir şeye inanmayarak tarihin dengesini değiştirecekti. Eğretilemenin dolaysızlığıyla tanıtlanan doğru dışında hiçbir şeye inanmıyordu. Bunun dışında kalan hiçbir şeye güvenmemek gerekirdi. Hayatında bir yağmur damlasının çıplaklığı vardı; ama aynı zamanda kör edici bir algı berraklığı, başkalarının ürkmeden bakamayacakları müthiş bir kıvılcımlanma.

Lautréamont, Ducasse'ın akılcılığı yok etme, toplumsal gerçekçiliğe mevzilenmiş bir edebiyatı havaya uçurma kararlılığını devralacaktı. Bir şemsiye ile bir dikiş makinası, kırmızı bir ay ile bir piramidin üsünde batan kara bir güneş arasında ilişki kurulacaktı. Lautréamont bilinçaltının kapılarını açacak, bu da yeni ruhsal durumların, bir iç düzlemde gerçekleşecek devrimlerde biçim alacak davranış kalıplarının ortaya çıkması, insanoğlunun bütün özkimliği kavramının değişmesi sonucunu verecekti.

Yıllarca kendi kopyasıyla tekvücut olmak için çabaladı. Geriye bakıp düşündüğü zaman kendisinin hep bir başkası olduğunu, bütün enerjisini ikinci bir benzerini yaratmaya verdiğini fark ediyordu. Ancak o zaman anladı kendi yarattığı üstün gücün egemenliğine zamanla boyun eğmesi gerektiğini.

Dalgalar düz kumsala şap şap çarpıyordu. Değişim seli her şeyi önüne katmıştı -evrenin moleküler dansı, yüzyıllar tek hücrelilerde son buluyordu, çakılların yokuşaşağı yuvarlanırken tıkırdayıp dalgaların geri çekilen etek ucuna yakalanması gibi. En sonunda kızıl bir göğün altında beyaz bir kumsalda kara bir çakıl yığını dışında hiçbir şey kalmayacaktı. Evrenin sonunu böyle görüyordu. Bu kıyamete Lautréamont tanık olacaktı. Alevlerle kavrulan bir kıyıda, ufuk çizgisinde zümrüt yeşili, siyah yalımlara dönüşen büyük tabakalar halindeki alevlerin üzerinde duran son insan olacaktı.

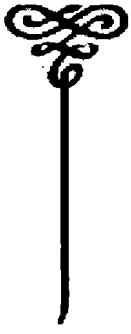
Gözünün önüne gelen şey Uruguay'ın kıyısı değil, kendi kopyasıyla birleşme töreni için hazırladığı dünyanın kıyamet gününe özgü boş bir araziydi. Mavi gözlü taş heykel gibi bir şey o koşarken arkasından geliyordu. Bir buyrukla hayat bulmayı bekleyen taş adamlar. Soluk soluğa kalmıştı, evinin hafiflememiş olan kuraklığına dönmekten korkuyordu. Hayatını tehlikeye atan her şey şimdi ölçüsüz derecede uzak görünüyordu. Kent zihinsel

bir mekana itilmişti; zihinsel bir bölmenin körfeziyle kentten kopmuş durumdaydı. Asla geri dönemezdi; Lautréamont'u dünyaya getirebilmesi için mekana ve adsızlığa gereksinimi vardı. Avrupa başkentinde bir yerde kendisini bekleyen bir oda vardı. O pencereden beceriksiz imparatorun elinde imparatorluk kartalının öldüğünü görecekti. Kalabalıklar kaçacak delik arayan kırmızı karıncalardan farksızdı. Bilinmeyen bir kahramanın doğumu her zaman bir uygarlığın göçüşüyle sonuçlanırdı. Lautréamont yapıtının karşılaşacağı ilgisizliğe dayanmak için gözükara bir direnç göstermek zorunda kalacaktı. Bu dahinin dünyaya gelişinin kanıtı sayılacak, düşmanlıktan kaynaklanan bir sürtüşme bile olmayacaktı.

Dalgalar onu yine yakaladı ama bu kez bu parıltılı su baskınından kurtulmak için hiçbir şey yapmadı. Çizmelerine kadar yükselmesine seyirci kaldı, elbiselerinin ıslanmasına hiç aldırmadan, gözleri ufukta belirsiz bir noktaya dikilmiş durumda sığ suların içinde yürümeye devam etti. Kendisiyle kopyasının birleşmesini burada, Atlantik'in azgın enerjisinde, kendi başlangıçlarının okyanusunda kutlayacaktı. Simgesel bir ölümün hemen ardından gelen yeniden doğuş. Ötekini ta buralara kadar getirmiş, tehlikelerin içinden geçirmiş, gizli tutkusunu beslemiş, hazırlıkları özveriyle tamamlamıştı, şimdi sıra adını teslim etmeye, onun söylencesinin öznesini salıvermeye gelmişti.

Bir serçenin hızla kumsala doğru inişe geçişini seyretti. Lautrémont'un ortaya çıkıp yaşamasının zamanı gelmişti.

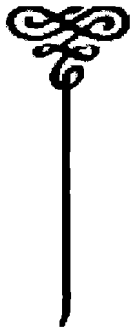
İkinci Kısım

Eudoxie Ducasse'ın Alvaro Guillot-Muñoz'a verdiği fotoğraftan Méndez Magariños'un yaptığı tahta üzerine oyma Lautréamont
© *La Quinzaine littéraire* 1972

Göz 6

... Israr ediyorum. Denizde kaybolmuş olan mektupların kopyalarını bulamam size. Tarbes'dan gönderdiğim mektupların düzensizliği, Paris'ten gönderdiklerimin daha muntazam olarak ulaşması, ya onlara el konduğunu ya da tevziinde bir aksaklık olduğunu getiriyor akla. Bana birinci ihtimal daha doğru gibi geliyor.

Oğlunuzun Paul Lespès ve Georges Minvielle ile tatsız münasebetinin haberini aldınız muhakkak ki. Mektuplarımın size ulaştığından emin olmadan somut hadiseleri ağzıma alamam. Okulda olan şey ve Ducasse'ın otoriteye karşı babalanması hadisesi konusunu Gustave Hinstin'den duymamış olmanıza şaşırdım. Gustave oğlunuzun saati saatine uymayan, tahmini imkansız davranışlarını size gizlice yazmış olmamalı mı?

Paris'te Ducasse'ın hayatıyla ilgili bildiklerimi Bar-

besse sokağı 45 numarada oturan bir orospudan öğreniyorum. Kadın onu daha önceki mektuplarımdan birinde size bahsini ettiğim takma adıyla tanıyor. Kadının anlattığı şahıs ne sizin ne benim bildiğime benziyor. Gayesi evrensel gücü ortaya koymak olan gizli bir cemiyetin üyesi genç bir adam olarak bahsediyor ondan. Kafasındaki o cemiyet siyasi mi -Paris'te ihtilal rüzgârlarından geçilmiyor- yoksa gizli malumatla ilgili bir şey mi, bunu öğrenmek zor. Kendi hayatıyla alakalı bütün meselelerdeki kapalılığı ve genelde kaçamaklılığı oğlunuzun aynı derecede bilmecemsi hayatıyla alakalı araştırmalarıma fazla yardımcı olmuyor.

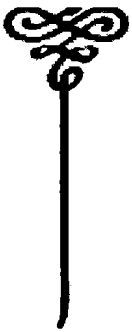
Benim tek anlayabildiğim oğlunuzun belli alışkanlıklarının tahmin edilebilir olması. Buradaki davranışları Montevideo'dakilerden pek farklı değil. Zamanının çoğunu yalnız geçiriyor, arkadaşlıklardan kaçarmış gibi görünüyor, kağıtlarını saklamak için odasından çıkma zahmetine giriyor, dışarı çıktığı zaman da sokaktaki hayatla alakalanmıyor. Hayatında olup biten şeyler tesadüflerle oluyor. Bir kez Monge sokağındaki Roma amfitiyatrosunu, bir kez Cluny hamamlarının kalıntılarını, iki kez de Milo Venüs'ü heykelini görmeye gitti ama bunları yapışındaki lakayıtlık fiziksel çevresini önemsemediğini gösteriyor.

Bütün faaliyet sahası geceleri odasının dört duvarıyla sınırlı gibi. Yazıyor, piyano çalıyor, bazen Montevideo'da kendisini çeken adam cinsinden biriyle eğleşiyor. Ancak bu adamlar biraz farklı; bunlar sokak serserilerine, gece hayaletlerine benziyorlar. Siyasi bir hareketin varlığına işaret edecek bir şeye rastlamadım, davranış tarzının sizin durumunuz için bir tehdit oluşturacak bir rezalet yaratması ihtimali de yok.

Daha çok tabiat tarihi kitapları satın alıyor. Parlak resimleri çok hoşuna gidiyor galiba ve baskı seçiminde titiz.

Sizin talimatınızı bekliyorum, aynı zamanda mektubumun size ulaştığının da teyidi demek olacak bu.

Bölüm 6

Notre Dame des Victoires sokağı, 23 numara. Bir adres ve içinde yazı yazacağım bir oda. Ufuk çizgime Paris'in Haussmann'cılığı egemen -hükümetin büyük borçlara girmesine yol açan yüksek yapı iskeleleri ağı. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte inşaat alanlarına akın akın giden işçilerin zincirlerinin sesini duyuyorum. Bütün gün yıkılan duvarların gümbürtüsü, koca bir binanın iskambil kağıdından yapılmış gibi yıkılmasına yol açan büyük parıltı. Soğuk günlerde çekiçlerin metalsi çınlama sesi, bir kazmanın çalışması gövdemdeki her bir siniri tel gibi geriyor. İnşaat yerinden duman yükseliyor, kara bir söğüt gibi gökyüzüne demir atıyor, sonra Bousse'un karşı tarafına sürükleniyor.

En çok dalgaların metronomsu sesini özlüyorum. Beyaz bir eğimle verevleşmeden önce göğün rengini almak

üzere yükselirken dalganın derinliklerindeki lapis mavisi ve yeşil.

Paris bana burada bulmayı umduğun yalnızlığı sağlıyor. Gündüzleri uyuyor, geceleri çalışıyorum. Arkadaşlarım geceleri kentte dolaşan, suçortaklığı sessizliğiyle rahatlayan, karanlığı kendi iç buyruklarının karşılıklı yankısıyla uğuldayan bir deniz kabuğu gibi gören kişiler. Eğitimimden hiçbir şey kazanmadım: Bildiğim, sahip olduğum her şey bana sessizlik ile kavranabilir gizli görüntülerin birliğinden geldi.

İlk önce Tarbes'daki Lycée Imperial'e yatılı öğrenci olarak, daha sonra Pau'daki okulun öğrencisi olmak üzere Fransa'ya geldiğim zaman sinirlerim fiziksel ve zihinsel yer değişikliğine baş kaldırdı. Kabuğuma çekildim. Latin şiiri ve düzyazı yapıtları üzerinde çalıştım, klasik yazın öğrencisinin açlığıyla değil, büyü öğrenmek ve yaratmaya başlamam gereken evrensel düzen bozukluğu için duyularımı eğitmek amacıyla belli bir disiplini izlemeye niyetli birinin kararlılığıyla. Tarbes sonunda her yönüyle taşraya özgü bir biçimde sınırlayıcı ve Flammarion kadar sıkıdüzenci olmaya başladı. Bir manastırı, bir katedrali, sessizliği insanın kanını donduran, ezici bir cansızlıkla ele geçiren aylak çanları olan bir kasaba; soğuktan çatlayan deriler, morg gibi soğuk yatakhaneler, öğrenciler arasında var olan gaddarlık, revirin ilaç kokusu, çamaşır odasının taze ekmek kokusu. Dirseklerimi sıranın üzerine dayayıp, başımı ellerimin arasına alarak oturup ders kitabına öylece, okumadan bakıyordum. Özgürlüğü düşlüyordum; muz ağaçlarının üstünde harmanlanan mavi gökleri, yusufçukları kovalayan yeşil arıböceklerini, uzun otların arasında esen rüzgârı. Arkamda bıraktığım gence -İsidore'a- kendimi kanıtlamam gerekiyordu. Hatta ona uzun mektuplar kaleme almaya başladım, hafif bir tanışıklıktan öte pek bir arkadaşlığım olmayan iki kişiden kimliğimi saklamakla öğünü-

yordum. Paul Lespès ile Georges Minveille. Benimle ilgili ne az şey biliyorlardı. Sonra onlar da bana ne kadar kasvet verici görünüyorlardı -önemsiz bir iş beklentisinin ötesinde tutkuları olmayan onlar.

Onlarla birlikte söğütlerle çevrili, yazın yüzdüğümüz bir göle gidiyordum. Söğütlerin yapraklı tepeleri parlak yüzeyli suda yeşil ot tınazları gibi duruyordu. Otların arasında guruldanan kara kurbağalarını, bir kavakta takırdayan saksağanı duyabiliyorduk. Geri zekalı şeylerdi, öğretmenlerimizin acayipliklerini taklit etmek, kırmızı saçlı taşra orospularıyla ilk deneyimlerini edinmiş genç adamların çalımıyla babalanmaktan başka bir şey gelmiyordu akıllarına. Otların üzerine yatar sigara içerdik, ben susardım, onlarsa bildikleri açık saçık şeyleri abartırlardı.

Uzun süre onların eşekçe gabiliklerini hoş gördüm - su kıyısında güneşlenen, soğuk suya alışmayı çeşitli kereler denedikten sonra hem kara hem deniz yaratığı olma girişimleri başrısızlıkla sonuçlanan kaplumbağalar. Onları şaşırtmak istedim, onların deli gibi Latince çalışmalarının, Horace'ın lirik şiirlerinin, bir papazlığın para havuzuna yılan gibi kıvrılarak giden bütün o pis kokuların dünyasının bir parçası olmadığını kanıtlamak istedim.

Zaman dolduruyordum. Yaz tatilinin ortalığı kasıp kavuran, dayanılması olanaksız, en sıcak günlerini Tarbes'ta geçirdikten sonra ılık bir Eylül günü buluştuk, kestane yaprakları sararırken Lespès ile Minveille uzun bir tatilden sonra evlerinden döndüler. Minveille oralı bir kızı nasıl bir samanlığın üst katına çıkardığını, işi daha da zevkli hale getirmek için kızın nasıl kalkmış organını diliyle hafif hafif fiskelediğini, daha sonra ucu üzerinde çalışarak onu boşalıma götürdüğünü öğünerek anlatıyordu. Anlatışının acemiliğine bakarak yalan söylediğini, arzusuna ulaşamadığını, bir genelevde gidermeye

cesaret edemediği bir hayal olarak kaldığını anladım. Gizli işbirliği yaparmış havasına girmeleri beni konuşmanın dışında bırakmak için düşünülmüş bir şeydi. Sanki buz gibi soğuk suyun içine batırılmışım gibi kanımın donduğunu hissediyordum. Ne yapmaya niyetlendiğimi hiç belli etmeden Minvielle'in üzerine atladım, onu otların üzerine mıhladım, o arada arkadaşı benim öfkemden korkup saldırganlığımı üzerine davet etmek istemeyerek geriledi.

Ona yalan söylediğini kanıtlamak istedim, onu arkadaşının önünde aşağılamak istedim, böylece sağ elim pantalonunu açtı, bu arada kulağına, "Senin istediğin bu, öyle değil mi?" deyip duruyordum dişlerimin arasından, elimdeki organının aynı zamanda dikleştiğini, otların içinde boğuşurken gövde gövdeye gelmemizin etkisiyle istemeden tahrik olduğunu, onu altımda sımsıkı tuttuğumu, yerinden fırlamış gözlerinde yansıyan korku ve şaşkınlığı, onun utanç duygusundan bile güçlü olan hayvansal içgüdüye yenik düşen direncini hissediyordum. Arkadaşı durduğu yere çakılıp kalmıştı. Arkama kısa bir bakış fırlattığımda onu balık gibi ağzını açmış, yüzü bembeyaz olmuş, gözlerinin önünde olup biten gerçekliğin üzerini karalamak için bütün duyarlılığıyla çabalarken gördüm.

"Canın bunu istiyordu, değil mi, Menveille?" diye bağırdım ayağa kalkarken, onu öylece her şeyi meydanda bırakmıştım. Gömleğimi pantalonuma sokarak, siyah pantolonumun tozlarını silkerek hızla yürüdüm, o ikisini, ikisinin de şakaya vuramayacakları bir sorunu çözmekle başbaşa bıraktım.

Bu olaydan bir daha hiç söz etmedik. Sonra daha yalnız, daha içe kapanık biri oldum, kibirliliğim küçümseme değil saygı uyandırıyordu.Baş edilmesi olanaksız bir yabancı olarak görülüyordum, yatılı okul arkadaşlarının beylik meraklarına ilgi duyma olasılığı olmayan

biri. Yalnız bırakıldığım için çareyi kendimi hayalgücüme vermekte buldum. Güçlü, açık seçik, kıyamet görüntüleriyle doluydu kafamın içi ama onları denetim altında tutabiliyordum, onları dışarıya, deliliğin sınırlarının ötesine atabiliyordum, tasavvur edilmiş bir dünyayı boyunduruk altında tutma konusunda tam bir zorbaydım. Görüşlerimi siyasallaştırsaydım benim manifestolarım adına ordular toplanır, birlikler ellerinde benim kitaplarımla, Avrupa'nın üstünde kara bulutlar, kırmızı ateşle parçalanan koyu bir kümülüs bulutu toplanırken yumuşak başlılıkla vahiy meleğine doğru yürürlerdi.

Erken gelişmişliğim, geleneğe bağlılık diye bir şey tanımayışım sonunda beni öğretmenim Gustave Histin ile karşı kaşıya getirdi. Denemelerimdeki imgeleri atmam istendikçe buna yanaşmamam üzerine zorla sınıfın önünde ayağa dikildim, rahatsız edici bölümleri herkesin içinde alay konusu edildi. Beni bir balıkçı tezgâhında sergilenen, buz altına konmuş, kuyruğu kaskatı, ağzı kırmızı bir balık natürmort'u durumuna düşüreceğini ummuştu. Oysa ben, beni karalayıcı bu şeyden, beni öğretmenleriyle birlik olan sınıfın gözünde bir günah keçisi durumuna düşürmeyi amaçlayan alaydan hoşlanmıştım. Ama yüzüme dikilmiş gözlerden hiç etkilenmiyordum. Beni karalayan bu kişinin zavallı sıradanlığını kendi sözbilimim içinde fark etmiştim. Şiirin klasiklerden oyup çıkarılmış mermer olduğu, sokaktan kan nakli kabul etmeyen, bilinçaltını kendi içine doğru infilak ettirecek sarsıcı bir iğne vurulamayacak kansız bir anıt olduğu yanılgısıyla yaşayacaktı. Alaycı bir biçimde eğretilemelerimi vurgulayarak benim hayalgücü uçuşlarımı yüksek sesle okurken ben sanki çağdaşım olan insanların göremedikleri bir geleceğin mavi gözlerine bakıyormuşum gibi yücelmişlik hissediyordum.

Histin okumayı bıraktığı zaman yüzü öfkeden bembeyaz olmuştu. Sessiz azarı bana dışarı çıkıp geri dön-

meme uyarısında bulunuyordu. Ağırdan alarak kalkıp çıktım. Benim çıkışımı seyretmek için bana dönmüş olan ay suratlardaki şaşkınlığı görmek hoşuma gitti. Dışarda at sinekleri havayı beneklendiriyordu. Yere tükürdüm ve söğütlerle çevrili gölcüğe yürüdüm.

Kanılarım değişmemişti; yalnızlığımla orantılı olarak derinleşmişti. Bir kentte insan ya kartal gibi en yüksekteki yuvasında yaşar ya da kalabalıkların herkesi aynı düzeye getirici ölçütlerine boyun eğer. Tavanarası odamın üstünlüklü konumunda gökyüzüne yakın yaşamanın ne demek olduğunun farkındayım. Bulutlar sürekli değişiyor; kocaman kümülüs bulutu anakaraları buharları tüten sıradağlara dönüşüyor, sonra birden savrulup gidiyorlar, gök mavisi küb çıkıyor ortaya. İnsan arduvazların üzerine düşen gece yağmurunun sessiz sözlükçesine, tükrükleri saçılan dolunun tapırtısına, dikey durumdaki her şeyi çekiştiren rüzgârların akınına daha yakın oluyor. Önümdeki sayfayı ıslatan ya da lekeleyen bu değişimler arasında çalışıyorum.

Başlangıçta babama üstünkörü notlar yazıyordum, daha fazla onun öfkesini çekerim korkusuyla hayat tarzımla ilgili hiçbir açıklama yapmıyordum ama her zaman onun yedek akçe kuyusuna bir şakul sallandırıyordum. Para isteklerim pek ender karşılanıyordu. Bütün güçsüz adamlar gibi babam da başkalarını düşünmeden yaşardı. Fiziksel olarak çekici biri olmaması evlilik ihanetlerine onu daha da yüreklendiriyordu çünkü kendi görünümünün farkında olmadığı için başkalarının güzelliğine de önem vermiyordu.

Mösyö Flammarion'dan gelen mektuplar daha değişik nitelikteydi, o günlerin siyasetiyle ilgili karşılıklı bir entrikaya çağırıyordu beni. Cumhuriyetin gücünün artmasından, III. Napolyon'un durumu için bir tehdit oluşturmasından korkuyordu. Bir casus olarak çalışır, onun partisinin devrimcileri yakalaması için gerekli bil-

gileri sağlarsam uygun biçimde ödüllendirileceğim açıkça anlaşılıyordu anlatım tarzından. Mektuplarından ayrıca Paris'e gelirse beni görmekten mutlu olacağı anlamı da çıkıyordu ama ben bu öneriyi cinsel nitelikli buldum. Ne açıkça söylenmiş ne de gizlenmiş, bir kapalılık vardı, uzun zamandır düşündüğü ve tamamına erdirmeyi düşündüğü türden bir ilişkiye dokunduruyordu.

İlkin niyetlerini ciddiye almayı düşündüm. İçimdeki sadist onu herkese rezil etmekten, ırmağa yakın iğrenç bir sokakta tutuklatmaktan mutlu olacaktı.

Onun, içinden çıkılması güç ağından kendimi kurtaramadığım için onu küçük ayrıntılarla besliyordum. Yalandan ilgilenirmiş gibi yapıyordum. Çar'ın yüzüne karşı Charles Floquet'nin "Yaşasın Polonya!" diye bağırması ya da Napolyon'un fıtığının mı, zührevi bir hastalığının mı yoksa böbrek kanamasının mı olduğu beni pek az ilgilendiriyordu.O yaz eve dönecektim ve babamın inatla benden esirgediği parayı Flammarion'dan sızdırmayı umuyordum.

Bu kısa ziyaretim daha baştan bir hataydı. Dağ gibi dalgalı yeşil deniz Atlantik'in öteki kıyısına kadar peşimizi bırakmadı, bir kasırganın ardısıra çalkalanan beyaz köpüklü dalgalar teknenin kıçında kırılıyor, taa orta güvertelere çarpıyordu, tekne neredeyse dimdik havaya kalkıyor, sonra aynı derecede dik düşüyordu.

Rüzgâr dindiği zaman bu kez sis yakamıza yapıştı. Koyu beyaz bir deniz dumanı içinde sürükleniyorduk, her an bir gemiyle çarpışmaktan korkuyorduk.

Bir keresinde su almak için karaya çıktık, kumsalda kaza geçirmiş ve su almış üç tekne vardı. İki tanesi dalgalarla parçalanmış, sıfırı tüketmişti, dibi düz bir tekne olan üçüncüsü öteki ikisinden epeyce uzakta, karada, düz bir omurganın üzerinde ayakta duruyordu. Kıyıya saçılmış bir enkaz mozayığı göze çarpıyor, uzun diller

onları yalıyordu, kırılan dalgaların korkunç saldırılarıyla bir araya toplanıyor, bir tepecik halinde bir yere yığılıyordu. Boş puro kutuları, ameliyat aleti torbası, takma kol-bacak torbası, içinden taşbebeklerin döküldüğü bir sandık, zamkla yapıştırılmış, tuzdan keçeleşmiş siyah, sarı saçları olan, soytarı suratlı oyuncaklar, onların hemen yanında dalgalarla yuvarlanan, boğulmuş bir adam, gövdesi iki kayanın arasına sıkışmış, yüzü tanınmaz hale gelmişti, burun diye, kulak diye bir şey kalmamıştı, tırtıklı taşların keskin kenarları ustra gibi derisini dilim dilim doğramıştı.

Burası yağmacıların dikkatinden kaçmış gibi görünüyordu. Biraz ötede gözüme boş bir şampanya kasası ilişti, içinde birkaç tane açılmamış şişe vardı. Birinin kapağını açtım ve suratıma çarpan kıpırdak köpüklerden nerdeyse boğuluyordum. Başım havaya uçtu. Sanki gövdemden ayrılmış, dikey bir eksen üzerinde uçurtma gibi yükselmişti. Çeşitli çürüme düzeylerindeki öteki gövdeler köpüklenen sığlıklara saçılmıştı. Birinin kafası yoktu, bir başkasının göğsü içine çökmüştü, kollar bacaklar budanmıştı, bir köpek balığının ağzının tırpan gibi çalıştığını düşündürüyordu. Birden suya doğru yürümeye başladım, dizlerimle dalgaları kırıyordum, suyun altındaki bir kayanın üzerinde soluklaşmış bir gövdedeki kırmızı bir oyuk beni kendine çekmişti. Sığlıklarda birbirine dolanmış bitki yumakları inip kalkıyordu; çılgın kırmızılar, sarılar, morlar dönüp duran girdaplar oluşturuyordu.

Zihnimde bir şey aydınlandı. Akbabalarla kapkara olmuş inek leşinin üzerine atıldığım zamanki aynı pervasız sevinci duyduğumu fark ettim. Gövdeyi yakaladım, kendime doğru çektim. Büyük lekelerle kaplı cesedi kollarımda tutuyordum, sanki bir su dansı yaparmış gibi onu bir yandan bir yana çeviriyordum. Ağzı açık, derisi yüzülmüş olan oyuk bozuşma halinde bir doku hamu-

ruydu ama rengi bana bir sualtı güneşini anımsatıyordu, balıkların kaynadığı Atlantis mimarisinin üstünde her gün yükselen kırmızı bir yuvarlak. Gövdeyi dikleştirdim, göğsüme dayadım. Yüzünde göz, kulak, burun yoktu. Geriye kaykılttım, yarım bir daire çizdirerek yana savurduktan sonra sırtını dalganın keskin ağzına çarptım. Dalga giderken onu yaladı, dönerken yıkadı. Bir arıtma töreni gibiydi, kırmızı oyuğun üzerine dalganın islim vermesi. Suyun geri çekilmesini bekledim, davul gibi şişmiş, testere dişi gibi mavi kabarcıklarla kaplı gövdeye bir kez daha baktım, sonra enkaz kümesinin bulunduğu yere yürüdüm. Kaçıklığım çöküntüyle birleşmişti, bir bira sepetinin üzerine oturup denize baktım. Dünya işte böyleydi, ya çok fazla geliyordu ya da az. Pis koku, enkaz yığını, denizin kumsala taşıdığı pislikler, bunların hepsi iğrençti. Durduğum yere çakılıp kalmıştım. Denizde kopmak üzere olan bir fırtınanın kokusunu alıyordum. Bulutlar birden bir leylak dalı gibi silkelenecek ve köpürtülmüş leylak renkleri kitlesine dönüşecekti.

Ancak, son bir kez daha göz atmak için kıyının benim bulunduğum tarafına bir kayık yaklaştığı zaman denizin sığlık yerine koştum, onlarının dikkatini çekmek için kollarımı salladım da beni kayığa alıp *Cythera*'ya götürdüler.

Evde bir yabancıya uygun görülecek bir kayıtsızlıkla karşılandım. Babam yine terfi etmişti, zamanının çoğunu toplumsal işlevlerini yerine getirmeye harcıyor, ağırlığı arttıkça kendini daha çok önemser hale geliyordu. Flammarion yine her gün hazır ve nazırdı, onun üzerindeki gücünü gizlemeye gerek duymadan belli ediyordu. Evde, kendi eviymiş gibi dolaşan oydu, yemekte konuşma kurallarını saptayan oydu. İnce, bitkin parmakları bir istakozun kerpeten penceleri gibi, ortada görünen her bir sinir ucuna sımsıkı yapışıyordu.

Olan bir şey varsa o da babamla aramda kaçınılmaz bir sürtüşmenin alev almış olmasıydı. Anlaşıldığına göre parayla adam tutup beni izletmiş ve dokuzuncu *arrondissement*'daki[1] orospularla çok ilgilendiğimi biliyordu. Casusu ona Marthe David'in adını vermiş, kızıl saçlı, kolları yeşil ve mavi yılan döğmeleriyle dolu bir kız, onları özellikle gösterirdi. Marthe'ın Barbesse sokağı 45 numarada oturduğunu biliyordu, kapalı kepenklerin arkasında. Beni asıl şaşırtan şey Paris'te Lautréamont adıyla dolaştığımı öğrenmiş olması.

Duvardan duvara seken öfkesini dinliyordum. Yankı bir kuyuya atılan kurşun bir topun sesinin ölülüğüyle geri dönüyordu. Bir parazitten başka bir şey değildim, frengiden çürüyecek olan bir uyuşturucu bağımlısı. Tersini ileri sürmesine karşın babam zenginleşiyordu. Sokakta tanıdığım birinin dediğine göre Hôtel des Pyramides'i satın almış, orada bale dansçılarına şampanya ikram ediyormuş. Yıllar içinde babamın davranışlarıyla ilgili öğrendiğim şeyleri yanyana getirdiğim zaman hepsi de annemi dışarda bırakan bir hayat tarzına işaret ediyordu. Boğa gibi erkekliği, saplantılı meslek tutkusu, cinsel tercihlerinin kabalığı annemin duyarlı doğasına saygı gereği olsun hiç gizlenmemişti. Tam tersine sanki annemi herhangi bir evlilik hakkı savında bulunduğu için cezalandırmak istermiş gibi bunları inadına öne çıkarmıştı. Dünyasal hırs denizinin dalgalı sularında annem onun kalabalık yelkenlerine askıntı olan ruhsal bir gemi demiriydi.

"Hayatına çeki düzen vereceksin," diye haykırdı, "yoksa bu evden kapı dışarı edilecek, benim adımın şemsiyesinden yoksun kalacaksın. Bunu bana bir daha söyletme: Hırslarının kurbanı olacaksın. Acılar içinde dolaşırken bir yol kenarında ölüme terk edileceksin. Şimdi git artık!"

(1) Fr. Yönetim bölgesi. –ç. n.

Kapı arkamdan sanki rüzgârla çarpılmış gibi güm diye kapanınca durdum ve düşündüğüm şeylere kulak verdim. Düşüncelerimin akışını duyuyordum. Söylemediğim her şey sesiz bir diyaloga depolanmıştı, oradan hemen kurtulmak istiyorlardı. Onu annemi öldürmekle suçlamak isterdim, gövdesini bilinçaltının gece sularından çıkarmakla. Mathe'ın O ve A konusunda uzman olduğunu, poposunda kırmızı ve çivit mavisi *lingam*[1] ve *yoni*[2] döğmeleri bulunduğunu söylemek isterdim.

Penceremden göğün turkuaz kubbesine bakarak sakinleştim. Kan kırmızısı tutku çiçekleri ve turuncu begonyalar bahçede bir güneş fırtınası yaratıyordu. Her şey insandan bağımsız olarak yaşıyordu, onun bilinciyle sınırlandırılmadan, kendi döngüsel sınırları, mevsiminin süresi dışında kısıtlama tanımadan. Orada dururken omuzuma bir elin dokunduğunu hissettim. Dokunuşun hafifliğine elin tuttuğunu bırakmama kararlılığı eşlik ediyordu. Ele ağırlığını veren şey düşüncenin önderlik ettiği bir amaçtı, fiziksel güç değil. Arkama dönüp bakmadan bunun Mösyö Flammarion'un eli olduğunu biliyordum.

"Birisi seni arıyor," dedi, sesinde çoktandır kuşkulandığım ama hiç duymadığım bir suç ortaklığı ifadesi vardı. "Şehrin fukara bir mahallesinden geliyor, baban bu evi ziyaret ettiğini bilse onu içeri attırır. Adını bırakmadı ama kendisini kıyıda bulabileceğini söyledi."

Sondaki direktifi sinsice vurgulaması, bu konuyu açmakla dokundurduğu aynı derecede kaçamaklı seçeneği bana belli etmeye yetti.

"Babanı daha fazla üzüntüden esirgemek için ona bundan söz etmek benim görevimdir," dedi, bir zaman-

(1) Hinduizme göre doğanın üretici gücünün betimlemesi olarak tapınılan erkeklik organı betimlemesi –ç. n.

(2) Hindu söylencesinde doğanın üstün kadınlık gücüne tapınmak için kullanılan erkeklik organı betimlemesi –ç.n.

lar benim eğitmenimken kullandığı inandırıcı ses tonuna yeniden dönerek "Bu konuda benimle konuşmak istersen, babanın kitaplığında olacağım."

Tek düşüncem Paris'e dönmek ve oradaki hayatımı daha elverişli bir duruma getirmek için babamdan yeterince para koparmayı güvenceye almaktı. Annemin ölümünün çevresindeki somut gerçekler bir vicdan konusu yapılabilirdi, suçunun parlak alevlerle yandığı gizli köşeye kadar ulaşacak bir maymuncuk. O ateşi söndürmeyi kim bilir o kaç kez denemiştir, evin yandığını düşünerek uyanmış, alevlerin kafasında capcanlı olduğunu fark etmiştir.

Bir haftadan fazla kalmamaya karar verdim. Hayatımın bir döneminde burada yaşadığım gerçeklikten hiçbir iz bulamamıştım. Geceleyin kepenkleri sürgüledim çünkü Kupa Kızı'nın evi gözetleyeceğini biliyordum. Babamın yakasını bırakmayan uykusuzluk, geceleyin istediği zaman evin içinde yürüyebilmek için ışıkların açık bırakılması konusundaki ısrarı da benim uykusuz gecelerime arka çıkıyordu. Babamın kitaplığı arşınladığını, daha sonra eskiden annemin olan yatak odasının kapısının kilidini açıp içeri girdiğini duyardım. Uzun süre orada kalır, çekmecelerin kilitlerini açardı, daha sonra duyulur biçimde bir ayağını sürüyerek koridorda belirirdi. O zaman kafamı uzatıp baksaydım onun uzakta, annemin yatak odasıyla kendisininkinin arasında yirmi yaş yaşlandığını görmüş olurdum. Kendi ağırlığını kendi kollarında taşıma girişiminde bulunan bir adam gibiydi, ancak her adımda hacmi artıyordu.

Alma benden uzak duruyordu. Besbelli ki babamın metresi olmuştu, garip ama kölesi. Hatta konuşma yöntemi bile değişmişti, bir zamanlarki içten coşkunluğunun yerini beceriksizce seçilen sözcükler almıştı. Bana Paris'in sokaklarında gördüğüm delileri, duvar gibi boş bakışlarını anımsatıyordu. Paçavralar içinde geceleri

ayaklarını sürüyerek yürüyen, gözleri, dışlaşmayan bir iç gerçekliğe dalmış, yakın çevreleriyle ilişki kuramayan adamlar.

Beni kendime getiren dalgaların tanıdık ritmi oldu. Yuvarlanan gümbürtüleri havada asılı duruyor, gökyüzü kasesini bir yankı odasına dönüştürüyordu. Paris'te bu müzik benimle birlikte yaşıyordu, yalnızca içselleşmiş olarak, bir fincanın içinde sallanan zarların şıkırtısı, sessel bir bellek uyarısı. Hiç kımıltısız birkaç bulut ufukta donup kalmıştı; fırça darbeleriyle oraya sürülmüş beyaz lekeler gibiydiler.

Nasıl Lautréamont adını alarak doğumla hak ettiğim şeyleri silkip attıysam, *Chants de Maldoror*'u yazarak arama daha çok uzaklık koymayı düşündüm. Maldoror, Lautréamont'un düşlediği suçları işleyecekti. Bir üçüncü taraf yaratarak kendimi iyice gizlemiş olacaktım. Maldoror'un kara lirizmi, yaşadığı dönem için tanımlanması olanaksız bir bilmece olarak kalacaktı. Onun şiirleri benim piyanoda doğaçlama olarak çaldığım atonal, uyumsuz müzik gibi insanların sinirlerini bozacaktı.

Maldoror en sonda olacak şeyleri zamanından önce söylerken, sesi hiçbir zamana ait olmayan, kâhinsi bir günah keçisi olacaktı. Onun vücut bulmasına hazırlık olarak onunla ilgili bir şeyler yazmıştım bile: "Hayatı bir yara gibi kabul ettim, yara izini iyileştirmek için intiharı yasakladım. Yaratıcı'yı istiyorum -sonsuzluğunun her saatini- ağzı açık çatlağa uzun uzadıya bakabilmek için. Ona verdiğim ceza bu."

Yalnız kalınca odamda oturdum ya da yukarıya, çatıarasına çıktım. Paris'teki zorunlu yalnızlığıma alışmıştım, burada evin deniz tabanına yerleşmiş olduğunu, pencerelerinin boğulanlara açıldığını biliyordum.

Kısa rastlaşmamızdan sonra Mösyö Flammarion'u göremez oldum. Hakim olmaya başladığı bir evin yetkisiz efendisiydi. Onun babamda gördüğü şey ne idiyse,

bir dikiş yeri gibi ilmek ilmek giderek açılan şey annem ölmeden çok önce başlamıştı. Yeterince dikkatli dinlersem onun göz kapaklarının okurkenki fark edilmesi neredeyse olanaksız atışlarını duyabileceğime kendimi inandırmıştım. Zihnini daha önemli bir soruna verebilmek için okuyan birinin dikkatliliğiyle okuyordu. Bu adamın bizim evdeki her zamanki sıradan hayatı dışında, kendisiyle ilgili ne az şey bildiğimi düşündüm. Nerede, kiminle yaşadığını, neden her zaman babamın emrine amade olduğunu sormak aklıma hiç gelmedi.

Paris'teki davranışlarımın izlenmesi babamdan çok Mösyö Flammarion'un düşünce tarzına uyuyordu. Böyle bir dolabın fikir babası olarak kurnazlığı tilkininkini aratmazdı herhalde, sunulan yazılı raporlarla ilgili değerlendirmeleri de kim bilir ne titizlikle yapmıştır. Zamanın dolmasını bekliyor, tek tek parçaları birleştirerek planı çözüyor, dinleyerek onun gibi düşünmeyi öğreniyordum.

Geceleri göreneksel havai fişekler oluyordu, deniz fenerinin kırmızı gözü kıyıdaki sulara dikilmişti. Canlandığım zamandı bu, hayalgücüm bilinçaltından imgeler sürükleyip çıkarıyordu. Maldoror durmadan yinelenen son ve başlangıç, kendi kuyruğunu yiyen kara yılan gibi yaşıyordu. İşte o zaman yazmaya başlıyordum, ta ruhuma kadar ulaşınca özerk bir kurmacaya dönüşen kaynaklara kulak veriyordum.

Öğle saatının sessizliğinde ıssız bir köye yalnız bir adam geldi. Ayak sesleri meydanda yankılanıyor ve peşpeşe suçlamalar halinde kendisine geri dönüyordu. Derin kuyuya sönmemiş kireç atılmış, hayvanlar boğazlanmıştı. Adam bir evden çıkıp öteki eve girdi, alçak kapı aralarından geçerken uzun boyuyla eğiliyordu. Beyaz badanalı bir duvarın önüne geldi, üzerine biri kanla şunları yazmıştı: GÖLGE İÇERDE YAŞIYOR. BİZ HİÇBİR ŞEY GÖRMEDİK.

O duvarı bırakıp araştırmasını sürdürdü. Bir keresinde bir ayna, yüzünü yansıttığında aynayı bir yumrukta kırdı çünkü gördüğü şeyi tanıyamamıştı. Sıcaktan yanan dağ eteklerinin yamaçlarına bakan son eve gelince onu ateşe verdi, hayatta kalmış tek kişinin içerde bir şiltenin üzerinde uzanmakta olduğunu ve bu kadının vadiden geldiğini duyduğu kişiye iyi ve kötünün evrensel gizini söylemek için onu beklediğini bilmiyordu. O adam Maldoror'du.

Bazen günün ilk ışıkları beni hâlâ ayakta buluyordu, bir üretim ve ölüm gecesi yaşamanın yorgunluğundan bitmiş halde. Yarattığım şey daha şimdiden hiç batmayan bir içgüneşin çevresinde bağımsız bir yörünge izliyordu.

Giyinir, bembeyaz bir yüzle aşağıya, kahvaltıya inerdim, bu formaliteden bir an önce kurtulup öğleye kadar uyuyabilmek için sabırsızlanırdım. Babamın arkasından odaya hemen Mösyö Flammarion damlardı, konuşmanın başlıca konusu *mazorca* olurdu -Rosas'ın diktatörlüğü altında hizmet veren ve para sızdırma yöntemleri Montevideo'da yaşayanlar için sürekli bir korku kaynağı olan Mafya. Daha geçen hafta bir çiftliğin sahibinin gövdesini katrana bulayıp tutuşturarak meşale gibi bir saman yığınına fırlattılar ve sığır çiftliğini yaktılar. İnsanlar bu teröristlerden korkuyordu. Çiftliklerin üzerine, güneşten kopup gelen kara bir fırtına bulutu gibi çöküyorlardı.

Flammarion'un eşliğinden babamın duyduğu belli olan hafif rahatsızlık kısa tatilimi noktalayan sabah açıkça ortaya çıktı. Kahvaltı masasında babamın düşüncesindeki ek yerini sezinledim. Beyaz bir kumaşın üzerine çizilmiş kara bir çizgi gibiydi. Düşüncesindeki menteşe kapanmıyordu. Kanat gibi çarpıyor, ona dalgın bir görünüm veriyordu.

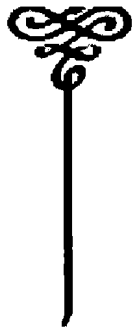
Çalışma odasına gittiğim zaman Mösyö Flammarion'un yokluğunda birden açılan boşluğu hissettim. Oda-

da daha çok ışık ve hava vardı. Babam daha büyük görünüyordu, dikkat dağınıklığından kurtulmuştu, sahnenin merkezinde yer alma isteği içindeydi. Söz geçiriciliğini yansıtmak için şişinmişti ama katılığında gözle görülür bir gevşeme vardı. Birden kasılmış omuzlarını gevşetip oturdu. Önüne yayılmış olan kağıtlara döndü, önüne bakarak, "Seni ilgilendirmeyen nedenlerden dolayı Mösyö Flammarion'a yol verdim. Senin bir baltaya sap oluncaya kadar yakınlık duymam olanaksız olan durumuna gelince, davranışlarını düzeltmen koşuluyla sana ödenmek üzere bir avukata yıllık harçlığını teslim ettim."

Çalışma odasında sonuncu kez olduğunu bilerek ayakta dikilir ve ağır maun eşyalara Alma'nın hiç sektirmeden sürdüğü balmumu cilasının kokusunu alırken Mösyö Flammarion'un babamın özel mektuplarını karıştırırken yakanlandığını görür gibiydim; özünde suçlayıcı olan bir cümleyle karşı karşıya geldiğinde komik kaşlarının havaya kalktığını. Yoksa bunun tersi mi olmuştu? Merak ediyordum. Acaba Mösyö Flammarion babamın herhangi doğru yoldan sapmışlığını yüzüne vurmuş da bu küstahlığı yüzünden mi evden kovulmuştu?

Biraz durakladıktan sonra babam başını sallayarak gidebileceğimi işaret etti. Dikdörtgen pencereden içeriye mavi bir ışık doluyordu. Bugün bile o kentin çatılarının üstünden baktığım zaman o gök mavisi çerçeve benim iç görüngemi simgeliyor ve sonsuz sayıda çoğalıyor.

Göz 7

Sizin teyidiniz içimi rahatlattı. Gustave Flammarion'a yol verdiğinize göre mektupların akışı inkıtaya uğramayacaktır. Onun uzaklaştırılmasının ruhi tepkileri oğlunuzun hal ve hareketlerine muhakkak ki yansıyacaktır.

Acaba burada daha ne kadar kalmaklığım benim için emniyetli olur. Kötü zamanlar yaşıyoruz, ayak takımı baş kaldırabilir. Oğlunuz odasından çıkmıyor. Her saat ışığı yanıyor. Onun yazdıklarından pek azını okuyabildim, benim için hiç anlaşılır şeyler değil. Marthe David onun yakılmak üzere çöpe attığı kağıtlardan birkaç tanesini oradan alıp getirmişti. Elimden geldiğince birleştirdiğim parçalardan neredeyse hiç anlaşılmaz bir yazı çıktı ortaya. Hiçbir şeyin bir anlamı yok. Önce Isidore'un deli olduğu, deliliğini kağıda dökmekten başka bir şeyle ilgilenmediği korkusuna kapıldım. Ama sonra düşününce

bu yazıların şifreli olabileceği geldi aklıma -Masonlara has, anlaşılmaz, derunî. Şu satırları başka nasıl izah edersiniz: "Cenaze odamın kapısını kim açıyor? Kimsenin içeri girmemesini söylemiştim. Sen kimsen dışarı çık; ama benim sırtlan suratımda en küçük bir korku ya da acı belirtisi olduğuna kendini inandırdıysan.... O kendisinin evrensel hükümdar olduğunu kanıtlamak istedi..."

Yapraklar çok kötü yırtılmış, o yüzden iktibas ettiğim şeyler yaklaşık olarak böyle ama bana kalırsa bütün yazdıklarında tema bakımından istikrar var. Sürekli karşılaştığım bir zorluk da oğlunuzu insanların ziyaret etmesi. Suçlu duruma düşeceği yerlere giderek fark edilmekten korkmuyor.

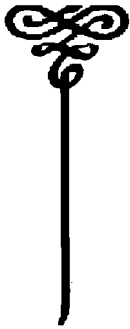
Bazen Vivienne sokağını ziyarete gidiyor; ama yine hiç amaçsız. Bu sokağın sonunda bir barikat ve bir arsa var. Oğlunuzu bu tarz yerler her zaman cezbediyor. İşçilerin o arsada hep yaktıkarı ateşe bakıyor ama kimseyle buluşmuyor. O civardaki dükkanlara, kahvelere sordum, ama oralarda hiç kimseyle buluşmuyor, ne mektup aldığı ne de bıraktığı var. Bu enterasan yöndeki araştırmalarıma devam etme niyetindeyim.

Ne zaman ne yediği tam bir sır. Bildiğime göre ekmek ve şarapla yaşıyor. Bir şarapçıya gidip iyi cins kırmızı Bordeaux alıyor. Parasını yalnızca buna ve kitaplara harcıyor sanki.

Kitapçısının ağzından laf almak imkansız. Ufak tefek, zeytin kafalı, kırmızı fesli bir adam, takma olduğundan şüphelendiğim Henri Lorrain adıyla dolaşıyor ortada, dükkanı pont Marie'de, nereden bakarsanız bakın esaslı bir propagandacı. Onun mahzeninde toplantılar yapılıyor, orada bir matbaa da var. O adamla İsidore Ducasse'ın siyasi bir alakası olduğuna dair ipucu yok ama hiç şüphesiz ortak bir bağ var aralarında.

Sizden yeni talimatlarınızı bekliyorum. İhtilal durumunda Ducasse şüphesiz gemiye binip eve dönecektir, ben de onun arkasından.

Bölüm 7

Faubourg sokağı, no 32, Montmartre. Adres değişikliği oldu ama alışkanlıklar aynı. Yine en üst katta yaşıyorum, bütün gece açık olan ışığım meraklıların ve uçta yaşamayı sürdürme inancında olanların ilgisini çekiyor.

Yazdığım şeylerin keşfedilip yakılacağı korkusuyla yaşıyorum. Rastgele bir polis baskını kağıtlarımın ortadan kaldırılmasıyla sonuçlanabilir, ya da karanlık bir mahkeme salonunda oturum yapan, başlıca uğraşı Bonapart rejiminin herhangi bir biçimde altını oyma girişiminde bulunan edebiyata karşı yasa çıkarmak olan Yargıtay Mahkemesinin karşısında bulurum kendimi.

Sağlığıma mal oldu *Maldoror*'un -siyasal fesatlara, halk ayaklanmalarına, kanal kapaklarını patlatan bir çağın ivmesine karşın şiirsel görme gücünü yüceltmeme

yarayan ötekinin- düşünülüp yazıldığı bu sonu gelmez kızıl gündoğumları.

Pencerem yeşilden maviye dönüşüyor; sabah yıldızı Seine ırmağının üstünde göz kırpıyor. Bu saatte bir iç düzlemde büyük çekişmeler yaşanıyor -delilik mezbahaya götürülen bir boğadır, başı eğik, burun delikleri açılmış, tutsaklığa direnen boynuzları çılgınca tos vuruyor. Sayfanın öte başına birden fırladığı zaman sözcükler onun kara ayaklarının müthiş patırtısından korkup yukarı kaçışıyor. Bu şimşeği durdurmak için ellerimden başka bir şeyim yok.

Bir şairin özyaşamı onun içine yazılmıştır. Günlerim kurmacamınkiyle çakışıyor, edebiyat tarihçilerinin tarih sırasına koydukları özerk seyri araştırıp öğrenmeye yarayacak pek az çakışma kalıyor geriye. İkiliğimi bir giz olarak saklıyorum; böylece onunla benim arama kimse giremez.

Tanıdıklarımın beni nasıl gördüklerini düşünmeye çalışıyorum da, herhalde devrimci kanılarına karşın bağımsızlığı kuşku uyandırıcı biri gibi geliyorumdur onlara. Üstüm başım hep tertemiz geziyorum: beyaz keten gömlekler, siyah kadife takımlar, gevşekçe bağlanmış kırmızı ipek bir kravat. Kitaplarım ve piyanom ince farkları gözünden kaçırmayanlar için ilgi alanlarımı ele veriyor ama burada kimliğimin kesin bir ipucu yok çünkü evde o an yazdığım kağıtlar dışında hiçbir kağıt barındırmıyorum, Montevideo'dan ya da Paris'ten gelen mektupları yırtıyorum. Baudlaire'in yayımcısı bana Brüksel'den yazıyor, kitabımı yayınlamanın tehlikeleri konusunda beni uyarıyor, mektubunu ezberledikten sonra yakıyorum. Yapıtımın dağlık bir yerde yakılmış bir ateş gibi benimle birlikte olduğu gecelerde onun sözlerini anımsıyorum: "Kötülüğü sanatsal anlatım tarzın, iyiliği ve en yüksek ahlâk anlayışını en canalıcı noktasından yakaladığını gösteriyor. Bu bakımdan insanoğlunda

iyilik ile kötülüğün arasındaki karşılıklı etkileşimi fark eden Flaubert ve Baudelaire'in kaynaklık ettiği çağdaş duyarlık geleneğininin mirasçısı oluyorsun."

Bu adamı gözümün önüne getirmeye çalışıyorum, matbaa mürekkebiyle lekelenmiş ellerini, dizgileri okumaktan miyoplaşmış gözlerini, alacaklılarının elini kolunu bağlayan şaşmaz mizahını. Onu hep el yapımı kağıdın ağırlığı, damgası, pürtüğüyle ilgienirker, kağıdın üzerinde hafifçe kabarık duracak hurufatı seçerken görüyorum.

Maldoror'un kudurgan hızı acemileri ürkütecektir. Bu metnin yazıldığı gibi bunu geceleyin okuyacaklar, kulakları onun müziğinde yeni bir çağın ritmini bulacak. Onun yayınlanabileceği umuduna sıkısıkı sarılıyorum. Adımı toprağa gömmüş, hayatımı, kişiliğimi saklamış olan ben böyle bir kitabın yol açacağı karışıklığı düşündükçe keyifleniyorum. Yapacağı yolculuk uzun sürecek, ağır bir yolculuk olacak, etkisi bir saman tarlasını yakıp kül eden bir ateşinkine benzeyecek.

Edebiyatçılardan, aydınlardan uzak duruyorum: Özgünlükten yoksunluklarını güç kazanarak kapatmak isteyenlerden. Lacroix bazen bana uğrayıp *Maldoror* üzerine yeni ne yazdıysam okumamı istiyor ama ben her zaman henüz tamamlanmamış olduğunu söylüyorum, metni kendime saklıyorum. Birinci kantonun Bordeaux'da yayınlanacak olan *Parfums de l'âme* adlı seçkide yer alması işi ayarlandı.

Yazan insanlarla bir araya gelmeyi ne zaman denedimse hayal kırıklığına uğradım. Adlarını duymuştum - ünlü yarıtanrıların dökülen sıvaları olan adlarını- Gatier, Dumas'ların küçüğü, fena halde sert Goncourt kardeşler, Renan, George Sand, yaşlı, koleralı, pis huylu Sainte-Beuve, sözcüklerinin askeri yürüyüşüyle dünyayı değiştireceklerini düşünüp kitaplarının kendilerinden önce öldüğünü görenler.

Bu buluşmalar genellikle birbirinden pek farklı olmuyor. Vaneau sokağında kırmızı peluş kaplı, duvarları Ary Scheffer'in portreleriyle dolu, dördüncü katta bir daire, konuşma konuları siyasal çekişmelerden Akademi'ye saldırıya kayıyor, sonra o topluluktakiler kırmızı ışıklı bir mahalleye dağılıyor, yanlarında Manet'nin omurgasına boyadığı gülü oradan hiç silmediğini ileri süren, daha tuhaf tapıncaklardan birini seyretmek için gözetleme deliğini kullanmasına izin verilmesini isteyen sarışın bir *décollettée*.

Ama ben çoğunlukla yalnızım. Anılar böyle birikiyor -bir ömrün çatısını geçmişteki bir an'a ait çağrışımlar oluşturuyor. Mimosa mevsiminde anımsanan mavi bir koy, bir sonbaharda bir bulvardaki sisler arasından görünen kırmızı dudaklı bir yüz ve altın bir küpe. Kurmacalar sonsuz sayıda çoğalıyor. Ancak sözcükler sinir uçlarında titreştiği zamandır ki billurlaşmış imge oluşuyor.

Yalnızken beni en çok rahatsız eden şey zamanı nasıl kullanacağım ikilemi. Ya fazla geliyor ya da az; ya içerde, ufuklarımız son derece küçülmüş olarak yaşıyoruz ya da uzamın uçsuz bucaksızlığı içinde kendimizi yalnız hissediyoruz. Ben kendimi bir bıçağın sivri ucuna avucumu dayayıp dengelenmiş olarak yaşarmış, kuramsal olarak Gelecekteki Bir Kitabın Önsözü adını vermek istediğim bir şeyi yazarmış gibi hissediyorum. Zamanın yaratıma oranı hep böyle görünmüş olsa gerek, her bir yapıtın insanın ilerde varacağı, mantıksal sonucu da ölüm olan bir evrenin öndeyişi olabilmesi için belli bir evrede bir insanın bir noktaya toplanmış enerjinin eksiksizliğinin ifadesi olan bir oran.

Aykırılıkları birleştiren eğretilemenin parıltısı için yaşıyorum ben. Önümdeki kâğıdın üzerindeki kırmızı şarap lekesi yüzünden sözcüklerin dansı sarhoşluyor. Küçük bir tören bu, kağıdın üzerine dökülen şarap.

Bir gün, bir saat, bir ay, hepsi birbirine çok benziyor -yakılmış yağın damlaları gibi kıvılcımlanan, bazen sakinleşmeyi kabul etmeyen yağ damlaları gibi sözcükler, kara mermer gibi kesilmiş, varsayımsal bir süreklilik kazanmış başka sözcükler. Bana uğrayanlar, içki içmek ve hayatlarındaki yanlışı, o yanlışın nasıl bir elma çürüğü gibi orada durduğunu anlatmak için geliyor. Bu adamlar değişik insanlar, kafalarını tek bir şeye takmışlar, çağla anlaşmazlık halindeler. Bir tanesi düşünde gördüğü bir cinayeti işlemiş olduğundan korkuyor, bir adamı Seine'e atarak ondan kurtulduğuna, uyursa kafasının içinde adamın gözlerini açacağına inanıyor.

Ben de kendi açımdan hayal gücünü infilak ettirerek insanoğlunun zihnini iyileştirecek bir şeyin olmadığını anladım. Benim *Maldoror*'a yönelttiğim patlayıcı gizli görüntüler, beni çok büyüleyici bulan insanların yakıtı olan aynı gizilgücle besleniyor. Benim yazdıklarımla ilgili hiçbir şey bilmiyorlar, ancak şiirimi ilgilendiren konularda ben ağzımdan bir şey kaçırmadıkça. O tür gecelerde kentin ta yükseklerinde yapılan o konuşmalar şimdiki zamanı yalıtmanın, giden bir trenden inmenin, tren Moskova'ya doğru hızlanırken yürüyor olmakla zamanı yavaşlattığına inanmanın bir yolu oluyor.

Güney Amerika'ya gömdüğüm Ducasse için hiç üzüntü duymuyorum. O olsa orada kalır ve uzlaşırdı. Ben hâlâ o olsaydım şimdi soğuk bir devlet dairesinde oturuyor, bir puro makasıyla tam tavındaki Havana'nın ucunu kesiyor, devrimci kalkışmaları denetlemenin yönetimsel yollarını tartışıyor olacaktım.

Buradaysa Prusya'daki koalisyonu, Avusturya'nın yardımıyla Napolyon'un Bismark Prusya'sını işgalini konuşuyorlar. Paris'te hanedanlık karşıtı kesimler ayaklanıyor, mücevher ve kürk dükkanlarını yağmalıyor, sokaklarda sevişiyorlar. Benim bilinçaltımı önüne katıp götüren güç hangisiyse, Tuileries'de yolları kesişen kun-

dakçıları da o güç yönetiyordu. Huzursuzluk kentin dengesinin altını oyuyordu. Odama gelen bağnaz Cumhuriyetçi, İmparatorun sağlığının bozuk olduğunu, üç ayda nasıl yirmi yaş yaşlandığını anlatıyor. İmparatorluk batmak üzere.

Geceleyin geç saatte sokakta koşan adamların sesi, ya da kentin bir yerinde birden patlayan bir patlayıcının sesi üzerine ürkerek kalkıp oturdum. Varlığından haberdar olmadığım çünkü ciddiye alma gereği duymadığım bir şey dikkatimi çekti. Kendimi birden sabahın ilk ışıklarıyla sokağa iner, su oluklarına atılmış kötü baskılı ilan kağıtlarını avuç avuç toplarken buldum. Propagandacıların yalanları, onlar yine de Napolyon ve onun yakın çevresine karşı duyulan gerçek bir hoşnutsuzluğun somut kanıtlarıydı. Yağmurdan lekelenmiş, öfkefli karikatürler, baskı hataları, yazım hatalarıyla içinden çıkılmaz hale gelmiş. Onları topladım ve kabalıklarından çocukça bir sevinç duydum. Birikintilerin arasına sıkışmış ve yağmurdan, sürekli ayak altında ezilmekten hamura dönmüş, çok renkli güz yapraklarına benziyorlardı.

Başka, büyük fırtınalar beni düşündürüyordu. Her zaman nazik olan sağlığım zorlanma belirtileri göstermeye başlamıştı. Günlece kapımı kilitleyip karanlıkta yattım, damarlarımda kara bir dalganın gümbürdediğini duyuyordum.

Yeniden Marthe David'i ziyaret etmeye, birilerinin beni izlediğini bilmekten sapıkça bir tat almaya başlamıştım. Marthe'ın saçlarındaki kızıl fırtınayı fırçalayarak yatıştırmasını seyretmeyi seviyordum, bir gelincik tarlası gibiydi: ancak beline kadar erişen bir günbatımı. Bir kaplan taklidi yapar, dört ayak üstünde odada dolaşır, poposunu havaya diker, ona arkadan saldırmaya çağırırdı beni. Dirseğine kadar gelen deri eldivenleri, yüzünde pullu tülüyle Marthe: benimkini emer, çilek gibi en ucunu gagalardı.

Çocuksu, saf hayalleri paraya karşı duyduğu açgözlülüğüyle tam bir karşıtlık oluşturuyordu. Bir meme başını boyarken Rouen'de geçmiş olan çocukluğunu, bir yaz gecesi kaçmış olan babasını anlatırdı. Bu tuğla gibi, basık omuzlu, Rus asıllı adam bir taşra istasyonununda makasçıymış. Oralı bir çiftçinin kızıyla kaçmış, Marthe'ın annesi gece tarlalarda adıyla seslenerek kocasını aramış. Yalınayak suların içine dalmış, kapıları çalmış, ahırlara, bahçe sundurmalarına bakmış, ahırlarındaki tedirgin atları korkutmuş, bitkin halde geri dönmüş.

Marthe her şeyi dehşet verici bir şekilde bütün ayrıntılarıyla anımsıyor. Sinirleri bu deneyimi yaratıcı bir biçimde somutlaştırma çağrısı yapmış ama onun tek bildiği şey annesinin gövdesinin erkeklere çekici geldiği ve ne kadar para koparabilirse o kadara etini sattığıymış.

Uzmanlığı dikleşmiş aletleri emmek olan Marthe başka çocukluk deneyimlerini de anımsıyordu. Sarı meşe yapraklarıyla parlayan güz çayırlarında solukları duman gibi tüten kahverengi gözlü sığırları, sürülerinden, ürünün kötülüğünden, çiçek açmış ağaçlara zarar veren doludan, mezbahaya satılan bir buzağının ucuza gitmesinden başka bir şey konuşmayan çiftçilerin köylülüğünü.

Marthe kendini tutup herhangi bir duygu gösterisine karşı katılaşmadan önce bunları anlatırken yüzü yumuşardı. Bu gerilimden kurtulmanın yolunu suluboya resim yapmakta bulmuş, temel renkleri, mavileri, sarıları, yeşilleri kullanarak küçük köy resimleri yapıyormuş, bir gün somutu bırakıp onun yerine hiç insansız bir tarla ile çayırın üstünde oluşmakta olan fırtına bulutlarını anımsatan soyut şekiller boyamış.Bunları böyle yapmaya devam etmiş, bir gün bu yetenek tükenivermiş, resmini yapacak bir şey yokmuş. Bu yeteneğin neden ya da nereye kaybolduğunu bilmiyormuş, tek bildiği onun kayboluşunun ilk kanamasının başladığı zamana rastla-

masıymış. Resmini yapacak bir şey yokmuş ve iç sıkıntısı yüzünden annesiyle kavga etmeye, tek başına uzun yürüyüşlere çıkmaya, bulamayacağını bildiği bir şeyi aramaya başlamış.

Bu kez de gözlerini siyaha, ağzını kırmızıya boyamaya başlamış, insanlar vaktinden önce büyümüş bir çocuğa, bir artisti kendine örnek alan, onunla aşık atan okullu bir kızın maskaralığına gülmüşler. Büyümüş ve köydeki erkeklerin en çok arzuladıkları ama dokunmaya korktukları şeyin simgesel bir örneği haline gelmiş, sonunda bir gün bir adam ona para önermiş ve kendisini izlemesini, bir tarlaya gideceklerini söylemiş. Olacak olanlara dair hiçbir şey söylememiş -konuşup duruyormuş, tavuk kümesine nasıl bir şahinin indiğini, mavi gökyüzünden nasıl bir şimşek gibi aşağı düştüğünü, gagası ve penceleriyle kanlı bir tavuğu kapıp giderken kümeste nasıl bir patırtı ve bağırış koptuğunu anlatıyormuş. Bu öyküyü daha önce ufak değişikliklerle anlatmışmış, kız dalgalanan, başlarını sallayan şemsiye biçimli çiçekleri, koyu yeşil çayırdaki eğreltilerin kokularını anımsıyordu. Adamın eli kızın kalçasına gittiği zaman öyküsünün tekdüzeliğinden kızın başı vınıldıyormuş. Elinin etine değişiyle sesinden kurtulduğuna sevinmiş kız. Bu değişik bir iletişim biçimiymiş, olmaması gerektiğini bildiği ama sanki bir başkasının başına geliyormuş gibi kendinden bağımsız olarak devam eden bir şey, ancak adamın istekli öpüşlerine, bluzunu beceriksizce açan elinin kıllı bileğine, adam nasıl olduysa kendisinin bir parçası olurken, kendi farklı gövdesini kızınkine yapıştırır, gövdesine dolanıp onunla tek bir gövde oluştururken karşı koyamıyormuş.

Hôtel de Ville'in önünde müşteri bulan Marthe benim kendi duyusal dayanıklılığımı yok eden çelişkili güçlerin bazılarını eziyet çeken biri olarak içinde taşıyordu. Denizden bana kalan miras onun birbirine do-

lanmış yılansı döğmelerinde yansıyordu, kollarının üzerine mor, yeşil, mavi mürrekkeple yapılmış, dillerini çıkaran, onun için limanları, gemicileri, halatlar ve iskele babaları arasında koşan kel bir maymunun çığlıklarını simgeleyen döğmeler. Bütün bunlar Marthe'ın hiç çıkamadığı deniz yolculuklarını simgeler duruma gelmişti.

Marthe'ın adı da takmaydı. O beni Lautréamont olarak tanıyordu, başka bir şey bilmiyordu: kendisine cinsel ilgi duymayan, ilgisi daha çok onun aracılığıyla başkalarını öğrenmeye yönelik olan biri - başka insanların, bakanların, bankacıların, gemicilerin, papazların cinsel eğilimlerini, Marthe'ın kendinde topladığı insansal bağlantıyı öğrenmek için para ödüyordum.

Onun yanından ayrılıp tavanarası odama geldiğimde, her zaman birinin odamın kapısını kırıp içeri girerek kağıtlarımı bulduğu korkusunu taşıyordum. Öteki ben, genç Ducasse her zaman kapının arkasına gizleniyor, kendisine yaşama hakkı vermediğim için beni suçluyordu. Onun başına sardığım tutsaklıktan kurtulmanın yolunu bulsaydı beni öldüreceğini biliyordum.

Maldoror'a devam ettim -onun göreneksel durumlara yaptığı akınlara, mutlaklara yönelmiş amansız saldırılarına, hünsalığın varlığını kabul edişine, sokak çetelerinin ona çizmelerle saldırışlarına. Karşıtlıkların uzlaşmasının ona verdiği güçle bütün bunları atlatabilirdi.

Geceleri aynanın karşısında süsleniyordum ama asla dışarı çıkmayı düşünmüyordum. Montevideo maskelerin kenti olmuştu, aslanağzı renkli havai fişeklerin, cinsiyeti anlaşılmayan birinde ürkütücü bir bıçak yarası gibi duran dudak rujlarının -bu beklenmedik karşılaşma kaşla göz arasında deniz sesinin eriştiği bir bahçede bitebilirdi.

Burada, Montmartre'ın Faubourg sokağında bu çağa özgü basıncı hissedebiliyorum. Hayatım kurmaca kalkanını elimden bıraktığım zaman yaşayacağım hayata söz-

cükler aracılığıyla bir hazırlıktı. Benim günlerimi dolduran iç doğa görünümünü rasgele dışardan bakanlar nasıl bilebilir? Odam doğal tarih dergileriyle dolu, kuşlar, sürüngenler, hem karada hem suda yaşayan hayvanlarla ilgili ingilizce yayınlardan kestiğim resimlerle. Sık sık kızıl bir Güney Amerika güneşinin önündeki bir dağ zirvesinde boğuşan iki kartal imgesi görüyorum hep. Pençe pençeye gelişlerinin ardından havada şaşırtıcı bir kovalamaca başlıyor, kuşların biri, kara kanatlar havayı döverken ötekini sırtüstü gelmeye zorluyor, sonunda beriki pısıyor, karın deşiliyor, boyun kırılıyor. O zaman bu savaşta üstün gelenin güneşe karşı tuhaf bir dans yaptığını fark ediyorum, kanat uçlarından yalımların çıkıp uzadığını, buna karşılık güneşin koyulaştığını, uçurumun üstündeki kanatları kararttığını. Bu büyük gücün varlığını kabul eden kartal kararan gökyüzünün karşısında başını önüne eğip sessizce duruyor.

Babam mektuplarında beni güneye gitmeye zorluyor. Nazik sağlığıma Akdeniz'in iyi geleceği bahanesiyle yapıyor bunu. Ama ben burada kalmayı yeğliyorum; benim gördüğüm kıyamet görüntüleri bu zamanla uyuşuyor. Biri, imparator öldü diye bağırarak merdivenlerden yukarı çıktı, bir başkası Paris düştü, diye.

Bir söylenti ve karışıklık dönemi, büyük güçlerin harekete geçme tehlikesi var ve bütün bunlar siyah üzümleri çiğneyen bacaklar, balık ağlarındaki kırmızı ve yeşil yosun yumaklarından kefal ve uskumruları ayırmaya çalışan esmer eller için hiçbir anlam taşımıyor.

Dün gece Marthe uğradığında korktum.Ona asla adresimi vermemeye dikkat etmiştim ama her nasılsa beni bulup odama geldi, bembeyaz yüzü, kapkara gözleri, alt dudağının eşiğinde titreyen bütün varlığıyla. Zihnim çalışmama kilitlenmiş olduğu için keyfim kaçık bir halde onu yatıştırdığım zaman, günlerdir kalabalığın arasın-

dan amansız bir ısrarla karşısına çıkan ama asla konuşmayan birinin kendisini izlediğini öğrendim. Gözleri yokmuş gibi kendisine doğru gelen ve bakmadan uzaklaşan bir yüz, ama görülmesi ya da söylenmesi gerekmeyen bir şeyi bilirmiş gibi görünüyormuş. İlkin insanın kafasının içinde gördüğü, daha sonra dış bir olgu halinde somutlaşan ve insanın hangisinin hangisi olduğunu bilemediği türden bir yüz. Marthe bunu tam olarak anlatamadı ama hayatta yaptığı iş ona tuhaf şeyleri değerlendirme konusunda ruhsal bir kavrayış gücü kazandırmıştı. Hemen hemen her tür aşırı davranış biçimine tanık olmuş, erkeklerin gerilip ikili bir yapı benimseme noktasına gelişlerini seyretmişti, istekleri bakımından çok güçlü, dönüşümün eşiğinde onların bir an titremesine yol açan bir kişilik. Ama bu adam başkasının kılığını giymek, horlanmak, yeniden çocukluk durumuna dönmek ya da daha tuhaf tapıncaklar gerçekleştirmek isteyenlerden değildi.

Marthe'a konyak verdim, onu bir battaniyeye sardım; ama korku yüreğine bir yılan ısırığı gibi çöreklenmişti. Ateşi alevlendirmek için karıştırmak ve kocaman kara paltomu kızın sırtına koymak zorunda kaldım. Sonunda kafası yerine gelince bir gece geç saatte kapısını çalan, kendisinin içeriye almadığı bir adamdan söz etti. O geceden sonra adamın hiç peşinden ayrılmadığını hissetmiş. Koridorda soluk aldığını duyabiliyormuş, merdivenlere vuran gölgesi heyula gibiymiş, ayak sesleri sabahlara kadar sokaklarda yankılanıyormuş. Kız yıllarca önüne gelen müşteriye gövdesini satmış olmasına karşın savunmasız olduğunun, fiziksel kırılganlığının, yasa karşısında korumasızlığının çok farkındaydı. Kör bir Midilliye benzeyen adam onu ayağının altına alıp çiğnemek, şaha kalkmak, birden saldırıp öldürmek istiyordu, ancak kızın dileği bunun çabuk olması ve bu korkunun sona ermesiydi.

İki gün onunla birlikte oturdum, onun aklını kaçıracağından korkuyordum, neden bilmem birlikte yakalanmaktan ödüm kopuyordu. Onun ölmesinden korkuyordum, benim yapıtım henüz bitmemişti, bir an bile dikkatimi başka bir şeyin çelmemesi takıntısıyla hareket ediyordum. Ama bundan da kötüsü, bu ne yapacağını şaşırmışlığımla onun odasını ziyarete gittim, ancak daha sonra mavi bir sisin içinden geriye dönerek onu benim tavanarası odamda uyurken bıraktığımı anımsadım. Hatta bir ara onu öldürmüş olduğum için odasında yok olduğu korkusuna kapıldım; ama yatağında oturuyordu, uykudan yeni uyanmış bir kedi kadar tetikteydi ve sokaktan alıp getirdiği kara erikleri ısırıyordu.

Asabım berbat haldeydi. Piyanonun başına oturdum, kafamda hiçbir melodi düşüncesi olmadan kara bir gümbürtü, baskılı bir andante tutturdum. Çıplak sinirlerimle çalıyordum, bir zamanlar mavi deniz yolundan gelip kıyıya saldıran dev dalgaların önüne durduğum zaman dalgaların çarptığı gövdem, bir ses duvarına çarpıp kırılıyordu. Aceleyle giyinen Marthe'ın yan bir bakışını yakaldım, mavi bir satenin içine dolgun memelerini tepiyor, odadan çıkmak, benim huysuzluğumdan kaçmak zorunda olduğu için üzülüyordu. Bas bir gümbürtüyle, kara bir güneşe doğru ölüm marşıyla şahlanan zihnim, akım dindiği ve beni içinde yaşanan zamana ve yere, şarap bardağını kırmam, piyanonun üzerinde dizili duran kitapların yere düşmesi, çıkış kapısı olmayan odada uyumsuz uğultunun arıoğulu gibi dolaşması gerçeğine geri gönderdiği zaman zihinsel görüntüler düzlemine ulaşmıştı.

Marthe ortada yoktu. Ayağa kalktım, alaca karanlığa baktım. Sokakta bir takım adamlar yüksek sesle bağırıyordu. Bir polis, kalabalığı dağıtmak için bir paçavra bohçasından farksız, açlıktan tiriti çıkmış, parti davasının ateşiyle yanan önderlerini tutup götürürken yumruklar sallandı.

Defterimi çıkardım ve *Maldoror*'u sona erdirme niyetimi ana hatlarıyla yazdım.

> Düşünceme göre yapıtımın bireşimsel yönü artık tamam, şimdi beni bekleyen şey çözümsel yönüyle ilgilenmem. Bugün otuz sayfalık küçük bir roman üreteceğim; tahmini uzunluğu bu durumda değişmeyecek.... Çeşitli girişimlerden sonra kesin biçimi bulduğum kanısındayım. Bu en iyisi: çünkü bir roman.

Şimdi artık romanımın bir solukta, kesin biçimiyle ve kesintisiz olarak tamamlanacağını biliyorum. Marthe'ı hayatımdan kovdum; bundan sonra bir daha kimse benim kişi olarak yanıma yaklaşamayacak. Şiir yazmak ölüm sonrasına saymaca bir sıçrama yapmaktır. Şair sürekliliği olan gelecekle kesişecek bir dili, bir düşünce tarzını önceden bulmak zorundadır. Geceleri sık sık oturur yeni bir yüzyılda bir çift mavi, yeşil ya da gri gözle okunacaklarına inanarak yazmış olanları merak ederim.

Her gün alaca karanlıkta bir kez evden çıkarım. Her şey hâlâ yerli yerindedir -mimarisindeki bütün eğribüğrülüklerin üzerinde zigzaglar yapan sarmaşığıyla sarı ev, bir yelkenliyle yol kıyısındaki su oluğunda oynayan balık dudaklı çocuk, saten bale pabuçları satın alan dansçı, bana geri dönmemi söyleyen bir önduygu, bir işaret olarak algılamaya başladığım kırmızı boyayla yola çizilmiş bir çizgi. Bu çizgiyi geçersem yazgımın tersine döneceği inancındaydım. Sanki görünmez bir güç beni geriye itiyor, sanki yürüyüşümün amacı bu simgeyi bulmak ve geri dönmekmiş gibi. Sanki bir gün o yok olsa ve ben yürüyüp tanımadığım bir mahalleye geçsem, günlerce yürüyecekmişim, ivmemi durdurma gücüm olmayacakmış gibiydi.

Dışardan eve döndüğüm zaman yeniden yazmaya başlıyorum. Sayfa üzerinde büyük hayvanları geçersiz kılıyorum. Eğretilemeye kamçımı kaldırıyorum: Klişeye

karşı nefretten başka bir şey duymuyorum. Düzenli aralıklarla ateşim yükseliyor, o kısa Montevideo ziyaretim sırasında bir virüs kapmış olmalıyım. Uyuyor olmam gereken gündüz saatlerinde buz gibi donarak uzanıyorum, zihnim boş bir araziye düşen aydınlatma fişeklerine benzeyen gizli görüntülerle aydınlanıyor.

Kitabımı bitirmenin ışığı karşısında bir devrimin hiçbir anlamı yoktur. Bir komşunun bir başka komşuya balkondan bağırarak, çok geç olmadan kentten ayrılalım, diye yalvarması iliklerimi donduruyor. Benim iç hayatımda gördüğüm, okuduğum şeyler daha evrensel nitelikli bir kıyametle ilgiliydi. Ulusların soykırımsal öfkesi, başka yöne saptırmaya gücümün yetmediği siyah bir top gibi ağır ağır bana doğru gelen evrenin tuhaf dönüşüyle karşılaştırıldığında hiç kalır.

Gerilimimi azaltmak için uyuşturucu alıyorum. Kapıcı kızıl saçlı bir kızın geldiğini, beni aradığını söyleyince öylesine paranoyaklaştım ki kaçmayı düşündüm. Bana zor okunan bir not bırakmıştı, yırtıp atmadan önce kendi güvenliğin için sözlerini okuyabilmiştim.

Yaz olmasına karşın ateş yakıyorum. Su oluklarından kötü bir koku yayılıyor. Havada bir değişiklik kokusu var, sanki güz sürekli bir mevsime dönüşmüştü, sanki dünyanın bütün sonbaharları Montmartre'dan aşağı kente, yapraklardan oluşan kırmızı bir top yuvarlamıştı. Geceleyin eski Bonapartçılar beklenen çatırtı kopmadan önce fena halde patırtı çıkarıyorlar.

Bütün Paris Prens Napolyon'un Victor Noir 'u öldürmesi rezaletiyle çalkalanıyor. Bu azgın, kavgacı adam silahını dosdoğru gazetecinin kalbini nişan alarak ateşlemiş ve adam sürünerek Auteuil'de, bu dış mahallenin bir sokağına sapar, bir eczanenin önünde, yol kıyısında ölürken onu bırakıp gitmişti. Yargıya yansımayan bu cinayet zihnimde is karası posterlerden çıkıp bu genç Yahudi'nin, Victor Noir adıyla dolaşan Salmon'un bir bi-

çimde benimle ilişkili olduğu düşüncesini doğurdu. Hakkında hiçbir şey bilmediğim biriyle aramda bir ilişki hissediyordum. Benim yabancılaşmışlık durumumda o cinayet günlük yürüyüşlerimde öylesine bir körinançla karşılaştığım o kırmızı çizgiyle bir ortaklığı varmış gibi görünüyordu. Günlerce sokaktaki o kırmızı lekenin gerçekten kan olduğuna, bunu kimseye söylemeyerek Victor Noir'ın ölümüne katkıda bulunduğuma inandım. O kırmızı çizginin bulunduğu yere gittim yeniden, başında durdum, eğilip bir parmağımla inceledim, o kırmızılıktan biraz kendi boya hücrelerime bulaştırmayı başardım, böylece kendimi bir şekilde o kurbanla özdeşleştirebilecektim. Onun kendi karanlığı içinde bana gereksinimi vardı, bizim iletişim ipliğimiz ne kadar ince olursa olsun. Birbirimizin yerini almış olabilirdik, ancak burada oturmuş, sağ kolum sisi delmeye çalışan güneşin son ışığıyla aydınlanırken *Maldoror*'un son bölümünü yazan bendim.

Geceleyin yıldızlar tavan penceremi tozlandırıyorlar. Yalnızlık saatlerinde benim yoldaşım oldular. Mor bir gecede yüksek pencerelerde parlayan ışıklardan daha yakınmış gibi görünüyorlar. Üç ay sonra küçük şiir kitabım basılacak, *Maldoror*'un şaşırtıcı taktiklerinin bir özürü olarak yazılmış bir şey neredeyse. Yayımcıya ödenecek parayı bulması için Darasse'e yazdım, çünkü babamın cimriliği artıyor. Harçlıklarımı Paris'in gece hayatına yatırdığımı düşünüyor.

Son mektuplarından birinde babamın önerisi düşüncesizce, ahlâksızca yaşamayı bırakmamdı. "Büyük kitaplar böyle yazılmaz. Bir meslek sahibi ol: On dokuzuncu yüzyıl Fransa'sında bir şair bir sokak kedisinin yerden aldığı bir balık iskeletidir."

Galiba beni korkutan babamın paralı bir ajana odamı talan ettirip bulacağı bütün kağıtları yırttırması. Bu yüzden evden pek ender çıkıyorum artık. Peki *Maldoror*

bittiği zaman ben kim olacağım? Ducasse triyumvirası, Lautréamont ve Maldoror bitmiş olacak, yeni bir kişilik edinmem gerekecek - daha da fazla değişik bir kimlik, doku bozukluğuna uğramış eski lekelerin üzerine gerilecek yeni bir deri.

Daha sık geliyorlar artık, gecenin karanlık havuzundan oltaya takılan serseriler -ihbarcılar, büyücüler, hırsızlar, gündoğumundan, yani zamanın durmuş gibi göründüğü, yeni bir çağ yanılgısının hiç değilse mavimsi bir saat süresince olası göründüğü anlardan önce çöken doğal sessizlik dışında her türlü anlamdan yorulmuş görünen devrimciler.

Beni ziyaret edenlerin ben hâlâ adlarını bilmiyorum. Medici ailesinin son hükümdar prensi Gian Gastone üzerinde çalışan ilginç, genç öğrenci, Gaston'un babası Grandük'e hamledilen müstehcenlikleri anlatmaya bayılıyor, adamın nasıl bir ahır dolusu oğlan beslediğini, kendisi bir sedire upuzun uzanmış yatar, bir şarap şişesini dudaklarında beşik gibi sallarken nasıl odasına dans ettirmek üzere iki ayı getirttiğini.

Sonra biri daha var, doğa bilginlerinin Amazon'u keşif gezisine katılmış, oradan kaptığı ve kanında yaşayan tropikal bir virüs yüzünden günden güne eriyor. Hâlâ ırmağın kangallarının içinden kurtulamıyor, hâlâ yeşil akıntılarında kanoyla içlere doğru, Brezilya ormanlarının ayırıcı özelliği olan uçsuz bucaksız sessizliğe doğru ilerliyor. Silkindiği zaman dişlerinin ve kemiklerinin takırdadığını duyabilirsiniz. Dünyaya karşı tek kalkanı olan derisi öylesine saydam ki gövdesinin bütün iç yapısı meydanda.

Başkaları da var, daha az akılda kalsalar da herkese benzemeyen. Hayatımı böyle yaşadım, toplumsal dokudan dışarı atılmışlarla ilişki kurarak. Bu dünyanın giriş kapısı aslanlar ve meşalelerle korunuyor. Ruhhastaları, uykusuzlar, uyuşturucu bağımlıları çağımızın Furia'ları,

insanoğlunun gerçek hayatının başlangıca dönmek, onu yılan saçlı, kara gözlü, ağzından kehanet arıları taşan biri olarak yansıtan aynaya bakmak olduğunu uzlaşmacılara anımsatıyorlar.

Bana hiç dokunmayan bir savaşla ilgili haberler gittikçe yayılıyor. Rheinland'da MacMahon birliklerini Metz'de topluyormuş. Saarbrücken'de çarpışmalar olduğu söylentisi var. İmparatoriçe St. Cloud'a kral naibi olarak bırakılmış. Kimileri İmparatorun atına bindirilemeyecek kadar hasta olduğunu söylüyor, ayrıca onun yokluğunda boyayla her yere devrim işaretleri konmuş. Bu olup bitenlerin gerçek olmadığına, iç uzamın bulguları içinde kaybolursam bunların hepsinin yok olacağına inandırmaya çalışıyorum kendimi. Son üç gecedir hiç uğrayan soran olmadı: sokaklar tekin değil. Bir mücevherci vitrinini sopalarla indirip gözkırpan cam kırıkları gölü haline getiren teröristleri bir gece tilkisi bile parçalayamaz. Zümrüt broşları, elmas tepelikleri pis eller avuçluyor -kaba, fark gözetmez adamlar sokak kızlarına safirle ödeme yapıyor.

Birkaç ay önce şöyle yazmıştım: "Kendi türdeşlerinden nefret etmeye kararlı olan bu adamlar insanın ilkin kendinden nefretle işe başlaması gerektiğini unutuyorlar." Her türlü ahlâksal davranışın öncülü budur. Kendinden nefret bir denge yaratır, böylece alçak gönüllülük bir büyüklük derecesi kazanır. Ne görüyor, ne söylüyor, ne yapıyorsam, her biri kendi yaklaşık benimi daha yüksek bir varlıkla, bir üstbenle uzlaştırma girişimidir. Bunda başarısız olmam berikinin büyüklüğünü gösterir, benim kendi gücsüzlüğümden kaynaklanmaz.

Kendimi bir yere kapatmayı düşünmeye başladım. Zamana karşı bu yarış, sonsuzun büyük elini geride bırakmaya çalışan, yazı yazan el insanı gövdeye güven duymamaya, zihinden kuşkulanmaya, insan çabasının eksikliliğini kavramaya götürüyor. Çocukluğumda Ro-

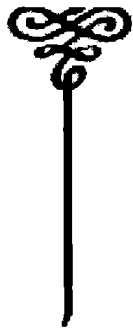
sas yönetiminde öldürülen insanların çığlıklarıyla uyandığımı anımsıyorum. Sık sık gördüğüm bir karabasanda yatağımın ayakucunda bir adam durup hâlâ çarpan yüreğini göstermek için kollarını açardı. Çığlıklarıma annem uyanırdı, onun koruyucu sıcaklığı, hazırladığı papatya çayı geceyle özdeşleşmiş bir tören durumuna gelmişti.

Kuşkusuz kağıtlarımı ve eşyalarımı toplayıp Paris'ten ayrılabilirdim -güneye iner, mavi bir iklimde sağlığıma kavuşabilirdim. Ama ev ateşe verilinceye kadar kalmaya karar verdim. Devrimcilerin yüzleri *Maldoror*'a doldurduğum canavarlarınkine çok benziyor -dev yengeç, dişi köpek balığı, ahtapot, bunların hepsi çerçöp yerler, üzerlerine saldırıldığı zaman yırtıcıdırlar. Paris'in bu kadar kafadan sakat barındırabileceği insanın aklından geçmez, yarı ömürlerini kapı aralıklarında, arka sokaklarda, avlularda, şu anki devrimle kesişmeyi bekleyerek geçirmiş insanlar.

Söylentilere göre İmaratoriçe siyah giysiler ve siyah kehribar bir taçla oturumlara katılıyormuş -bakanlarının sonuncusu ona karşı bir direnç tezgâhladığı için Tuileries'de ışıklar bütün gece yanıyor. Paris uykusuzlar kenti oldu, Paris'in gece yükselen ateşi atar damarlarımda zonkluyor. Bir damın tepesinde, bina mavi ve yeşil, çılgın yalımlarla çatırdmaya başlamadan önce dans eden, bir kızı havaya atıp tutan adamlar görüyorum.

Dün gece benim kapımı denediler ama sonra gittiler. Sabahleyin dışarıya çıktığım zaman kırmızı boyalı çizgi yok olmuştu. Yolun bir bölümünün taşları sökülmüş, barikat yapılmıştı. Bu benim sınırlarımın olmadığı ve yalnız olduğumun işareti.

Göz 8

Paris'te vaziyet gittikçe kötülüyor. Şehir ihtilale teslim olmadan bu mektubun size vasıl olması ihtimali pek az. Burada kalarak hayatımı tehlikeye attım, bu son raporumu da gönderdikten sonra ayrılacağım.

Isidore Ducasse'ın ya da sizin oğlunuz olduğunu farzettiğim kişinin bir kopyası var. Odasını düzenli olarak ziyaret eden kişiler artık malumum -sokak serserileri, gündüz saatlerinde hiçbir kimlikleri olamayan kişilerama bu kişi pek şüphe yok ki oğlunuzun tarifine uyuyor. Isidore Ducasse'ın evde kaldığından emin olduktan sonra bu kopyeyi Rivoli caddesine kadar takip etmeyi başardım, orada sırra kadem bastı. Benim onu takip ettiğimden pirenlenmiş, bir bodruma saklanmış olabilir.

Bu ihtimali düşündükçe telaşlanıyorum. Bazen aklıma takılıyor, ya yanlış birini takip ettiysem, diyorum. Bu

genç adam da hafifçe kambur yürüyor, traşsız, sizin oğlunuzunki gibi uzun, dağınık saçları var, onun giydiklerini giyiyor -siyah bir takım, beyaz gömlek, kırmızı kravat. Kendime yanıldığımı söylüyorum ama somut gerçekler şüphe duyulmayacak şekilde ortada. İkisini üç ayrı kere gördüm. Sokakta kolkola giriyorlar, birbirlerinin kulaklarına söylüyorlar söyleyeceklerini, birlikteyken birbirlerinden genellikle ayrılmaları olanaksız.

Benim araştıma sahama, görebildiğim kadarıyla sadece bir tanesinin girdiği geliyor aklıma, ötekinin değil. Ama hangisi? Oğlunuzun bir tuzak hayvanı olarak kullandığı bir kopyasının olduğunu ileri sürmek pek mümkün görünmüyor. Böyle bir insanı nereden bulacak?

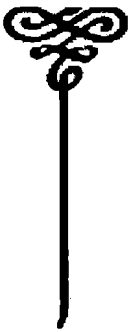
Korkunun, yetersiz beslenmenin -şimdi burada yiyecek karneyle- bakterili suların rahatsızlık vaziyetine yardımcı olduğu doğrudur; ama tarif edeceğim olgular rahatsız bir zihnin neticesi olan şeyler değil.

Dün kapıcıya rüşvet vererek Isidor Ducasse'ın odasına girdim. En temel ihtiyaçlar dışında odada hiçbir şey yok. Buradan ayrılmak ümidiyle şahsi eşyalarını toplamış olmalı. Kapıcı onu hemen hemen hiç görmüyor. Çeşitli kereler rica etmesine rağmen geceleri piyano çalmaya devam etmesinden şikayet ediyor. Oğlunuz ona peşinen bir çeyreklik ödüyor, kapıcının katiyetle oğlunuzun odasını boşaltmadığı kanaatini bu açıklayabilir. Kopyası Vivienne sokağındaki bir otelde yaşıyor galiba.

Şimdiye kadar hayatımda pek çok sayıda odayı tetkike gittim ama üzerimde pek azı bu kadar derin bir tesir bıraktı. Odanın döşemesiyle alakası olan bir şey değil bu -odasında yakışıksız hiçbir şey yok. Odanın umumi havasıyla alakalı. Her yanından şiddetli bir rahatsızlık hissi yayılıyor, hem çok sessiz hem de elektrik yüklü. Orada öyle ne varsa gelecekteki kiracının işi zor.

Durumlar Paris'te kalmamın pek akıllıca olmayacağını gösteriyor. Oğlunuz buradan ayrılmış bile olabilir ama dün ikisinden birini yada ötekini sokakta gördüm....

Bölüm 8

Ölüm bir koku anormalleşmesiyle başlıyor. Havada hafif bir buhur, soluktan asla ayırt edilmemiş bir ıtır olmaktan çıkıp birden fark edilir bir koku haline geliyor. Kendimizi elle dokunulur bir şey olarak algılamaya en çok yaklaştığımız an bu. Bu salgı tam yirmi dört yıl koku duygumun dikkatinden kaçmış. Bir hercai menekşenin üzerine konan bir kelebek biçimini aldığını düşünebilirdim onun.

Varlığım için hayati önemi olmayan şeyleri yöntemli bir biçimde imha etmeye başladım. Mektuplar, kitaplar, giyecekler, dergiler, Montevideo'dan gelirken getirdiğim, anneme ait olan birtakım eşyalar, Paris'te bulunduğum sürede aldığım bütün mektuplar. Beni alırlarsa adımı öğrenmek zorundalar, bu da hiç kolay değil.

Bir kesinlik arıyorsam şimdi onu aynada bulabilirim. Bir balık gibi yaklaşıyorum, en küçük bir dirençle karşı-

laşmadan yüzerek camın içinden geçeceğime, kendimi öteki tarafta yarattığım roman kişilerine bakarken bulacağıma inanıyorum. Bunlar beni hayalgücünün gerçeklik olduğu boyuta götürecek olan gerçek kişiler.

Fiziksel olarak, et ve kemik olarak fiyatım çok ucuz. Sokaklar ölülerle dolu, bir mezbahanın içindekiler gibi organik olarak içi dışına çıkmış durumda. İlk gençlik yıllarımda beni büyülemiş olan katliamın çekimine direnmeliyim. Bir hayvanın aşırı korkusu ile o içgüdüsel paniklemenin ardından gelen boynu kesilmenin sessizliği arasındaki ilişkide benim bilincine varmak istediğim ne idiyse o hâlâ çözülmemiş olarak kaldı.

Kurtuluş yolu yok. Yolculuklar ve posta durdu. Paris'ten gece ayrılmayı planlayabilirdim -yaşama tarzım dolayısıyla bana bunu ayarlayacak insanlarla ilişkilerim oldu ama MacMohan'ın savaşta rezil olan ordusunun İmparatorluğu kurtarmak niyetiyle başkente geri çekildiği haberi işleri karıştırdı. Nasıl oluyordu da bir sakatın, frengili bir zorbanın, oyuncaklarıyla oynayacak yerde kuru kafalarla oynayan deli bir oğlan çocuğu kralın kafasına koyduğu bir şey için, kendi kırılan gururunu yeniden kazanmak gerekçesiyle bir savaş alanını kan gölüne dönüştürüp bir buğday tarlasından geriye yalnızca baca gibi tüten bir duman bırakarak dalkavuklarının yanına dönen bir adamın gururu için şu dış gerçeklik dünyasında koca uluslar ayaklanırdı.

Şiir yeraltına inmişti. Yeraltı dünyasının kralıyla, çirişotlarının üzerinde hiç iz bırakmayan gölge adamların, karanlığın patronuyla buluşmak için ortadan kaybolan tanrıça gibi yok oldu. Yarattığım hayatlardan ben sorumluyum; daha yakına geliyorlar, düşsel balık pırıltıları içinde, insanlar için ulaşılması güç sıfır altı derecelerde, mavi gezegensi ayazıyla ay soğuğunda yaşayan soğuk su yaratıkları.

"Bir çayır, üç gergedan, yarım bir katafalk, bunlar tanımlar. Bellek olabilirler ya da kehanet. Tamamlamak üzere olduğum paragraf bu değil."

Değişkelerin sayısının sınırı yok. Mavi bir ırmak, Valvins'de beyaz bir kayıkta açılmış kırmızı bir şemsiye, kırmızı karanfillerle kaplı siyah mermer bir mezar. Cümleyi noktaladığım yer keyfi bir yer. Sonsuz sayıda değişik biçimlerde yeniden düzenlenebilecek bir öbek imgeden doğan sayısız olasılığı noktalıyor bu.

Sonunda tımarheneye girdiğimi ve romanımın eriyip lav olduğunu söyleyecekler; deli, kara, yok edici. Hayalgücü işin içine girince bu oluyor -yazarın bir kıyıya çekilip yapıtığını kendi varlığından bağımsız olarak yönlendirmesinden çok kendi yokuş aşağı kayış çizgisini izlemesi gerekiyor.

Şimdi Montevideo'da olsaydım kıyıya vuran dalgalar kulak erimimde olurdu. Dalgalar beni iyileştirmezdi ama koruyucu, yalıtıcı seslerinin duvarı beni alıp havaya kaldırarak berrak, göz kamaştırıcı ışığa kavuştururdu. Paris'te bu dalgalar ancak kar yağdığı ya da aydınlık bir Nisan göğünden parlak bir sağanak boşaldığı zaman çarpıyor.

Ara sıra kolları kırmızı haçlı beyaz gömlekler giymiş sıhhıye erleri sedyelerle bir patlama sesinin geldiği yere doğru kuşturuyorlar. Şimdilik ayaklanma dizginleniyor. Kenti bir ateş hunisi gibi fırıl fırıl döndüren benim kafam. Pek ender yemek yiyiyorum. Kırmızı şarap içtiğim zaman kafam kırmızı bir balık gibi bir alkol denizinde yüzüyor.

Burada battaniyenin altına sokulurken ölecek olanın Comte de Lautréamont değil Isidor Ducasse olduğu düşüncesi var kafamda. Sanık olan her zaman oydu -hiçbir zaman annesinden kopamamış olan, en son Montevideo dışında eyersiz bir atın sırtında otlaklarda koşarken görülen Isidore. Ancak ben Lautréamont gibi, piyanonun

başına, masaya oturmuş, Maldoror için bir hayat yaratmış olan o özerk uydu gibi yaşamayı sürdürmek için dünyada olmayacağım. Kurmacalar kağıt aslanlar gibi yaşar, doğru bir kuşak gelip sayfanın üzerine kan boşaltığı zaman yankılanmalı olan şey kızıl ve kara yalımlarla canlanır.

Kendime bir ölüm icat edebilirdim: kimliksiz birinin anlatısı -kendi sonumuz olarak düşündüğümüz ölüm tarzlarından öylesine farklı bir ölümdü ki bu, ölme kavramını değiştirecekti. Ama ben bunun kurmaca olduğunda diretiyorum çünkü gerçekliğe en yakın şey odur.

İcat edilmiş ölüm uydurulmuş bir hayat demektir, ama buna sen okur karar vereceksin. Ben şimdi yalnızca bilinçaltına uzanan ultraviyole tellerinin ve bilincin kızılötesinde ağır ağır günyüzüne çıkışının farkındayım. Seni şaşırtmak için bir ölüm icat ettim, inanılır mı inanılmaz mı bilmem -bunun nasıl gerçekleşeceği dilin çarpıtma gücüne bağlı.

Küçük akerdeon etkisi yaratan bir şeyle başlıyor. Geceleyin üçgen dam yıkılıyor, havada yatay olarak kalma yolundaki ağır çekim girişimi ancak anlık bir başarı sağladıktan sonra dam artan ivmesiyle yere kapaklanıyor. O sırada siz uykudasınız ve bunu kaldırımtaşı döşeli yamaca çarpan dalgaların sesi sanıyorsunuz. Bir yüzey daha aşağıda olabilirsiniz, yine ana rahminde suda yaşayan bir yumurta olduğunuzu, annenizin gövdesinin kıyamet kopmuş gibi bir sarsıntıyı kaydettiğini düşleyebilirsiniz. Homurtu korkunç -öyle bir titreşim yaratıyor ki neredeyse sizin elektrik yükünüzü boşaltıyor. Ama sesin yüksekliği kalıyor. Bir gemi enkazı gibi girdaba kapılan bir düşle onu birleştirmeye çalışıyorsun, ancak seni dibe sürüklerken derinlerde dağılmıyor, havada asılı kalıyor, uzlaşmıyor, bir tutarlılığa ulaşıp çatı tepesi düzeyinde çakılıp kalmış görünüyor, sonunda sendeler, uyanır, kızıl yangının alev uçlarının gökyüzüne doğru uzamaya bile

başladığını görürsün. Bu kez daha yakındadır. Bir sokak ötede, tütüncünün dükkânı olsa gerektir, sahibi de üstte oturur, ışığı yanmaktadır. Polonyalı bir aileden gelen, tozlu siyah takım elbiseli bu ufak tefek adamın mahzende bir matbaa makinası var. Açık saçık şeyler basardı - esnek bastonlarla yola getirilen kızları gösteren taşbasması resimli, Sadist zevklerle ilgili kitaplar. Köpük gibi dağılan içeteklerinin altında görünen siyah çorapları ve jartiyerleriydi onun saplantısı açıkça. Alevlerin içinden kurtulabildi mi yoksa duman onu uyurken yakaladı da o yüzden battaniyenin büzüşerek yandığını göremedi mi?

Düşsel öznelerimle birleşmeye doğru sürüklenirken yangın somut bir olay. *Maldoror*'dan elimde kalan şey - düşsel bir evreni kapsül içine alan altı kanto -şimdi artık baskı mürekkebi ve kağıttan başka bir şey değil. Kaç kopyası varsa onlar da kent yangınıyla yok olacak.

Durmadan bir şeyler anımsıyorum. Babamın bastırılmış topallığı, annemin yüz pudrasının parıltılı toz tanecikleri, Mösyö Flammarion'un sol gözünün altındaki mor yarımay, Kupa Kızı'yla ilk karşılaşmamda gözüme çarpan, ayak bileğine sokulmuş küçük hançer. Peki gerçek insanlar kimlerdi? Benim kafamın içinde, bellek hücrelerini etkileyen bir ayrıntıyla yalıtılmlş olanlar mı, yoksa şu anki zamanda günlerini yaşayan, unuttukları şeylere benim engel çıkardığımdan habersiz, ıhlamurların altındaki verandadan parlak günışığına adımlarını atarken yeni deneyim düzlemine yakalanan canlı organizmalar mı?

Kendi kendimi ölümden çok hayata benzer bir yok olma yolunun var olduğuna inandırmaya çalışıyorum. Anlatıyı sürdürürsek şeylerin gönderme şemasını tamamlayabiliriz, tıpkı bir dereden geçen ve kumlu dere kıyısında ıslak ayak izleri bırakan bir adam gibi. Ne kadar az olursa olsun devam etmeye yetecek bir şeyler ola-

caktı -bir sağ ayak izi, bir sol, açıkça belli bir sağ, daha az belli bir sol, daha sonra kaybolacaklardı. Ama şu birkaç koca leke halindeki ayak izi belleğe giden yolda rehberlik edecekti. Ancak bunlardan hareketle insan hayatını yeniden düşünebilir, yeniden düşleyebilirdi, böylece sivri uçlar bulanıklaşırdı, bir gümüş sır kalırdı geriye, tıpkı çocukluğumuzda çok erken uyandığımız, elma ağacında bir karatavuğun öttüğü ve bilincimizin tek dayanağını bu ötüşün oluşturduğu saatteki gerçekdışı ışık gibi.

Gürültü kesildikçe sessiz aralar oluyor. Zihnimden yazmaya başlayalı, şu çıplak odamda hiçbir şeyi kağıda dökmez olalı beri yeni bir yazma yöntemi geliştirdim, anî görsel imgeleri belleğe teslim etmeyi gerektiren bir yöntem. Bir beyin kamerasının depolayacağı gibi depolamak.

Benim gelecekteki bir roman kavramım böyle, içerde yankılanan, zincirleme iç imgeler yaratan ve ben bir kez ışığın öte tarafına geçince süren bir roman.

Gölgemle bir diyalog oluşturmaya başladım. Onunla ikimiz askeri birliklerden, kuşatmadan, sokakta hızlanan ayak seslerinden bağımsız olarak yaşıyoruz. Gövde sistemim piyano çalamamamın kaybını karşılıyor. Olanaksız bir ölümün öyküsüne harcıyorum zamanımı.

Ölümü gelecekte kümelenmiş bir takımyıldız olarak düşünmüştü. Oraya varmak bir yolculuk gerektirecekti. Odadaki bir ışık ışığının içindeki mürekkep lekeli, bodur mavi bir şişenin varlığı, istemsiz olarak titreşen tül kanatlar onu ölümün kendisine şu an baktığı mavi nabız atışından daha yakın olduğuna inandırmıştı çünkü ölüm kendisinin içindeydi ve ulaşmak için bir yolculuk gerektirmiyordu. Zaten o ölümü yaşamamış mıydı? Bir başkasının hayatını engellemiş, yok etmiş bir dolandırıcı değil miydi kendisi, onun ölümünden bir şeyler öğrenmiş olması gerekmez miydi? Mavi güneş ışığında kendi-

siyle tartışan kişi Isidore Ducasse'tı; habis bir yazgı aracılığıyla hiç yaşamamış olmamın karşılığını isteyen oydu. Lautréamont gücünü kaybediyordu. Uzun süredir ateşi olsa gerekti çünkü ayağa kalkmaya çalıştıkça sanki ışıktan oluşmuş bir varlıkmış duygusuna kapılıyordu. Gövdesinin yerden kalkmasına izin verse odada uçabilirdi. Çok kolaydı. Tavana değmek tabana değmek kadar kolaydı -hafifçe bir itilse oraya çıkıp orada kalacak, aşağıdaki dağınık yatağına bakacaktı.

Odaya biri gelmiş olmalıydı çünkü başucu masasına bir tas çorba bırakılmıştı. İlk aklına gelen şey yazdığı kağıtları aramaktı, bir refleksle elleri yatağın altına gitti, ancak yeni bulduğu, her şeyi belleğine gönderme yöntemini anımsadı. Kafasında kendini resimli öyküsünü yeniden geri çağırırken gördü; onu düzenli bir sıraya koymuş, sonra yeniden parça parça etmiş, büyülterek yanyana getirilmiş, birbirine uymaz imgelere dönüştürmüştü.

Odada bir başkası daha vardı. İçeriye, dışardaki Kasım havasından gelmiş olmalıydı çünkü giysilerinde soğuk sis ve duman kokusu vardı, bir kedinin otlar, ıslak yapraklar, bir tahıl ambarının küflü kirişleri arasında geçen bir geceden getirdiği koku. Genç adam alışılmadık biçimde uzun boylu ve hafifçe kambur duruşluydu, gözlerinin üstüne dökülen ve onun geriye itmek alışkanlığında olduğu saman sarısı saçlarının altından yeşil gözleri görünüyordu. Tedirgin, kararsız, buraya belli bir amaç için gelmiş biriydi. Benim gölge oyunları yaptığım beyzi aynanın önünde durdu, görünüşüne baktı. İmgesinin sallanmadan, bir kararda duruşunu ve bir soğuma süreci geçirişini seyrettim. Buz nasıl bir gölcüğün çizgilerini alırsa imgesi de yansımasının içine yerleşti. O yüzde bir düşüncelilik vardı, çünkü ciddi ve dalgın, kaçamaklı bir kavramı öldürmeye niyetli, sonunda amacını gerçekleştirmeye kararlı görünüyordu.

Giysi seçiminin kusursuzluğunu görüyordum: beyaz mintan, siyah takım, sokakta giyilmişlik izi taşımayan yumuşak çizmeler, tam benim seçeceğim şeyler. Hareketlerinde hem korku hem meydan okuma vardı. Sanki kentin üstten görünüşünü çoktandır biliyormuş gibi pencerenin yanına gitti, dirseğine dayandı, kış görünümüne bakıyordu. Benim burada yaşadığım yıllar sırasında bunu sık sık yapmış olsa gerek çünkü hareketleri odayı çok iyi tanıdığını, mekanla içli dışlı olduğunu, odanın boyutlarına alışkın adımlarını bilerek attığını gösteriyordu. Bu adam ellerine de çok dikkat eden biriydi: tek kusuru sağ işaret parmağına sürülmüş, denizci mavisi gül dikeni biçiminde mürekkep lekesi. Bir an onun beni el yazması konusunda sorguya çekmeye geldiğini sandım. Kimdi bu kaçık Maldoror? İnsanlığa karşı işlediği sapık suçların boyutları neydi? Sözsüz ama öldürücü, kesik kesik vuruşlarla önerilen soruları duyabiliyordum. Benim suçumu evrensel düzeyde ruhsal bir ayaklanmanın propagandasını yapmak olarak saptayacaktı. Geleceği öncelemeye cesaret etmiştim - hayalgücüm duman gibi, arıları yuvalarından dışarı uğratmış, kara bir ip gibi sıralanıp öfkeyle, kinle vızıldamaya başlamalına yol açmıştı. Besbelli ki bu genç adam bir ihbarcı, bir tercüman, askeri polis kuruluşu üyesiydi. Deliliğin onda uyandırdığı gibi yapıtımı lanetleme isteğini kabul edeceğime dair sarsılmaz bir inanç, kararlarında matematiksel bir soğukluk, boyun eğmez bir sabır gösterecekti.

Pencereden dışarı bakmayı sürdürdü. Menekşe rengi alacakaranlık koyulmuş, mavi-siyah bir renk almıştı. İnmeye başlayan yağmurun -tavan penceresinde sert tapırtıların, camın üzerine benek benek düşen parlak kristallerin- sesi duyulmadan önce ıslak bir yıldız ikileşti. Bir an kendimi babamın evinde sandım, şehvet uyandırıcı deniz meltemini içime çekiyor, karanlık bastığında beyaz

kepenkleri kapatan Alma'nın sesini duyuyordum. Aynı şekilde kumsalda koşuyordum, yüz çizgileri benim tavanarası odamı kendi evi gibi bilirmişcesine kullanan adamın daha ince olan yüz çizgilerinin özelliklerini göstermeye başlayan, hafifçe kambur gence yetişmek için fırladım.

Şaşırdım. Gövdesine sımsıkı oturan siyah ceketi çıkarmış, beyaz bir mintanla orada duruyordu. Kırmızı papyonunu çıkarıyor, düzleştiriyor, kement yapıyordu. Gözleri bir kez gözlerimle buluştu, bütün dikkatiyle perçin çivisi gibi kafamın gerisine çakıldı. Son ziyaretçilerimden biri gösterici kalabalığı tarafından bir elektrik direğine asılmış genç bir adam gördüğünden söz etmişti. Onu ipe çekmeden önce yanaklarına allık sürmüş, dudaklarını boyamışlardı. Bir kuklayla oynar gibi bütün gün onunla oynadılar, çocuk salıncağı gibi gövdeyi bir öne bir arkaya ittiler, ya da iki yana sallanmaya bıraktılar. Kalabalık dağıtılamayacak şekilde kilit olmuş durumdaydı; gövdenin etini kemikten ayırmak için sabırsızlanan bir çakal sürüsü gibiydiler.

Yeniden baktığımda soluğu ile gözlerini yüzümde hissettim, gözleri sınırsız bir gerilimle daralıyordu. Üzerimde korkunç bir baskı hissettim. Suyun altındaymışım, başımla zorlayarak yüzeye çıkamadan uykuya dalmak korkusuyla boğuşuyormuşum sanısına kapıldım. Aşağısı çok uzaktaydı, gittikçe küçülen uzun bir helezon -suyun cam tabakaları ardarda parçalanıp infilak eden prizmalar oluşturuyordu. Kitabımın sayfalarının tek tek kopup bir suiçi fırtınası yarattıklarını, yaprakların ıslanmasına karşın mürekkebin dağılmadığını gördüm. Bir kağıt dansı yapıyorlardı, koreografiye göre eğilen yapraklar bakışımlı bir geometri oluşturuyor, bir bakıyorsunuz piramit, bir bakıyorsunuz yıldız, altıgen, birden bir kitabın dikdörtgeni içinde dans eden bir dansçı şeklini alıyordu.

Bu basınç arttıkça daha çok gevşiyorum. Davetsiz konuğumun gelemeyeceği bir yere götürülmüştüm. İçeriye ışık doluyordu, güneşten yayılan enerjiyle birlikte akıcı bir hareketlilik duygusu, ışıklı bir çekirdek nabız gibi atıyordu. Sıkı sıkı tutan ellerini gevşetmeden önce ben acının ötesine geçmiştim bile. Tavandaki üstünlüklü köşemden onun ceketini giyişini, merdivenlerden koşarak inişini, sokakları istila eden gösterici dalgasının içine karışışını seyrettim.

Jeremy Reed, *Isidore* romanında ünlü *Maldoror'un Şarkıları*'nın efsanevî yazarı Comte de Lautréamont'un yani Isidore Ducasse'ın hayatıyla ilgili olarak bilinen çok az ayrıntıdan hatta bilinmezlerden bir yaşamöyküsü çıkarıyor. Özellikle bilinmezleri önemli sorulara ve tartışmalara malzeme yapıyor Lautréamont'un (Isidore Ducasse'ın) hayatı konusunda neden bu kadar az şey biliyoruz? Neden bir takma ad kullandı? Yazar Comte de Lautréamont mu yoksa insan Isidore Ducasse mı gerçek? Neden onun hayatına tanıklık edecek çok az insan bulunabildi, neden o kadar yalnızdı? *Maldoror'un Şarkıları*'ndaki o şaşırtıcı, tuhaf imgeler nasıl bir görme ve imgelem gücünün ürünüydü? Ne görüyordu?

Jeremy Reed yapıtla yazarı üstüste koyarak bu sorulara yanıt ararken bu ikisini birbirinden ayıran çizgiyi de ortadan kaldırıyor, her birinin ötekine dönüşebilirliğini gösteriyor. Ben ile başkası, şimdi ile gelecek, ölüm ile hayat... bunlar arasında da böyle bir dönüşümlülük söz konusu.

Kaypak bir zemin üzerinde gezinen Jeremy Reed romanında okura yine de Lautréamont / Isidore Ducasse ile ilgili "doğru"yu kavramışlık duygusu veriyor. Çağının çok ilerisinde olan ve "gören" bir yazarın yalnızlığına, trajedisine duygusal bir tepki duymamak olanaksız.

10.00

Roman

ISBN 975-545-110-2

telos

9 789755 451107